

Betrekken bij
PS-vergadering van
9 november 2022

Transcript (woordelijk verslag)

van de vergadering van de
Statencommissie Financiën, Cultuur, Bestuur en Economie

gehouden op 26 oktober 2022

Transcript

Vergadering van de Statencommissie Financiën, Bestuur en Economie

Woensdag 26 oktober 2022

Locatie: Statenzaal

Aanwezig:

de heer S.J. Vegter (voorzitter)
mevrouw B. van den Berg-Slagter (ChristenUnie)
de heer T.P. Blinde (JA21)
de heer B. van Dekken (CDA)
mevrouw G.J. Dijkers (SP)
mevrouw H.T. Haan (GroenLinks)
de heer R. du Long (PvdA)
de heer H. Loof (PvdA)
mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD)
de heer R.C.R.J. van der Meijden (SP)
mevrouw C.M.J. Mentink-Broekhuis (CDA)
de heer H.R. Nijmeijer (GroenLinks)
de heer H. Omlo (JA21)
mevrouw S.J. Peeks (Partij voor de Dieren)
de heer S.R. Pormes (GroenLinks)
de heer H.J. Pragt (D66)
mevrouw J.A. Roggen (PvdA)
de heer A.K. Schoenmaker (Sterk Lokaal
Drenthe)
de heer J.H. Steenbergen (Sterk Lokaal Drenthe)
mevrouw A. Udinga (VVD)
mevrouw S.J. Uildriks (D66)
de heer N.A. Uppelschoten (PVV)
de heer H. Velzing (Forum voor Democratie)
de heer C. Vianen (VVD)
mevrouw R.R.M. Zuiker (Partij voor de Dieren)
de heer G. Zuur (CDA)

de heer T.H. Corporaal, statenadviseur

Voorts aanwezig de leden van GS:

mevrouw N. Vedelaar (PvdA)
de heer H. Brink (VVD)
de heer H.G. Jumelet (CDA)
de heer J.N. Kuipers (GroenLinks)
de heer T. Stelpstra (ChristenUnie)

Afwezig:

mevrouw S.D. Kort (STIP)
de heer H. Post (ChristenUnie)

1. Opening

De voorzitter. Dames en heren, de vergadering begint over een minuut. Dames en heren, goede-morgen. Ik zie dat u allemaal weer in opperste concentratie aanwezig bent. We gaan er vandaag weer een mooie vergadering van maken. Welkom mensen die meekijken. Welkom GS, welkom fractiemedewerkers, welkom Statenleden, welkom pers, welkom bezoekers en ook welkom aan de sprekers, waar ik zo meteen even iets over zal zeggen. Afmeldingen heb ik ontvangen van mijnheer Post van de ChristenUnie en van mevrouw Kort van STIP. Zijn er nog andere afmeldingen te melden? Mijnheer Schoenmaker heeft net aangegeven dat enige fractiegenoten van hem, en dan vooral die fractiegenoten met de voornaam Jan, wat later komen. Andere mutaties zijn er niet, dus daarmee is in ieder geval het quorum aanwezig en kunnen wij aan de slag.

2. Vaststelling van de agenda

De voorzitter. Kom ik bij de Vaststelling van de agenda. Er heeft zich één spreker gemeld, dat wil zeggen met ondersteuning van nog iemand, maar die blijft op zijn plek zitten. De spreker luistert naar de naam Bootsma en is voorzitter van de vereniging Noorden Duurzaam. Hij wordt ondersteund door de heer Van Houten. Zij willen graag het woord voeren over het onderwerp Groene CdK. Dit onderwerp is op dit moment geen agendapunt en volgens artikel 19, lid 4 in het nieuwe reglement van orde kunnen we dit in een extra agendapunt behandelen en het voorstel is om dat te doen na de mededelingen. Ik zie dat iedereen daarmee instemt. En dan meld ik u alvast dat bij Agendapunt 9 de heer Uppelschoten u even zal bijpraten over de Begroting 2023 van het IPO. Hij kijkt heel verbaasd, maar dat is slechts toneel, dat weet ik van hem. Volgens mij is hiermee de Agenda vastgesteld.

3. Mededelingen

De voorzitter. Dan kom ik aan de mededelingen en die zijn er niet. [Agendapunt 3a Groene CdK: dit bestand staat aan het einde van dit transcript, net als in het filmbestand van de vergadering op de website van het Drents Parlement.]

4. Besluitenlijst van de vergadering van 14 september 2022 en de Lijst van toezeggingen

De voorzitter. Dan gaan wij verder nu met Agendapunt 4, de Besluitenlijst van de vergadering van 14 september 2022. Iemand iets te melden? Niet het geval, dan is daarmee de Besluitenlijst vastgesteld. Is er nog een Statenlid die een vraag heeft te stellen over de Toezeggingenlijst? We hebben een beller. Geen opmerkingen over de Toezeggingenlijst. Dan nemen we die verder voor kennisgeving aan.

5. Ingekomen stukken

De voorzitter. Dan komen we aan de behandeling van Ingekomen stukken. Er is één vraag binnengekomen en die vraag is van de SP-fractie, met betrekking tot de Halfjaarrapportages van de NOM en MKB Fonds Drenthe. Wilt u zelf de vraag nog even stellen mijnheer Van de Meijden. Als u uw microfoon uitdoet kunnen we allemaal horen wat u zegt.

De heer Van der Meijden: De vraag was, even kijken hoor, welke brief dat was. O ja, dat ging over de halfjaar rapportage, dus A.5 met betrekking tot de NOM en MKB Fonds. En daarin wordt onder MKB genoemd het kwijtschelden van een lening of een schuld. Mijn vraag is: Waarom is dat gebeurd en wat is daar de aanleiding toe geweest?

De voorzitter: Ik geef het woord aan gedeputeerde Brink.

Gedeputeerde Brink: U vraagt mij, maar wilt u dat ik het van hier doe, of...? Goed. Voorzitter het gaat om een bedrijf waar een lening aan verschuldigd is geweest die niet terugbetaald kon worden. Dus het bedrijf heeft het niet gered. Het ging om een lening van € 226.000 volgens mij. Er was ook al wel een voorziening voorgenomen, want men wist het al een tijdje en men was ook met het bedrijf in gesprek om te kijken hoe dit zou gaan. Dus dat klinkt ook iets... Maar dat is nu ook wel iets waar het MKB Fonds maar ook de NOM, dat je wat risicovolle bedrijven en ondernemingen ondersteunt ja, dan hoort dit er ook bij. Hoe triest ook voor het bedrijf en ook voor de € 226.000 die anders weer ingezet had kunnen worden.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meijden.

De heer Van der Meijden: Dat bedrijf bestaat dan niet meer, nu niet meer of is het failliet?

Gedeputeerde Brink: Ja.

De voorzitter: Het antwoord op de vraag van mijnheer Van der Meijden was 'ja'. Dan gaan wij naar de voorhangprocedure onder C.1. Het college stelt voor aan u om een bedrag van ruim € 2 miljoen subsidie te verlenen aan Stichting IT Hub voor de aankoop van het pand en de uitvoering van de activiteiten. Zijn er nog wensen of bedenkingen van uw Staten? Ik zie een hand en ik geef het woord aan de heer Zuur, CDA-fractie.

De heer Zuur: Dank u wel voorzitter. Naar wij menen heeft PS met GS afgesproken dat met ingang van 1 januari 2022 de voorstellen, waar onder de voorhangprocedure, te onderbouwen met een nadere uitwerking, waaronder financieel van de besteding. Vinden GS dat deze brief over de subsidieverlening aan deze afspraak voldoet? Ik herhaal nog maar even wat ik de vorige keer in de commissie ook heb gezegd naar aanleiding van een andere voorhangprocedure, een voorstel. In artikel 20 lid 5 van het reglement van orde van PS staat: Het college, gelet op het spoedkarakter van deze regeling, draagt zorg voor een in de ogen van de Staten voldoende informatievoorziening, zoals passend bij de procedure en de te maken afwegingen. Er wordt een financiële onderbouwing en projectplan bijgeleverd.

De voorzitter: Ik geef het woord aan gedeputeerde Brink.

Gedeputeerde Brink: Ik doe maar weer voorzitter, dank u wel, vanaf deze plek. Voorzitter, volgens mij, het klopt dat we ook al enige tijd discussie hebben over de voorhangprocedure en over de informatie die we daarmee verstrekken. We proberen, ik zeg het maar even vanuit mijn portefeuille. Maar ook over de fietspaden zijn de vorige keer een aantal opmerkingen gemaakt, ik denk in dit verhaal. Ik kijk even naar wat de strekking is van waar we het in deze brief over hebben. Dat zijn middelen, gedeeltelijk van de provincie, gedeeltelijk vanuit de Regio Deal, gedeeltelijk vanuit de gemeente Hoogeveen, die hier zijn gestationeerd. Waar we met elkaar al een keer eerder een besluit over hebben genomen, is dat we met elkaar de bouw en de inrichting

willen. Het gaat nu om een formaliteit om de middelen over te dragen voor de komende tijd voor exploitatie. Dus in die zin denk ik dat dit voldoende zou moeten zijn. Echter ik snap dat er soms een kennisverschil is tussen een ene die als gedeputeerde waar je er dagelijks mee aan zet bent. Maar wij proberen wel degelijk zo veel mogelijk u mee te nemen en te informeren over het handelen dat wij doen, ook in deze richting de IT Hub. Voorzitter, tot zover.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Zuur genoeg neemt met uw antwoord en ik stel vast dat er verder geen wensen of bedenkingen zijn van uw Staten. Mijnheer Uppelschoten?

De heer Uppelschoten: Ik wil de heer Zuur bijvallen. Misschien zou het goed zijn in zo'n voorstel, dat er dan verwezen wordt over welk stuk we het gehad hebben en wat we toen al besloten hebben. En dat dit bijna een technische afhandeling is van dit probleem. Want anders lijkt het net of we het een hele nieuwe kwestie is, maar het is geen nieuwe kwestie. Maar dat zou dan in het stuk zelf moeten worden aangegeven, dat je dit heel makkelijk kunt terugvinden. Het lijkt nu net of we weer allemaal nieuw is. Dat we opnieuw over € 2 miljoen gaan praten en dat is niet zo.

De voorzitter: Dank voor uw suggestie mijnheer Uppelschoten. We zullen dat meenemen naar het vervolg.

Gedeputeerde Brink: Het staat er ook in, maar de suggestie is: We zullen het nog duidelijker zichtbaar moeten aangegeven.

6. Rondvraag

De voorzitter: Terwijl in de wandelgangen hier hartstochtelijke discussies worden gevoerd, stel ik voor om verder te gaan met, nadat we hadden geconcludeerd dat de subsidieverlening kan plaatsvinden, de Rondvraag. Nou, die is er niet, dus dan hebben we dat ook weer gehad.

7. Begroting 2023; Statenstuk 2022-76

De voorzitter: Dan komen we nu aan de hoofdmoot van vandaag, en dat is de behandeling van de Begroting 2023 van deze provincie, waarin u gaat praten over het uitgeven van bijna € 300 miljoen in 2023. U wordt gevraagd om de begroting vast te stellen, de lasten en baten te autoriseren per programma, en u wordt ook gevraagd om het tarief voor de opcenten motorrijtuigenbelasting ongewijzigd te laten. Naast nog een aantal andere gedetailleerde uitwerkingen die ik u voor nu even zal besparen, die kunnen we thuis allemaal teruglezen in het voorstel. Dat is er dus aan de orde. U heeft 5 minuten spreektijd per termijn. Ik heb even een vraag aan de fractie van Forum voor Democratie. Mijnheer Velzing, u heeft zich niet ingeschreven. Klopt dat, dat u geen bijdrage heeft of kijk ik u over het hoofd?

De heer Velzing: Dat klopt, geen bijdrage.

De voorzitter: Geen bijdrage van Forum voor Democratie. Dan stel ik voor dat we de lijst gaan afwerken op volgorde van binnenkomst vanmorgen in deze zaal. En dat betekent dat wij aftrappen met de fractie van het CDA. Ik geef graag het woord aan de heer Zuur en daarna de heer Pormes. Het woord is aan de heer Zuur.

De heer Zuur. Dank u wel voorzitter. Allereerst wil de CDA-fractie via het college de ambtelijke organisatie danken voor de beantwoording van de technische vragen. Dat heeft de fractie op een aantal punten de nodige helderheid gegeven. Onze fractie heeft echter ook vragen gesteld in die technische vragen over de nieuwe indexering van de begrotingssubsidies, zoals vermeld op bladzijde 10 van de PS-wijziging, GS 12. Maar die zijn niet beantwoord. Wij vinden ze niet terug in de beantwoording van de technische vragen. Onze fractie maakt zich namelijk zorgen over de financiële impact van de huidige ontwikkelingen in de maatschappij op cruciale partijen binnen wijken en dorpen. U weet vast nog wel waarover ik het heb: De zogenaamde leefbaarheidsdragers. Heel goed. Graag alsnog antwoorden op die vragen en bij voorkeur voor de PS-vergadering van 9 november. Wij willen ten aanzien van deze begroting, de laatste van dit college, nog graag enkele opmerkingen maken in deze commissie. Een uitgebreidere uiteenzetting, meer beleidsmatig, zal volgen in de Statenvergadering van 9 november. Het betreft hier drie majeure items en drie minder majeure items. De majeure. Een aantal technische vragen ging over de woningbouw, zoals de voortgang ten aanzien van de Knelpuntenpot en de cofinanciering onrendabele toppen woningbouw. Het betreft hier forse bedragen en verplichtingen voor jaren. Daarnaast is de samenwerking met Rijk en gemeenten hierbij broodnodig en de afhankelijkheid daarvan is groot. Inmiddels is er ook enige en hopelijk goede ervaring mee opgedaan, met die samenwerking. Onze fractie vangt echter vanuit gemeenten ook kritische geluiden op over de provinciale inzet en bijstand. Onze fractie zou het op prijs stellen wanneer het college PS zowel ten aanzien van de technisch-inhoudelijke uitwerking als de praktische invulling uitwerking en ervaringen zou willen bijpraten. Graag horen wij hoe de andere fracties hierover denken. Als tweede punt. De Begroting 2023 resulteerde in eerste instantie in een dekkingstekort, dat is aangevuld door onder andere te kijken naar de Investeringsagenda, zoals ook PS had gevraagd om daar kritisch naar te kijken. Een van de gevonden posten betreft € 1 miljoen vanuit de energietransitie, waterstof. De beantwoording op de vraag wat dit betreft, vindt onze fractie vaag. Allereerst rijmt het niet met de voortdurende vraag naar extra middelen vanuit het college. En uit de beantwoording maken wij op dat deze € 1 miljoen nog allerm minst zeker is. Maar dan is er feitelijk nog steeds een tekort. Of is dat miljoen al binnen? En betekent dat ook een herziening van de eerdere PS-besluiten? Kan de gedeputeerde hierover helderheid verschaffen? En als derde, het financiële toekomstperspectief richting het ravijnjaar 2026 en daarna baart GS en ook onze fractie zorg. Vooral ook ten aanzien van de betekenis hiervan voor de samenwerkingsrelaties en verwachtingen van onze stakeholders. Kan GS hierop reflecteren? En hiermee samenhangend, in paragraaf 2.2 lezen we over het weerstandsvermogen en risicobeheersing. Met alles wat er zich momenteel in de wereld afspeelt, zullen de gevolgen hiervan ook voor Drenthe zichtbaar en voelbaar worden. Dat is iets dat wij vorig jaar nog niet konden bedenken. Is het college van mening dat dit voldoende zijn weerslag heeft gekregen in de genoemde risico's en/of het dekkingpercentage van 90%? En dan nu de minder majeure. Onze fractie stelde ook vragen over de gebiedsontwikkeling rondom Groningen Airport Eelde. Van gedeputeerde mevrouw Vedelaar begrepen wij al weer enige tijd geleden, dat er inzake Groningen Airport Eelde een soort van maatschappelijke kostenbatenanalyse of iets dergelijks zou plaatsvinden. Kunt u de stand van zaken aangeven en wanneer kunnen wij daarop vervolgstappen verwachten? Als tweede punt: Wat ons samen te doen staat met partners in het landelijk gebied is helder: Meer doen in een hoger tempo. Raakt dit tempo ook nog aan de zorgvuldigheid om gebiedsbeoordeling te doen of te laten doen vanuit de Rijks ecologische dienst in oprichting? En als derde. Kan het college aangeven hoe het staat met de uitwerking en opvolging van motie M 2021-41, waarin op 10 november 2021 is opgeroepen om de burgers meer te betrekken bij de provinciale financiën? Wij horen graag de reactie van het college op de door onze fractie naar voren gebrachte punten. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel de heer Zuur. Dan gaan we verder met de fractie van GroenLinks, de heer Pormes. En die gaat straks gevolgd worden door mevrouw Dikkers. Het woord is aan de heer Pormes.

De heer Pormes. Dank u wel voorzitter. Ook vanuit de fractie van GroenLinks dank ik het college voor de beantwoording van alle technische vragen. Voorzitter, wekenlang hebben wij kunnen beluisteren de ene cliché na de andere. We leven in bijzondere tijden. Een cumulatie van crises: energie, klimaat, wonen, stikstof, bestuur en opvangcrisis. En sinds gisteren spreken we ook over een milde economische recessie. Iedereen had een jaar geleden gedacht: Nu de corona achter de rug is met miljarden steun komen we in rustiger vaarwater. Maar er was buiten de oorlog van Poetin gerekend, de Russische dictator die nota bene daarvoor de waardering kreeg van de leiders van Forum voor Democratie Baudet. Ik zou het niet kunnen bedenken. We kennen allemaal de gevolgen van deze brute oorlog: Torenhoge inflatie en de energieprijzen die ons nu zwaar raken. Ongekende tijden vragen ook om ongekende maatregelen en dat raakt ook onze provincie. Voorzitter, Begroting 2023 is een beleidsarme begroting. Maar niet helemaal, want er wordt wel degelijk geïnvesteerd en dat is te prijzen. Ik wijs op het stikstofbeleid, wonen, energietransitie en bestaanszekerheid. Bij dit laatste voorzitter, moest ik denken aan twee historische figuren. Franklin Delano Roosevelt die in 1941 zijn beroemde Four Freedoms uitsprak. Een daarvan gaat over de vrijwaring van angst en gebrek en dat sluit weer naadloos aan op de universele verklaring van de rechten van de mens. Iedereen heeft het recht op een adequate levensstandaard voor de gezondheid en welzijn van hemzelf en zijn familie, inclusief voedsel, kleren, huisvesting en medische zorg en noodzakelijke sociale zorg en het recht op sociale zekerheid. En de tweede, en natuurlijk Karl Marx: Een samenleving die groeit in rijkdom zonder armoede te laten afnemen, moet verrot zijn tot in haar diepste kern. Het zou zomaar kunnen dat het college beiden dictaten tot de hare heeft gemaakt. Samen met de provincie Groningen zijn wij koploper als het gaat om de opvang bij mensen die vluchten voor gevaar en vervolging. Klasse. Daar zijn we trots op. En nu de andere 141 gemeenten nog. Voorzitter, de Begroting geeft ons enig inzicht in de opgaven in de vier prioritaire thema's. Maar, zo zegt het college, alleen als we stevige bestuurlijke keuzes maken. En volgens de fractie van GroenLinks kan het wel steviger. De Begroting is weliswaar in evenwicht, maar er liggen ook een aantal gevaren op de loer. Is al bekend hoe de kosten voor de stikstofaanpak gaan worden gecompenseerd? Ik verwijs hier naar uw reactie op de Miljoenennota en de septembercirculaire. U maakt zich ook terecht zorgen over de periode na 2026. En mijn collega van het CDA heeft u daar ook al op gewezen, want u schrijft daarin: Dit zorgt er op het eerste gezicht voor dat het ravijn wat minder diep lijkt. Maar het is zeker niet verdwenen. Dus wij krijgen van u zo meteen natuurlijk een uitgebreide toelichting hierop. En wat betekent dat steunpakket van het kabinet voor de mkb? Stemt dit tot uw tevredenheid? Of kunnen wij nog iets additioneel van u verwachten? Voorzitter, stikstofaanpak dient integraal te worden aangepakt. Niet alleen kijken naar de boeren, maar ook naar de mobiliteit. En welke keuzes heeft u dan gemaakt? We kunnen niet alle ballen in de lucht houden, want er zijn veel dingen die tegelijk spelen. Hoe zorg je dan voor de balans? Laat ik er maar een paar noemen. Denk maar eens aan GAE, denk aan de verdubbeling van de N34, of GETEC in Emmen, Cabot in Klazienaveen, om er een aantal te noemen. Terecht heeft de gedeputeerde Vedelaar gesteld dat het allemaal om politieke keuzes gaat, die PS moeten maken. Maar dat is een open deur. Enige richtinggevendende duiding mag GroenLinks toch wel van het college verwachten? Graag een reactie. GroenLinks is verheugd over de extra financiële steun voor energietransitie. U heeft aanvragen lopen voor diverse Europese subsidies, voor innovatieve oplossingen op het gebied van waterstof. Ook dat verdient veel lof. Maken deze subsidies deel uit van het herstelplan van € 750 miljard om groen, vervoer en industrie te financieren, vraag ik het college. En welke keuzes maakt u bij die aanvragen? U noemt industrie en mobiliteit. Aan welke vorm van mobiliteit had

u gedacht? Voorzitter, ik maak mij ook enige zorgen over de indexering van de gesubsidieerde sector.

De voorzitter. Ik ga u toch vragen om af te ronden.

De heer Pormes. Ik ga afronden voorzitter. Omdat we wel te maken hebben met...

De voorzitter. Moment graag nog. U heeft een interruptie van mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Zuiker. Dank u wel. U heeft het over keuzes maken, mijnheer Pormes en welke keuzes zou GroenLinks maken? Dat is wat ik wel graag wil weten als het gaat over bijvoorbeeld waterstof, mobiliteit, maar ook over de aanpak van stikstof.

De heer Pormes. Wij proberen in ieder geval op de PS tijdens de algemene beschouwingen op de financiële situatie terug te komen. Maar kijk wat wij bedoelen, wij hadden van het college ook wat meer richtinggevende duiding van die keuzes verwacht. En ik heb een aantal genoemd. En in het bijzonder voorzitter, eergisteren hadden wij een hele leuke 'GroenLinks luistert' georganiseerd met de boeren in Hoogeveen en omgeving. Zij wezen ons er ook op dat het niet alleen maar om de boeren gaat, maar ook om de mobiliteit. Ik had verwacht van, nou ja goed, het college zou best daarop in kunnen gaan en ik heb de vraag... Ik heb met mijn... tijdens het gesprek nog wat opgeschreven op een bierviltje. Zij wezen mij daarop. Een voorbeeld is bijvoorbeeld GAE. Daar kom ik zo meteen op terug.

De voorzitter. Ik wil toch vragen om af te ronden nu heer Pormes.

De heer Pormes. Ja, maar ik probeer ook recht te doen aan de vraagstelling mijnheer de voorzitter. Dus als u me 2 min, 1 min geeft. Ik zal het heel kort maken. In een interview in het Dagblad van het Noorden, of in ieder geval in Groningen, zei mevrouw De Groot 800.000 – 1 miljoen passagiers is reëel. Ik heb dat uitgerekend en dat komt erop neer op een gemiddelde uitstoot stikstof van 12 veehouderijen. Dus ik zal de andere berekening maar niet maken, want dat kost te veel tijd, maar daar komen we op terug. Maar dat betekent dat je een keuze moet maken. Of je houdt geen stand en je vertelt tegen de boeren: Luister, die 12 bedrijven, sorry. Dat is een keuze die je maakt. En dan hoef je niet meteen te zeggen: Wij maken die keuze. Maar wat richtinggevende uitspraken, dat had ik verwacht. Tenslotte voorzitter, het college laat een mooie begroting achter, waarmee een nieuw college een start mee kan maken. Ik ben maar 7 sec over tijd.

De voorzitter. Dank u wel mijnheer Pormes voor uw bijdrage. Gaan we verder met de SP-fractie, mevrouw Dijkers en daarna met mijnheer Steenberg. Het woord is aan mevrouw Dijkers.

Mevrouw Dijkers. Dank u wel voorzitter. De Begroting 2023, een flink boekwerk en bijbehorende stukken om door te nemen en dan 5 min om een aantal punten te maken. Dat is noodgedwongen een selectie. Voorzitter, ik begin met een citaat uit de inleiding. 'Door krapte op de arbeidsmarkt is er de noodzaak om medewerkers structureel aan ons te binden.' Wat de SP betreft, geldt dat ook voor schoonmaak en catering. Vanuit het thema 'Middelen en mensen' stelt de SP voor een proces in gang te zetten, de uitbestede activiteiten weer in eigen beheer uit te gaan voeren. Een vraag aan de gedeputeerde: Wordt daar ook aan gewerkt? En daarbij ook nog de vraag: Wat kosten nou eigenlijk deze posten? We vinden dat in de Begroting niet terug. On-

der het kopje 'Beleidsparticipatie' in hoofdstuk 1, door de PS in de vorige Statenperiode vastgestelde visie op haar eigen rol, namelijk dat PS de taken hebben alle inwoners in de samenleving te vertegenwoordigen en de zorgvuldige afweging van alle belangen te waarborgen. Dit moet leiden tot keuzes die het algemeen belang zo goed mogelijk dienen. Wij vragen ons oprecht af of alle Statenleden vanuit dit perspectief werken en vragen fracties hier ook serieus naar te kijken. Ik wil ook graag aandacht vragen voor de doelstelling 'Optimalisering van de informatie en beoordelingspositie van PS.' Het lijkt ons geen overbodige luxe dat enige vaart wordt gemaakt voor verbetering en gebruiksgemak van het archief. Dan het grondwater. Grondwater is een onderwerp uit het thema 'Stad en Platteland.' Door het overkoepelend orgaan van waterleidingbedrijven is onlangs de noodklok geluid over de continuïteit van de drinkwatervoorziening. De provincie dicht zich een essentiële rol toe met betrekking tot de aanvullende strategische grondwatervoorraden. Mede door de toenemende lelie- en bollenteelt en het daarbij behorende gebruik van gewasbeschermingsmiddelen maken we ons grote zorgen over de kwaliteit van ons grondwater. Op pagina 32 staat: Bescherming van de aanvullende strategische voorraad opnemen in de POV. Voorzitter, kan het zo zijn dat daarmee binnen een bepaald gebied geen lelie- en bollenvelden meer aangelegd kunnen worden? En de mogelijkheid voor een aanvullende strategische voorraad verkennen in het gebied Bleek Roden, heeft dat een terugdringende invloed op de aanleg van lelie- en bollenvelden? Graag duidelijkheid hierover. Rondom het thema asbest is het erg stil. De subsidies die er zijn lopen via SNN en behelzen niet meer dan leningen tegen gunstige voorwaarden. Een vraag voor de gedeputeerde: Is hier de urgentie verdwenen? Want we hebben jaren gehad dat we hier enorme discussies over hadden en er heel veel vaart mee gemaakt moest worden. Vanuit de regionale economie en werkgelegenheid vinden we het ondersteunen van zoveel mogelijk bedrijven richting vergroening een goed streven. We zien echter dat ook grote en kapitaalkrachtige bedrijven met subsidies ondersteund worden. De SP wil deze ondersteuning bij voorkeur in de vorm van goedkope leningen of revolverende leningen uitzetten. Daarmee kan het bereik ook nog veel groter worden. Wordt daar ook aan gewerkt? Het mag niet zo zijn dat bedrijven die al jaren niet aan hun verplichtingen voldoen op het gebied van verduurzaming en CO2-reductie nu gesubsidieerd worden voor hetzelfde. Er wordt weer ronkend gesproken over de vrijetijdseconomie, met enerzijds corona als veroorzaker van negatieve effecten en anderzijds forse groei gedurende de achterliggende jaren. Er hebben bedrijven geleden onder corona en veel hebben er steun ontvangen. Er zijn ook bedrijven, zoals campings, die goed hebben gefloereerd vanwege het feit dat die Nederlandse vakantiegangers in Nederland bleven. Bij de opmerking dat toerisme en recreatie geen doel op zich zijn maar een middel om maatschappelijke vraagstukken op te lossen, vragen we de gedeputeerde om een toelichting. Op bladzijde 45 wordt de HISWA-RECRON genoemd, ook in verband met vitale vakantieparken. De huidige voorwaarden van de RECRON in de overeenkomsten met huurders kennen alleen een huurperiode van een jaar en bieden daarmee onvoldoende bescherming van de huurders tegen roofinvesteerders. Verder zijn er geen mogelijkheden om bijvoorbeeld bij verkoop een primaat te krijgen tot koop. We zouden onder de resultaten bij 'De vrijetijdseconomie stimuleren' daarom graag toegevoegd willen zien dat huurders, gebruikers, eigenaren van bestaande vakantieaccommodaties bij wijziging van eigenaren en/of verkoop beschermd worden. En dat daarover op initiatief van de provincie met de HISWA-RECRON afspraken gemaakt worden in het kader van het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

De voorzitter. Mevrouw Dikkers, u bent al door uw tijd heen.

Mevrouw Dikkers. Het is niet waar.

De voorzitter. Wilt u afronden?

Mevrouw Dikkers: Ik zal nog twee puntjes noemen en dan houd ik de rest voor de tweede termijn eventueel. Innovatieve zorg economie wordt als doelstelling genoemd. Dat lijkt ons prima, maar dat daarbij het versterken van ondernemerschap in de zorg als een resultaat gezien wordt, vraagt uitleg. Wat ons betreft kennen we vanuit ondernemerschap in de zorg vooral verliezers. Er wordt hier een negatief resultaat benoemd. Wil de gedeputeerde hierop ingaan? En dan het OV-knooppunt, dan zal ik daarmee afsluiten. Voordat er een aanbesteding komt, moet de gemeenteraad van Tynaarlo eerst positief beslissen op een verouderd plan, waarvoor de noodzaak in deze vorm ook voor de SP niet vaststaat, zeker gezien de straks gewijzigde verkeerssituatie bij Groningen.

De voorzitter: Mevrouw Dikkers, u heeft een vraag van de fractie van JA21, mijnheer Blinde.

Mevrouw Blinde: Dank u wel voorzitter. Ik ben een beetje getriggerd over dat ondernemerschap in de zorg. Een negatief resultaat is als we innovatie willen aanjagen. Maar als we nou kijken naar de Health Hub, daar zitten onderwijsinstellingen, maar er zitten ook een heleboel ondernemingen die juist gefocust zijn op innovatie. En die doen daar echt prachtige dingen en daar hebben ook patiënten heel veel voordeel bij, heel veel baat bij. Dus: Is het altijd zo zwart-wit bij de SP dat ondernemerschap, innovatie en zorg gewoon een niet te maken match is bij jullie?

Mevrouw Dikkers: Nee, dat heb ik ook niet gezegd. Ik heb gezegd dat zorg economie, innovatie in de zorg economie, als doelstelling prima is. Maar als je als resultaat noemt 'ondernemerschap in de zorg' zonder toelichting, dan hebben wij daar wel onze vraagtekens bij. Want de vermarkting van de zorg is ook ondernemerschap in de zorg. En de resultaten daarvan, daar hoef ik u de voorbeelden niet van te schetsen hoe dat uitpakt. En daar gaat mijn opmerking over.

De voorzitter: Gaat u verder met de afronding van uw betoog.

Mevrouw Dikkers: Ja. Ik had het over de noodzaak voor het OV-knooppunt De Punt. Omdat ook bij het budget al aangegeven wordt niet toereikend te zijn, is de vraag: Wie staat daarvoor straks aan de lat? En zijn lokale P-voorzieningen volgens het idee van het kralensnoer inmiddels niet realistischer? Gezien de tijd zal ik eerst hier eventjes afsluiten.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Dikkers. Dan gaan we verder met de fractie van Sterk Lokaal Drenthe, mijnheer Steenbergen, gevolgd straks door de heer Loof van de Partij van de Arbeid. Het woord is aan de heer Steenbergen.

De heer Steenbergen: Voorzitter, dank u wel. Zal ik hem zo doen? [Mevrouw Vedelaar zet de microfoon goed]. O zo. Ik ben niet zo technisch. Top, dank aan de gedeputeerde. De Begroting 2023 was weer een enorm boekwerk geworden, met veel cijfers, met veel zaken die er meermalen in staan. In onze optiek overbodig en een compactere Begroting zou de leesbaarheid enorm verbeteren. Er staan heel veel zaken een aantal keren opnieuw genoemd en ons lijkt dat overbodig. We kunnen spreken van een sluitende begroting en een sluitende meerjarenbegroting. Om dat voor elkaar te boksen is vaak geschoven met budgetten. Zie de inbreng van het CDA hierover. Maar toch een sluitende begroting. Maar het ravijnjaar dat ik al eerder heb genoemd, 2026, is nog steeds een vraagteken. Wat ons opvalt in deze Begroting is dat er heel veel geld naar de nationale uitdagingen, zoals wij die noemen, toe moet. Worden we daar genoeg voor gecompenseerd, zodat de Drentse zaken ook kunnen blijven doorontwikkelen? We denken in dit geval met name aan de enorme bedragen die we structureel voor personele bezetting van de

stikstofaanpak hebben opgenomen. Een paar vragen hierover. Moet het echt structureel? Want nadat het plan er is, gaat het toch om uitvoering, die veelal door externe partijen gaat gebeuren? Het budget dat we nu opnemen, geeft geen garantie dat we dat ook gecompenseerd krijgen van het Rijk. Lopen we hiermee geen enorm risico dat het Rijk ons dat niet allemaal gaat vergoeden? En daarnaast de derde vraag hierover. Hoe gaan andere provincies om met deze risico's? We vinden het nogal een groot risico, gezien de bedragen die structureel in deze Begroting zijn opgenomen. Deze Begroting is opgesteld zonder daarin de septembercirculaire mee te nemen. Begrijpelijk, we waren al eerder aan de gang met de Begroting. Maar onze vraag hierbij is: Zou een inlegvel, waarin we in grote lijnen al de consequenties van de septembercirculaire meenemen, niet een handig gegeven zijn? Zodat we toch enig inzicht hebben in hoe de verdere ontwikkelingen zijn. We nemen ook een structurele stelpost op voor inkoop, omdat er nogal wat fluctuatie is, moeilijk woord voor mij, in de inkoop tarieven of zakelijk het gevolg van Oekraïne. We zien niet in waarom we hier structureel een Knelpuntenpot voor moeten maken. Wij mogen toch verwachten dat die oorlog eindig is en er weer stabiliteit in de tarieven komt. Dus met andere woorden: Waarom een stelpost constant voor inkoop, terwijl wij denken dat er toch weer een stabiliteit komt. Dus met andere woorden: In de Begroting 2023 meenemen, dat vinden wij begrijpelijk, maar voor de jaren daarop stellen we toch onze vraagtekens. Afsluitend. Woningbouw heeft ook hoge prioriteit, ook bij Sterk Lokaal Drenthe. Maar de gemeenten moeten dat uitvoeren. Er ontstaan steeds grotere problemen in visievorming, planvorming en het maken van bestemmingsplannen. We weten dat de provincie daar ondersteuning verleent, maar weer aansluitend bij het CDA: Wij horen daar niet altijd positieve geluiden over vanuit de gemeenten. Is dit bekend bij het college en hoe gaat het college hier mee om? Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Steenbergen. Dan gaan wij verder. Oh, er is nog een vraag van mijnheer Vianen. Excuus, u mag nog even terug.

De heer Steenbergen: in de gong.

De heer Vianen: Dank u wel voorzitter. Ik vroeg me toch even af of de heer Steenbergen ook kan aangegeven wat dan die negatieve geluiden zijn van de gemeenten. Want wij hebben onlangs als VVD een bijeenkomst georganiseerd, het bodemoffensief, met professionals en gemeenten en daar hebben wij die geluiden niet zo gehoord. Ik wou het eigenlijk zo meteen in mijn bijdrage ook meenemen, maar u komt nu net als het CDA met negatieve geluiden van gemeenten. We zijn toch wel echt nieuwsgierig wat dat dan precies is.

De heer Steenbergen: Dat het allemaal nogal stroef verloopt en heel langdradig is en eigenlijk nauwelijks opschiet. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u voor deze afsluitende schermutseling, zal ik maar zeggen. Dan gaan we nu verder met de fractie van de Partij van de Arbeid. De heer Loof krijgt het woord en u wordt straks gevolgd door mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie. Mijnheer Loof gaat uw gang.

De heer Loof: Dank u voorzitter. Ik heb er 8 jaar op moeten wachten, maar uiteindelijk kwam Karl Marx toch nog een keer voorbij in deze Statenzaal. Interessant, mijnheer Pormes. Voorzitter, dank aan het college en de ambtelijke ondersteuning voor de verschillende documenten waar wij nu over spreken met elkaar. In het inleidend woord komen de grote mondiale problemen en de enorme provinciale maatschappelijke opgaven allemaal langs. Geen clichés overigens wat ons betreft. Maar, en nu overdrijf ik een beetje, uiteindelijk wordt alles teruggebracht tot één ding: De fiets. Dat is het verbindende element in Drenthe volgens het college. Dat vindt

onze fractie eigenlijk heel erg mooi, deze formulering. Het heeft iets van: Doe maar gewoon, aanpakken die klus. En bij tegenwind trap je gewoon wat harder. En dat blijft dit college doen, constateren wij. Een beleidsarme begroting, die je wellicht had mogen verwachten, is dit bepaald niet. De maatschappelijke opgaven zijn te groot en te acuut om achterover te leunen. Kort gezegd voorzitter, onze fractie is op een enkel puntje na goed tevreden over de verwerking van de Voorjaarsnota en deze Begroting. En we zijn blij dat er financiële ruimte is gevonden om stappen te zetten op de thema's energie en klimaat, wonen en stikstof. Op pagina 7 bij het bestuderen van de kerngegevens valt ons op dat de provincie de komende jaren lijkt te krimpen qua inwonertal. Hadden we ook een technische vraag over kunnen stellen, maar ik beperk me tot de constatering dat het opmerkelijk is. Er komt vast wel een reactie op vanuit het college. Gedeputeerde Kuipers heeft anderhalve week geleden nog een handtekening neergezet voor 13.000 woningen. In het programma Bestuur en samenwerken en wordt iets gezegd over ondermijning en hoe belangrijk het is om weerbaar te zijn. Het is al eerder aangehaald vanochtend. Kortgeleden lazen we een groot artikel in het Dagblad van het Noorden waarin vakantieparken als witwasparadijzen worden omschreven en vandaag een artikel in het hetzelfde medium over de vakantieparken die vrijstaatjes dreigen te worden. Wij pleiten er nogmaals voor om als provincie hier maximale aandacht aan te schenken binnen de juridische en wellicht planologische mogelijkheden die we hebben. Een ander punt waar we hierop aansluiten is ondermijning in de zorgsector. Heeft het college hiervan een beeld op dit gebied in Drenthe? Wat we overigens missen bij deze paragraaf is aandacht in budget voor politiek actief. We hebben hiervoor gepleit tijdens de behandeling van de Voorjaarsnota en we horen graag of we iets over het hoofd hebben gezien. In het programma Stad en platteland wordt veel nieuw beleid geïntroduceerd, soms met risico's, omdat het Rijk van alles belooft, maar het principe boter bij de vis niet lijkt te kennen. We snappen echter de insteek van het college en steunen die ook. De gebiedsgerichte aanpak stikstof met het goede gesprek op het erf en aan de keukentafel en op basis van herstel van vertrouwen en dialoog moet krachtig worden voortgezet. Dat geldt ook voor het inzetten van menskracht en middelen in het impulsteam woningbouw. Vorig jaar hebben wij middelen beschikbaar gesteld voor Schoolpleinen van de toekomst. Op pagina 30 lezen dat er zo'n 30 worden gerealiseerd. Kan de gedeputeerde ons kort bijpraten over de stand van zaken? Er was veel enthousiasme bij het onderwijs en wat is daarvan terechtgekomen, hoe is dat inmiddels vertaald? Over programma 3 Regionale economie en werkgelegenheid een korte opmerking. Op bladzijde 44 schrijven GS dat, en ik citeer, 'Wij hopen in 2023 verdere afspraken te maken met het onderwijs, over de versterking van het innovatie- en kennisstelsel enzovoort. Voorzitter, wij missen hier ambitie. Hopen kan altijd nog, denken wij dan. Je kunt bijvoorbeeld een verbinding leggen met het belang van bereikbaar en toekomstgericht MBO, gezien de grote opgaven woningbouw en verduurzaming. Graag een reactie daarop. Programma 4 Mobiliteit. Het OV baart ons grote zorgen. Doordat ook hier het Rijk de situatie en de preventie laat bungelen, dreigen we onze doelen niet te halen. Inzet hierop blijft nodig richting Den Haag. En tegelijkertijd dwingt het ons misschien wel om met nog meer creativiteit de knelpunten te lijf te gaan. Als een bepaalde busverbinding niet meer mogelijk is, om wat voor reden dan ook, is het verstrekken van een tiental leen-E-bikes inclusief bijbehorende infrastructuur wellicht een oplossing. Ik noem maar wat. Of misschien moeten sommige dingen maar niet meer doorgaan en budgetten ergens anders aan worden besteed. Ik denk even aan het transferium De Punt. We zijn heel benieuwd naar de resultaten van de gesprekken die momenteel gaande zijn en horen hier binnenkort meer over. Dan Klimaat en energie. Het kleinste programma in de Begroting als het om budget gaat. Dat is iets wat ons eigenlijk al jaren verbaast. Daar wordt in deze Begroting wat aangedaan, zowel incidenteel als structureel en dat doet ons deugd. Nog een opmerking over het stimuleren van lokaal eigendom bij grootschalige wind en zon. Wij zien hier graag groen-gasindustrie aan toegevoegd. Ik ben er bijna voorzitter. Het programma Levendig en sociaal

meldt dat de Sociale Agenda bijna op zijn eind loopt. Voor 2023 staan een aantal activiteiten ge-programmeerd, daarna lijkt het over. Het zit vooral in activiteiten die pas over vele jaren tot resultaat komen. Dus wij zullen er vanuit onze fractie in ieder geval alles aan doen om ook na 2023 de Sociale Agenda in de provincie te blijven uitvoeren. Voorzitter, ik rond af met onze jaarlijkse tirade tegen de blockchaintechnologie. Op de totale Begroting van € 394 miljoen worden geen passages aangetroffen over bitcoins en 'blik blockchain'. Persoonlijk heb ik geen idee of het goed of slecht is, maar dit gezegd hebbende stelt een deel van mijn fractie weer gerust. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Loof. We gaan verder met de fractie van de ChristenUnie, mevrouw Van den Berg, die straks gevolgd wordt door mijnheer Blinde. Het woord is aan mevrouw Van den Berg en ook die heeft 5 minuten.

Mevrouw Van den Berg: Dank u voorzitter. Ook wij zullen allereerst een aantal algemene opmerkingen maken en vervolgens nog een aantal specifieke onderwerpen bespreken. Dit is de laatste Begroting van deze bestuursperiode en dat betekent ook dat er niet heel veel nieuwe plannen meer in zitten. Wel moeten er nog veel afgemaakt worden. En we zien dat veel geplande investeringen worden doorgeschoven naar 2023. Dat zagen we ook afgelopen jaar. We hopen dat de plannen dit jaar wel gerealiseerd worden en gaan ervan uit dat dit realistisch is begroot. Gaan we daar terechtte vanuit, vragen wij het college. De voorliggende Begroting is geschreven in een tijd waarin veel speelt. Na corona merken we nu de gevolgen van de oorlog in Oekraïne en dat is deels ook terug te zien in deze Begroting. Maar, daarin missen we toch ook wel een en ander. Bijvoorbeeld in het hoofdstuk Economie valt ons op dat we daar schijnbaar doorgaan alsof er niets is gebeurd, terwijl de omstandigheden wellicht nopen tot een rolverschuiving van de provincie. Moeten we bijvoorbeeld niet minder inzetten op ons vestigingsklimaat en vooral op het toekomstbestendig maken van bedrijven? Moeten we dus niet herprioriteren of zelfs onze doelen veranderen, vroegen wij ons af. Het maakt onze inzet op groen en circulair voor het economisch beleid in ieder geval relevanter dan ooit. En alvast een voorzet van onze kant en dan sluit ik aan. In mijn tekst staat ook pagina 44 genoemd, net als bij de heer Loof. We lezen daar heel veel onderzoeken, bijvoorbeeld welke rol bedrijven kunnen spelen bij het ondersteunen van energie... Hoe wij bedrijven kunnen ondersteunen bij energiebesparing. Ja, we moeten aan de slag, dus graag het tempo hoog houden wat ons betreft. Een ander gevoel van de oorlog in Oekraïne is dat de rentes stijgen. Waar eerst nog sprake was van negatieve rente zelfs op ons tegoeden, wat ons dus de druk gaf om ons geld te investeren en we bijna renteloos geld konden lenen, zien we nu dat de rentes oplopen en is de verwachting ook niet dat ze weer zullen zakken het komend jaar. Wij vroegen ons af: Heeft dit nog invloed op de financiële ruimte volgend jaar? We lezen daar bijvoorbeeld niet iets over in de financiële begroting, bij de belangrijke ontwikkelingen. En er worden ook geen aanpassingen gedaan in de risicoreserve. Dus deelt het college onze zorgen en vraagt dit nog om aanpassing? Dan over het ravijn. Of in gewone mensentaal: We krijgen in 2026 minder geld van het Rijk zoals het nu lijkt. En wij vroegen ons af: Gaat dit nou om een reëel probleem of denken we dat het nog wel goed komt? Want als wij denken dat het een reëel probleem is, moeten we daar volgens ons nu al op anticiperen. We hebben nu nog 3 jaar en anders ben je te laat, of hopen op een succesvolle lobby. Dat is een beetje waar wij naar zoeken. Dan nog een aantal specifieke punten. In de Begroting staat weer de doelstelling dat het college aan de slag gaat met een innovatieve zorgeconomie. Mevrouw Dijkers noemde het ook al even. De geformuleerde doelen zijn nog steeds erg hoog over. In het collegeakkoord is een Agenda voor de zorgeconomie aangekondigd. In 2020 hebben wij het college ook gevraagd: Kunnen wij die verwachten en die is toen ook toegezegd. Voorzitter, de tijd begint nu wel een beetje te dringen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg, we gaan u even redden. Er is een vraag van mijnheer Pormes.

De heer Pormes: Dank u wel voorzitter. Ik wil even vragen of ik het goed heb begrepen. U maakt zich evenals wij natuurlijk zorgen over de situatie na 2026. Maar volgens mij stelt u daarbij: We hebben nog 3 jaar. Bedoelt u daarmee dat we moeten interen zodat we iets meer over houden in 2026? Bedoelt u dat?

Mevrouw Van den Berg: Als dit een reëel gevaar is, een reële verwachting is, dan zul je wel de tering naar de nering moeten zetten. Dat is wel een... En hoe je dat dan doet. Of je dat dan doet door besparingen of minder te investeren, daar zijn allerlei manieren voor.

De heer Pormes: Betekent dat ook dat u heel concreet komt met een voorstel daarover, hetzij in de vorm van bezuinigingen, hetzij dat we het uit de reserves halen, hetzij op een andere manier? Krijgen we dat nog van u te horen, later misschien?

Mevrouw Van den Berg: Als u goed geluisterd had, als de heer Pormes goed geluisterd had, had hij gehoord dat ik de vraag stelde aan het college hoe reëel deze verwachting is dat dit ravijn ook ontstaat. En zo ja ook de vraag hoe het college hierop anticipeert. Dus ik wou die vraag maar eerst beantwoord krijgen.

De voorzitter: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw Van den Berg: De Zorgagenda. Kortom, wanneer kunnen we deze agenda verwachten, vraag ik het college. Een robuust openbaar vervoer netwerk is voor onze fractie erg belangrijk en sluit aan bij de vragen van de PvdA op dit punt. Het college kondigt ook een herprioritering aan van de Sociale Agenda. Wij gaan ervan uit dat PS daar een belangrijke rol in krijgen. We horen ook op dat punt graag een reactie. We lezen in de Begroting ook dat het college zich verder wil inzetten voor het verbeteren van de kansengelijkheid van kinderen, onder andere door het uitwerken van een Uitvoeringsagenda. Er gebeurt echter op gemeentelijk niveau ook heel veel. Dus we hopen in die Uitvoeringsagenda ook terug te zien dat er sprake is van een integrale benadering, waarin samen opgetrokken wordt met gemeenten en ook aangesloten wordt op wat daar al gebeurt. Dan tot slot nog een vraag over de sanering van asbestdaken. Het doel in de Begroting is om het aantal asbestdaken met 40% te verminderen ten opzichte van 2016. Wij kunnen echter uit de monitor niet goed opmaken of we op schema liggen om die reductie ook te realiseren. Gezien de toename van het aantal branden vroegen wij ons af: Moeten wij niet nog wat ambitieuzer zijn op dit punt? Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Van den Berg. We gaan verder met de fractie van JA21, mijnheer Blinde, en daarna mijnheer Uppelschoten. Het woord is aan de heer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel voor het woord voorzitter. Ik begin maar direct. Het eerste dat ons opvalt, is dat GS de motorrijtuigenbelasting niet willen wijzigen. Het advies is dus om die belasting gelijk te houden, met andere woorden, het blijft zoals het is. Mijn vraag is: Waarom? Wat is de reden, behalve dat het is afgesproken tijdens de coalitieonderhandelingen, dat de belasting niet omlaag mag? Het is toch merkwaardig dat we deze gehele periode het geld niet op krijgen en de belasting niet omlaag mag. Onder welke voorwaarden mag de belasting dan wel omlaag? Hoeveel geld moet dit huis elk jaar over houden, toevoegen aan de reserves en potjes vullen,

voordat de inwoners van Drenthe een lastenverlichting tegemoet kunnen zien? Wij zijn dus van mening dat die motorrijtuigenbelasting eigenlijk asociaal hoog is en de weigering dit aan te passen, dus te verlagen, is tegen het zere been van JA21, autorijdend Drenthe en ondernemers. Want ja, het is niet alleen slecht voor autorijdend Drenthe, die te hoge belasting. Ondernemers hebben er ook last van. Zo rijzen de belastingen sowieso al de pan uit voor het MKB, heb je ook nog de pech in Drenthe te ondernemen. Zo zijn we laatst op werkbezoek geweest bij een leasemaatschappij in Beilen. Die zijn ook echt niet blij met dit huidige beleid. Die hebben last van de te hoge motorrijtuigenbelastingen. De motorrijtuigenbelasting snijdt dus aan twee zijden. Het kost ons dubbel: Aan de uitgavenkant van de autobezitters woonachtig in Drenthe en aan de misgelopen inkomsten en dus werkgelegenheid voor bijvoorbeeld de leasemarkt, die zich verplaatst naar buiten Drenthe. wij zullen dus om deze redenen met een amendement komen tijdens PS om tot lastenverlichting te komen voor de inwoners van Drenthe en ondernemers. En dat is wel zo goed voor de koopkracht van deze provincie. En dan hebben we ook nog direct een deel dekking gevonden. De Knelpuntenpot impulsteam woningbouw. Dit is vorig jaar ontstaan door een motie van de VVD. Provinciaal geld om gemeenteambtenaren met betrekking tot woningbouw te betalen. Dat vonden wij toen al een slecht idee, dat € 1 miljoen kostte, en dan zie je weer: Niks is eenmalig in dit huis, want nu wordt het structureel en dubbel zo duur, namelijk € 2 miljoen per jaar. En onze vraag aan GS is: Waarom betalen wij als provincie structureel personeelslasten van gemeentehuizen? Wat is dit eigenlijk voor gekkigheid? Zijn GS zich daarbij van bewust dat ambtenaren geen huizen bouwen? Aannemers bouwen huizen. En wie iets wil bouwen hier voorzitter, die weet hoe vreselijk lastig dat is. Een simpele vergunning voor een dakkapel kan al maanden in beslag nemen. Het probleem is dus niet dat er te weinig ambtenaren zijn, het probleem is onder andere veel te veel bureaucratie. Dus meer ambtenaren lost het probleem niet op. Zet in op minder wetgeving en meer ruimte voor mensen om gewoon te bouwen. Dat bespaart zelfs geld in plaats van dat het euro's kost. En dan valt ons nog het nodige op. Er worden plots een aantal potjes gecreëerd. Altijd is er sprake van onderbesteding en nu gaan we potjes vullen. Is het geen windowdressing? Het geld wordt nog steeds niet uitgegeven maar weggezet en geormerkt. Dit is een daadwerkelijke koerswijziging. Waar gedeputeerde Bijl altijd betoogde dat je jezelf nooit moet handboeien door geld van tevoren te oormerken, gaan we dat nu wel doen? Waarom, is de vraag. En dan nog een aantal andere vragen. In 2030 moet Drenthe 49% CO2-reductie hebben gerealiseerd ten opzichte van 1990. Wij vragen GS nadrukkelijk om een tussenstand. Hoever zijn we al? Is dit betaalbaar voor Drenthe of gaan we naar de 'gallemiezen'? En over financiële zekerheid gesproken, de provincie heeft stikstofambtenaren aangenomen die zo'n € 4 miljoen per jaar kosten. Een derde wordt in ieder geval door het Rijk gedekt. Twee derde is onzeker. Nou zagen wij bij RTV Drenthe dat de gedeputeerde aangaf, dat als het Rijk niet over de brug komt, we dat ook nog wel kunnen dragen. Dus ja, dat hadden wij toch echt anders opgepakt. Als het Rijk wil dat wij rijksbeleid uitvoeren, dan mag het Rijk ook betalen. Punt uit. Hebben GS al een klein beetje spijt van het voorschieten of vertrouwen ze wellicht tegen beter weten in nog steeds het Rijk op de blauwe ogen? Ik ga bijna afronden voorzitter. Als laatste. In 2026 gaat de provincie er flink op achteruit. Dat is volgens onze fractie helemaal niet zo'n hele grote ramp. De provincie Drenthe krijgt immers haar geld structureel niet op, hanteert wel hoge belastingen en neemt allerlei randzaken op zich, zoals de personeelslasten van gemeenten en projecten als Drenthe reist duurzaam. Er kan een goede prikkel uitgaan van belastinggeld echt doelmatig besteden, namelijk scherpe keuzes maken. En daar voorzitter is JA21 goed in, want wij zijn namelijk gezond rechts. En ik heb hem...

De voorzitter. Dank u wel.

De heer Blinde: Twee zinnnetjes en dan was ik klaar. Maakt u uw twee zinnen nog af en dan doen we dan even de vragenstellers. Dus onze vraag aan GS is: Zijn wij al bezig met het afstoten van taken en werkzaamheden, zodat ook na 2026 er een solide begroting kan bestaan? Wij denken in deze graag met jullie mee, dus wij sluiten altijd positief en constructief af voorzitter, met uitgestoken hand. Laten we samen gaan snijden in de Begroting. Dank u wel.

De voorzitter: Dan is er een vraag van de heer Vianen van de VVD-fractie.

De heer Vianen: Voorzitter dank u wel. Mijn vraag is eigenlijk tweeledig. Laat ik beginnen met de eerste uiteraard. Vindt de heer Blinde ook dat er een woningtekort is in Drenthe?

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Ja.

De voorzitter: De heer Vianen tweede vraag.

De heer Vianen: Dank u wel voorzitter. Wij hebben onlangs een bijeenkomst georganiseerd, die heet het Woonoffensief. Dat hebben we met professionals gedaan, onder andere met de ambtenaren uit de provincie, maar ook vanuit de markt, met bouwers en met een politieke partij. We hebben geïnventariseerd: Wat zijn nou echt de problemen, de knelpunten, om de woningmarkt vlot te trekken? En wat daaruit kwam, is inderdaad misschien ook wel kijken naar wat zijn de bureaucratische regels die je misschien af kunt schaffen. Met stip op nummer 1 stond: Zorg dat er ambtenaren komen bij de gemeente, bij de provincie, die nu die woningmarkt vlot kunnen trekken. Want het gaat soms inderdaad heel simpel om vergunningen. Zorg nou dat dat als eerste prioriteit wordt opgepakt. Dan kunnen we die woningbouw nu vlot gaan trekken, in plaats van over een hele lange termijn kijken wat zijn nu de regels die we eventueel wel af kunnen schaffen. Dus bent u met mij eens dat wij gewoon moeten kijken: Wat is dan de prioriteit om de woningmarkt te versnellen en daarop in te zetten? En dat is dus in dit geval ambtenaren, om gewoon die regeltjes klaar te krijgen.

De voorzitter: Mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Nee voorzitter, dat zijn we niet met de heer Vianen eens. Dat brengt ons eigenlijk ook... We hadden vanochtend hier een spreker en die maakte een scherpe tegenstelling tussen: Je hebt partijen die doen alles op de korte termijn en je hebt ook nogal eens mensen die denken nogal eens lange termijn. Er als je korte termijn denkt, dan kun je inderdaad denken we hebben altijd nu handjes nodig. Je hebt een probleem, dus nu handjes. Nu moeten die vergunningen afgestempeld worden, nu, nu, nu. Maar volgens mij doen we dat al misschien wel 20 jaar in Nederland. Altijd alleen maar de problemen van morgen willen oplossen. Dan ontsnap je nooit uit die valkuil van veel te veel bureaucratie. Dus nee, daar zijn wij het niet mee eens.

De voorzitter: Dat lijkt me een helder antwoord mijnheer Vianen. Een slotopmerking nog?

De heer Vianen: Volgens mij wat de heer Blinde zegt, dat we een korte termijn hebben en een lange termijn en wat de heer Blinde ook zegt, we hebben een woningprobleem dat is nu acuut, dus laten we zo kijken naar de korte termijn en ook lange termijn. Dus nu ook investeren in personeel en op lange termijn kijken hoe we bureaucratie oplossen.

De voorzitter: Dat is verder geen vraag. Dan geef ik nu het woord aan de heer Pormes van GroenLinks.

De heer Pormes: Voorzitter, ik heb een hele korte vraag. Ik heb met veel interesse het verhaal van de heer Blinde beluisterd, maar ik vroeg me af, wij worden in de gelegenheid gesteld om vooraf allerlei technische vragen te stellen, zodat we bij de beantwoording van die technische vragen meer diepgang kunnen geven als dat nodig is. Maar u heeft geen enkele technische vraag gesteld. Een aantal van die vragen had u makkelijk kunnen inbreng bij de technische vragen. Dat is alles hoor.

De voorzitter: Dat is een mededeling eigenlijk mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Het is inderdaad een mededeling, geen vraag en dat heeft u technische heel goed opgemerkt voorzitter, maar ik heb een heleboel politieke vragen gesteld en eigenlijk helemaal niet heel specifiek, zoals de heer Zuur van het CDA. Die verwijst heel netjes alinea's en dus... Klasse daarvoor moet ik zeggen. Dat was inhoudelijke hartstikke uitstekend. Maar ik heb hele brede politieke vragen gesteld en ik denk dat de gedeputeerden daar prima mee uit de voeten kunnen.

De voorzitter: Dank u wel en dan heeft u 9 november ook nog de algemene beschouwingen en toch is er nog iemand die een vraag aan u heeft en dat is de heer Zuur van de CDA-fractie.

De heer Zuur: Dank u wel voorzitter. De heer Blinde had het over de voorfinanciering, noemde de financiering van de stikstofambtenaren en ook de halve toezegging dat we die € 1,2 miljoen terugkrijgen. Wij hebben daar wat te doen met onze partners in de provincie. Dat is een stevige klus, waar ook fors aan wordt gewerkt vanuit dit huis. Dat kun je niet doen zonder daarvoor mensen in te schakelen. Begrijp ik nou dat u zegt: Wacht daar gewoon mee totdat het geld op onze rekening staat, terwijl er wel gereede aanleiding is om te veronderstellen dat die gelden wel degelijk komen vanuit Den Haag? Wilt u nou dat hele stelsel van voorfinanciering niet volgen daarin? Begrijp ik dat goed?

De voorzitter: Mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Ja, dat begrijpt de heer Zuur goed. We hebben toen ook tegen die financiering gestemd, terwijl wij de Drentse Koers steunen. Alleen, wij zien ook dat best veel overheden, met name regionale lokale overheden, de afgelopen decennia eigenlijk gewoon in de steek zijn gelaten door het Rijk. Het Rijk heeft natuurlijk wel een strafblad opgebouwd als het gaat om toezeggingen die niet zijn nagekomen. En met dat in het achterhoofd denkt mijn fractie: Ik zou daar met iets gestrekte been invliegen naar Den Haag toe.

De voorzitter: Dank u wel voor deze beantwoording, daarmee is er helemaal een einde gekomen aan uw bijdrage en gaan we verder met de PVV-fractie. Mijnheer Uppelschoten gaat op voor zijn 5 minuten en u wordt straks gevolgd door de heer Pragt van D66. Het woord is aan de heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dank u wel mijnheer de voorzitter. Ik kan het niet nalaten, dus ik wil wel reageren op wat de heer Pormes gezegd heeft over Groningen Airport Eelde. Ik heb het een ontzettende luxe gevonden dat we hier in het noorden een eigen vliegveld hebben en dat je van dat eigen vliegveld op vakantie kon gaan en dat je gevrijwaard was van alle ellende op Schiphol.

Ik zou tot de heer Pormes willen zeggen: Wat moet het toch fantastisch zijn als je vanaf Eelde zou kunnen vliegen naar verre afstanden zoals Indonesië of Bali. Maar wie weet maak ik dat nog mee. Dat zou fantastisch zijn. Een tweede algemene opmerking is: Ik heb eigenlijk weinig... Nee, daar had ik mee moeten beginnen, namelijk dat ik ook het verhaal afsteekt namens Forum. Dat ben ik wel eens vergeten te vermelden, maar dat is wel steeds de bedoeling. Dus dat heb ik nu gezegd. Dan de derde algemene opmerking. Ik miste eigenlijk wat beschouwende opmerkingen van het college in deze Begroting, want het is ook een afsluitende periode. En het is toch mooi om terug te kijken of zij goed tevreden over zichzelf zijn over wat ze gedaan hebben. Ja, er is al gemeld: Je kunt vinden dat de fiets ons in Drenthe verbonden heeft. Nou, ik neem aan dat het EK Wielrennen het toppunt zou zijn van de deze vier perioden. Dat kan ik me niet voorstellen. Maar in ieder geval, ik had wat beschouwende opmerkingen willen lezen over waar men tevreden over is en waar men niet tevreden over is. Nou de wat meer specifieke opmerkingen over de Begroting. Dus er staat in de Begroting dat de korte en middellange termijn in evenwicht is. Nou, daar heb ik toch een ander idee over. Ik ben blij dat men door wat schraapwerk, door de stofkam te halen door wat budgetten, € 5 miljoen gevonden heeft. Voor het noodfonds zal ik maar zeggen. Maar als je naar de Begroting kijkt, dan zie je wel dat de vrije bestedingsruimte heel erg afneemt, en het terrein is al genoemd, dat in dat jaar we een tekort hebben van € 18 miljoen. Dat is niet een paar miljoen, dat is een substantieel tekort. Daar moet je iets aan doen om dat weg te werken. We doen volgens mij wat er ligt over... Er is wel een probleem en het Rijk lost het wel op. Maar de systematiek dat de provincie voortaan altijd weet waar ze ieder jaar op kan rekenen, en dat we niet zoals het de afgelopen jaren altijd was 'Wat gaat de meircirculaire zeggen, wat gaat de septembercirculaire zeggen en dan pas weten hoeveel geld we eigenlijk hebben', dat is eigenlijk een hele rare constructie. Dus de constructie die gevonden is uit financieel oogpunt dat je als provincie weet waar je aan toe bent, dat dat het budget is en dat je daar je begroting op moet maken, dat lijkt mij eigenlijk juist. Maar dat heeft voor ons wel een hele negatieve consequentie. Maar als je naar de Begroting kijkt, zie je ook dat de rekening-courant van de provincie bij de het Rijk in 2025 op nul staat, dus dat we eigenlijk geen geld meer hebben bij de Rijksoverheid. Als wij iets willen doen, moeten we het zelf gaan lenen. Wat je ook kunt zien, is dat de bestemmingsreserves enorm afnemen. We hebben nu nog als bestemmingsreserves staan € 311 miljoen. En in, even snel kijken, 2025 is het nog € 163 miljoen. Dus dat is bijna gehalveerd. Ik zou willen zeggen dat we op de manier waarop we nu bezig zijn, we weinig geld op de rekening hebben en dat we niet meer zoveel vlees op de botten hebben. Want dat hebben we nu ook bij elkaar geschraapt voor die € 5 miljoen. Maar de inschatting dat we er goed voorstaan, dat lijkt mij niet. Ik kan me voorstellen dat GS zeggen: Het volgende college heeft een grote zorg, namelijk om de financiën zo aan te passen, dat we in 2026 een brug over het ravijn hebben en dat we die € 18 miljoen kunnen wegwerken. Een tweede groot punt is het personeelsbestand van de provincie. De heer Blinde is er al over begonnen. Je kunt in de Begroting allerlei posten vinden die eigenlijk leiden tot een uitbreiding van het personeel. En dat is eigenlijk iets dat wij niet willen. Of waar we altijd voor gepleit hebben: Liever een kleinere overheid dan een steeds grotere overheid. En de posten zijn: Het stikstofteam. Er is al over gepraat, laat ik maar zo zeggen, daar zou je over kunnen praten hoeveel geld dat precies is, 2,6 of 1,2, maar dat is personeel dat aangesteld wordt. Voor het impulsteam bouw wordt personeel aangesteld, het Uitvoeringsprogramma energie, € 725.000, wordt gecontinueerd en dat gaat ook over personeel. Uitvoeren doen we samen, dat is € 1 miljoen, dat is ook extra personeel. Taskforce Vitale Vakantieparken vraagt ook extra geld, € 283.000, dat gaat ook over personeel. Dus mijn vraag is eigenlijk aan GS: Zijn wij nu sluipenderwijs het ambtenarenbestand aan het uitbreiden? En over hoeveel mensen gaat het dan? Afronden wordt tegen mij gezegd. Als ik dan nog één ding....

De voorzitter: Mijnheer Pormes komt u even redden. Er is een vraag van de fractie van Groen-Links. Gaat uw gang.

De heer Pormes: Dank u wel voorzitter. Kijk, ik heb altijd het volgende geleerd: Als wij kritiek leveren op het college en wij vinden dat er bezuinigd moet worden, of wij vinden dat er gesneden moet worden in de ambtenaren, dan hoort er ook iets anders bij. Namelijk, dan moet je ook consequent zijn en zeggen welke taken dan niet meer worden uitgevoerd. En dat hoor ik u niet zeggen. Kunt u een lijstje geven op al die punten waar u zegt welke taken er dan niet meer worden uitgevoerd. Of hoe kunnen die taken worden uitgevoerd met minder mensen? Dan bent u consequent.

De voorzitter: En waar mijnheer Pormes zei, 'snijden in ambtenaren' bedoelt hij natuurlijk snijden in het aantal ambtenaren. Mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ik vind dit ook zo'n gemakkelijk argument, dat als je iets zegt, er onmiddellijk gezegd moet worden wat dan de dekkingsplannen aangeven. Ik denk dat het een hele grote opgave gaat worden voor de volgende GS om te kijken hoe de Begroting sluitend kan worden met de nieuwe financieringssysteem van de Rijksoverheid. En dat het heel makkelijk is om te zeggen: We snijden hier, we snijden daar, we doen dit, we doen dat. Ik geef nu de trends aan. Ik geef een tegengeluid. Ik zeg dat de financiën van de provincie er niet zo goed voorstaan als gesuggereerd wordt. En dat er, zeker gezien de slechte financiële toestand in 2026 het nieuwe college, dat heb ik ook gezegd, een belangrijke taak zal krijgen: Hoe gaan we naar de toekomst toe de Begroting sluitend maken.

De voorzitter: De heer Pormes nog een reactie?

De heer Uppelschoten: En meer niet. Dit vind ik dan te makkelijk: Ach, als je niks zegt over hoe dat gedekt moet worden, dan hoeven we u niet serieus te nemen. Want dat zei u eigenlijk.

De heer Pormes: Mijnheer Uppelschoten, u maakt zich er erg gemakkelijk vanaf. Dat is goedkoop door te zeggen dat er veel te veel ambtenaren zijn, zonder aan te geven welke taken er niet worden uitgevoerd. Dat is reëel en dat is een eerlijk verhaal. En het is goedkoop om te zeggen: We kunnen hier snijden, we kunnen daar snijden, we kunnen daar snijden, weg met die ambtenaren et cetera, zonder daar iets tegenover te plaatsen. En daar maak ik bezwaar tegen.

De voorzitter: Waarvan akte. Wilt u verder uw betoog afronden, mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ik wil tegen de heer Pormes zeggen: Ik heb nou twee belangrijke dingen aangegeven: 1. Dat de financiën van de provincie er niet zo goed voor staan als gesuggereerd wordt in de Begroting. Dus dat is heel belangrijk. En 2. Dat het ambtenarenbestand uitgebreid wordt zonder dat we ons dat echt realiseren, doordat wij allerlei potjes hebben gecreëerd en als er goedkeuring aan wordt gegeven het ambtenarenbestand sluipenderwijs toeneemt. En dat dat iets is waar het volgende college zijn hoofd over mag breken om de Begroting sluitend te krijgen. En willen we wel met meer ambtenaren gaan werken? Dat zijn de twee dingen die ik gezegd heb en ik heb het idee dat dat twee belangrijke dingen zijn. Als u het er niet mee eens bent, nou best. Daar heb ik verder geen last van. Dat was het dan.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Uppelschoten. Dan gaan we verder met de fractie van D66, de man die het meestal een goede zaak vindt, de heer Pragt. U heeft het woord en dan daarna mevrouw Zuiker.

De heer Pragt: Dank u voorzitter. Voor ons ligt de laatste Begroting van deze Statenperiode. Normaal gesproken is dit een Begroting die beleidsarm is en waarin geen of weinig nieuw beleid in opgenomen wordt. Het is een goed gebruik om niet over je periode heen te besturen, de volgende PS en GS alle ruimte te geven om een eigen invulling te kunnen geven aan het te voeren beleid. Echter, als wij naar de Begroting 2023 kijken, dan constateren wij dat er voor € 90 miljoen aan structureel nieuw beleid is ingeboekt. D66 vindt het vreemd dat er ook voor een dergelijk groot bedrag en op alle beleidsterreinen nieuw beleid wordt ingeboekt in de Begroting. Wij kunnen ons voorstellen dat er urgente zaken zijn die geen uitstel dulden. Maar als wij de lijst aan nieuw beleid bekijken, dan missen wij daar vaak die urgentie. En D66 vindt dan dat een dergelijk nieuw beleid en dergelijke uitgaven horen te gaan via Statenstukken richting de Staten, zodat wij als Staten daarover kunnen debatteren en beoordelen. Als voorbeeld nemen wij de reserve cofinanciering Onrendabele toppen woningbouw groot € 2,5 miljoen jaarlijks en de Knelpuntenpot impulsteam woningbouw groot € 2 miljoen jaarlijks. Voor beide voorstellen zien wij niet in waarom er nu en niet na de provinciale verkiezingen in maart door de nieuwe Staten over beslist kan worden. Ook missen wij elke onderbouwing en doelen voor deze twee posten. Het is voor de Staten dan ook onmogelijk om over 4 jaar te kunnen vaststellen of de uitgegeven € 18 miljoen verantwoord is besteed en de doelen zijn behaald. Voor de Knelpuntenpot impulsteam woningbouw is er met Statenstuk M 2021-38 op 1 juni 2022 wel € 1 miljoen voor beschikbaar gesteld, maar wat het resultaat van de € 1 miljoen is, hebben wij nog niet teruggekoppeld gekregen en kunnen vaststellen. Mochten GS vinden dat er voldoende urgentie en noodzaak is om de € 2 miljoen en de € 2,5 miljoen nu jaarlijks te gaan begroten, dan zou het juister zijn om dit met een onderbouwd plan en Statenstuk te doen. Graag horen wij van het college waarom er gekozen is om de cofinanciering Onrendabele toppen in de woningbouw en de Knelpuntenpot impulsteam woningbouw niet via een onderbouwd Statenstuk naar de Staten te versturen. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Pragt. U verrast mij door nu al uw amen te produceren. We gaan verder met de Partij voor de Dieren, mevrouw Zuiker. Ik moet daar toch altijd even over nadenken gek genoeg, maar dat is dan maar zo en dan sluiten we straks af met de VVD-fractie, de heer Vianen. Het woord is nu aan mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel voorzitter. Als we de Begroting openslaan dan lezen we dat er van de 225.000 banen in Drenthe er 10.000 in de landbouw, bosbouw en visserij zijn. Dat is 4,44%. En als we dan naar de Begroting kijken, valt ons op hoeveel geld de gangbare landbouw de maatschappij kost. Veel posten van programma 2 dienen om de gangbare landbouw te stimuleren om meer natuurvriendelijk te werken. Het andere deel van programma 2 zijn eigenlijk de kosten die we maken om de negatieve effecten van de gangbare landbouw op de natuur te compenseren. Dus vooral de huidige veehouderij kost de maatschappij veel geld. Kijk alleen maar naar de extra inhuur van personeel voor de stikstofproblematiek. Wij vragen ons af hoe doelmatig en doeltreffend we dan bezig zijn in Drenthe. We geven veel geld uit, maar is er ook minder stikstof uitgestoten in Drenthe? Zijn er minder broeikasgassen uitgestoten? Kortom, wat zijn de resultaten van deze aanpak? Waar zitten wij in dit proces? In de Begroting staat dat de stikstofdoelen en de natuurdoelen per 1 juli 2023 onontkoombaar in een programma moeten zijn uitgewerkt. Dus onontkoombaar, geen ontsnappen mogelijk. Zitten wij dan wel op schema met die gebiedsplannen? Kan de gedeputeerde aangeven hoever we bijvoorbeeld in het proces

van vrijwillige uitkoop zitten? Zitten we nog steeds in die oriënterende fase of zitten we al in de actiefase? Kortom, Provinciale Staten hebben geen zicht op waar GS precies mee bezig is als het gaat om de gebiedsplannen. En we tasten ook nog in het duister als het gaat om onze eigen rol in dit proces. Dus wij vragen aan GS om ons een overzicht te sturen van de stappen en het tijdspad tussen nu en 1 juli 2023 en vooral waar onze kaderstellende en controlerende taken zitten in dit proces. En hoe het ook geregeld is met de participatie. Zoals ik al zei, het in de benen houden van de veehouderij kost ons als maatschappij een vermogen. Die gehaktbal in de kantine is echt € 10 duurder als we alle maatschappelijke kosten zouden mee berekenen. En wat zouden we wel niet kunnen doen met dat publieke geld als we minder dieren hielden? Ik weet wel een antwoord: We zouden meer kunnen investeren in energietransitie, meer mensen kunnen helpen bij het verlagen van hun energierekening. We zouden kunnen investeren in openbaar vervoer, investeren in veiligheid voor voetgangers en fietsen, in kunst en cultuur, of in de bibliotheekvoorziening, om maar een paar zaken te noemen. Het college schrijft in de Begroting: We zoeken een goede balans tussen economie en ecologie. En dat is eigenlijk wel vreemd, want het college schrijft ook: Een gezonde bodem, zuiver water en schone lucht zijn van levensbelang voor plant, dier en mens. Dus eigenlijk zegt het college: We zoeken een balans tussen economie aan de ene kant en aan de andere kant zaken die van levensbelang voor ons zijn. Voorzitter, we zullen afscheid moeten nemen van het hardnekkige misverstand dat de mens buiten of zelfs boven de natuur staat. We zijn onderdeel van het ecosysteem en er bovendien volledig van afhankelijk. Dus nee, we moeten niet op zoek naar een balans tussen economie en ecologie, maar we moeten op zoek naar een economie die binnen de ecologische grenzen blijft, want dat is namelijk de enige manier waarop wij gaan overleven op deze planeet. Tot slot. We schrikken van de waterkwaliteit van het oppervlaktewater. Dat wordt nergens als goed beoordeeld. We hebben diverse keren plannen gekregen waarmee de waterkwaliteit omhoog zou gaan, maar het gebeurt niet. Wij stellen een holistisch benadering voor. Dus waardoor komt het dat de waterkwaliteit niet goed is en wat gaan we daaraan doen? Aanpak bij de bron, zodat we minder verontreiniging in het water hebben. En die bronnen zijn wel bekend. Het lijkt ons zinvol dat de gedeputeerden samen gaan kijken hoe deze bronnen kunnen worden aangepakt. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Zuiker en dan sluiten wij de eerste termijn van de Staten af met de bijdrage van de VVD-fractie. Ik geef het woord aan de heer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter dank u wel. Allereerst complimenten aan Gedeputeerde Staten en aan de ambtelijke organisatie voor het opstellen van de overzichtelijke en goed leesbare Begroting en ook voor het beantwoorden van de technische vragen. Als we kijken naar de financiële positie van de provincie ziet het er op korte termijn eigenlijk best prima uit. We hebben voldoende weerstandsvermogen en een zeer gezonde vermogenspositie. Dus onze financiële positie is dus nog steeds gezond en dat is een compliment waard voor het college. Maar als we kijken naar het meerjarenperspectief dan ziet het er minder rooskleurig uit. In 2026 is de verwachting dat de vrije bestedingsruimte naar beneden keldert. Naast de negatieve vrije bestedingsruimte zien we dat de algemene reserves ook behoorlijk slinken. Eind 2023 is er ruim 60% minder saldo begroot dan dat er eind 2021 in de reserve stond. Van ruim € 70 miljoen naar € 26 miljoen, waarvan ook nog eens € 21 miljoen risicoreserve is. De PVV benoemde net ook al dat de bestemmingsreserves ook halveren. De VVD vraagt zich dan ook af of dit wel verstandig financieel beleid is. Het lukt nu niet om een sluitende meerjarenbegroting te presenteren, maar dat komt ook door beslissingen die in Den Haag genomen worden. Tegelijkertijd worden er wel voorstellen gedaan die enorme impact hebben op de begroting voor volgend jaar en voor de jaren daarna. Houden Gedeputeerde Staten er wel een beetje rekening mee dat er volgend jaar verkiezingen zijn en er een nieuw college in Provinciale Staten geïnstalleerd wordt. We willen

namelijk ook aan hen de mogelijkheid bieden om beleid te maken. We hebben als provincie de afgelopen jaren veel geld uitgegeven en dat is aan de ene kant ook nog wel goed te verklaren. De crises volgen elkaar in rap tempo op en we moeten als provincie dan ook wendbaar zijn. Maar zijn de voorstellen van GS, maar ook van PS, wel in goede cohesie met elkaar? En houden we ons als provincie aan onze kerntaken? Waar zijn we nou eigenlijk van als provincie? En hoeveel risico nemen we? Laten we bij de grote maatschappelijke vraagstukken nog eens goed kijken wat wij als provincie kunnen of moeten doen. We willen natuurlijk voorkomen dat we over een aantal jaar terugkijken en denken: Hadden we maar.... Voorzitter, de VVD pleit voor een behoedzaam financieel beleid. En als we bijvoorbeeld kijken naar de kerntaken van de provincie, dan vindt de VVD dat wonen in ieder geval een nieuwe kerntaak is geworden. De VVD is daarom ook blij met het voorstel van de provincie, van Gedeputeerde Staten, om bovenop de Knelpuntenpot wonen juist extra middelen in te zetten om de woningmarkt vlot te trekken, zodat iedereen kan wonen zoals diegene dat wil. Voorzitter juist ook, omdat met deze middelen wordt beoogd om externe financiering voor de onrendabele top van woningbouw los te trekken, in dit geval van het Rijk.

De voorzitter. Er is een vraag van JA21, mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. Ik schrok een beetje van de VVD-inbreng. Ik dacht: He, dat is een goed verhaal, een beetje conservatief begroten. En dan in één keer zo overgaan van: Hup, maar we pakken even woonbeleid, dat schuiven we bij de provincie erbij. Dat botst een beetje. Maar mijn concrete vraag is: Als de VVD het zo'n goed plan vindt dat de provincie structureel gemeenteambtenaren gaat betalen.... Die € 1 miljoen is uitgegeven naar aanleiding van jullie motie om eenmalig die mensen aan te nemen. Tot hoeveel meer extra vergunningen heeft dat geleid?

De voorzitter. Mijnheer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, ik denk dat dat een vraag is die we aan het college moeten gaan stellen. Wat wij in ieder geval horen van gemeenten op bijvoorbeeld een bijeenkomst als een woonoffensief, waar ik al twee keer aan heb gerefereerd, waar we met gemeenten en professionals kijken wat er nodig is om woningbouw vlot te trekken, is dat dit gewoon helpt. Ik heb nu niet precies zicht in hoeveel extra vergunningen dit heeft opgeleverd. We horen alleen dat het versnellingen oplevert om de woningmarkt vlot te trekken. En volgens mij is dat exact wat zowel wij als VVD, maar ook u als JA21, beogen.

De voorzitter. De heer Blinde.

De heer Blinde: Dat vind ik eigenlijk een beetje onvoldoende. Als je € 1 miljoen uitgeeft en je maakt je hard om het hele woningbeleid naar de provincie te slepen en je gaat daar structureel meer geld in hebben, dan kun je niet zeggen: Ik steun het wel, maar ik heb geen idee tot hoeveel extra vergunningen het heeft geleid. Heb je nou concrete cijfers dat het succesvol is, of heb je gewoon gehoord dat de gemeente blij is dat wij een deel van de loonkosten oppakken? Want dat zijn natuurlijk twee verschillende zaken.

De voorzitter. De heer Vianen en daarna gaat u verder met uw betoog.

De heer Vianen: Dank u wel voorzitter. Wat ik zojuist probeerde aan te geven, is dat wij geen concrete cijfers hebben. Maar wij horen geluiden van professionals en van gemeenten dat de

personele inzet gewoon helpt. De gemeenten hebben gewoon moeite om personeel aan te nemen om die vergunningen los te trekken. De provincie is een aantrekkelijke werkgever en uiteindelijk helpt dat gewoon om de woningmarkt vlot te trekken. Dus wij vinden het van belang dat dit gebeurt.

De voorzitter. Er is een vraag van de heer Pragt van D66.

De heer Pragt. Ook over de woningbouw. Ik begrijp uw verhaal en ook de wens om dat te gaan doen. Maar vindt u dan ook niet dat dat via een fatsoenlijke Statenstuk hier naar onze Staten moet komen zodat we er over kunnen debatteren en beslissen, in plaats van het zo in de Begroting te schuiven zonder enige uitleg en toetsing. Zodat we ook inderdaad na 4 jaar kunnen constateren of het wel of niet goed is besteed.

De voorzitter. Mijnheer Vianen.

De heer Vianen. Als ik kijk wat de plannen zijn van de provincie. We hebben onlangs in het kader van de 900.000 woningen die over 10 jaar volgens mij gebouwd moeten worden, uit mijn hoofd, dan hebben wij als Drenthe ook een pot geleverd. Dat zijn 13.000 woningen. En daarvoor is een en ander gewoon nodig. En dan kunnen we vaststellen dat het personeel op korte termijn nodig is en op lange termijn ook middelen voor de onrendabele top. Dus u kunt ook bijvoorbeeld door schriftelijke vragen te stellen meer duiding vragen: Waarom doen we dit dan precies? Maar u kunt ook kijken naar: Wat zijn de plannen nu die wij als provincie hebben neergelegd, waar gedeputeerde Kuipers zijn handtekening onder heeft gezet? En wat zijn de middelen dan die daarvoor nodig zijn om dat te realiseren? En volgens ons als VVD zijn dit juist goede middelen om in te zetten om juist die woningmarkt vlot te trekken.

De voorzitter. Mijnheer Pragt nog.

De heer Pragt. Maar dan kom ik terug op mijn vraag. Ik begrijp dat jullie het goede middelen vinden. Ik wil er ook wel in meegaan. Alleen ik vind het niet juist dat we op deze manier die middelen beschikbaar stellen zonder dat daar echt een fatsoenlijk verhaal voor ligt, een goed Statenstuk over die 13.000 woningen waar de heer Kuipers voor getekend heeft. Dat heb ik gelezen, maar we hebben er niet over gedebatteerd, of dit voldoende is, of dit juist is, wat nodig is. En hoe gaan we toetsen dat we de 'achternieuw' ' goed en rechtmatigheid hebben uitgeven? Dan lijkt me toch dat er echt een Statenstuk moet komen met een verhaal erbij, in plaats van zo dat in te boeken.

De voorzitter. Dat is inderdaad een herhaling van wat u al heeft gezegd. Mijnheer Vianen gaat u verder.

De heer Vianen. Ja, maar ik kan me wel voorstellen... uiteindelijk zal het wel helpen als er inzichtelijk wordt gemaakt wat nou die middelen echt betekenen. Volgens mij kun je uitrekenen van die 13.000 woningen, wat is er dan nodig om dat te financieren. Bijvoorbeeld de onrendabele top, dat zou je nu kunnen uitrekenen. Dus dat snap ik, maar ik kan me ook voorstellen dat u zegt vanuit D66: Laten we dan misschien met een iets uitgebreider voorstel komen om te kijken, wat gaan we dan al extra doen met het personeel en wat gaan die bewerkstelligen? Daar kan ik inkomen. Even kijken. Dan moet ik even kijken waar ik was voorzitter. Ja, wonen, dat was inderdaad omdat wij ook juist vinden dat met dit geld van wonen ook externe financiering wordt aangetrokken, in ieder geval vanuit het Rijk. Dus de onrendabele top wordt gefinancierd

door provinciegeld beschikbaar te stellen. We vragen ook aan het Rijk om dan een duit in het zakje te doen. Dus dat vinden wij een heel goed voorbeeld. We kennen dan overigens ook die geluiden die het CDA en Sterk Lokaal hebben gehoord niet. Dat gemeenten helemaal niet zitten te wachten, omdat het stroef loopt met het woningbouw impulsteam. Wij willen juist dat gemeenten het wel erg prettig vinden om op deze manier samen te werken. Dan terug naar het verhaal voorzitter. Kijk, dat we nu miljoenen investeren in personeel voor het stikstofbeleid, dat is ook al een paar keer aan de orde gekomen, terwijl er nog geen duidelijkheid is vanuit Den Haag. Dat vindt de VVD gewoon spannend en risicovol. Voorzitter, ik...

De voorzitter: Mijnheer Steenbergen heeft ook een vraag voor u mijnheer Vianen. Mijnheer Steenbergen.

De heer Steenbergen: Mijnheer Vianen geeft aan dat wij het niet zit te wachten op steun vanuit de provincie. Dat is dus een compleet verkeerde interpretatie van wat ik heb gezegd. Ik heb gezegd dat het stroef verloopt. Dat wij blij zijn dat het gebeurt, maar die stroefheid moet eraf. Dus dat is wel een verkeerde interpretatie van u.

De voorzitter: Waarvan akte.

De heer Vianen: Oké voorzitter, dan mijn excuses daarvoor. Maar wij herkennen de geluiden ook niet dat het stroef loopt en wij hoeren graag van het college of zij die geluiden dan ook herkennen, want wij herkennen ze gewoon simpelweg niet. Stikstofbeleid. Wij vinden het personeel om daarin te investeren, nu al, zonder duidelijkheid van het Rijk, dus gewoon spannend en risicovol. Want wat gaat het personeel nou precies doen als er vanuit het Rijk nog geen duidelijke beslissingen zijn genomen? Gedeputeerde Staten reageren bijvoorbeeld als volgt op een technische vraag van het CDA over stikstof. Ik citeer: 'Daarnaast werken we uit, wat de andere sectoren nog kunnen bijdragen in aanvulling om de in november te verwachten landelijke maatregelen voor die sectoren.' En dat gaat dan om industrie en verkeer et cetera. Voorzitter, het zou zonde zijn als personeel van de provincie hieraan werkt, want het lijkt namelijk op extra regels bovenop landelijke regels. En dat willen we volgens mij niet. Of interpreteren wij dat dan verkeerd voorzitter? Voorzitter, ik werk af naar een afronding. De provincie heeft gewoon een financieel vraagstuk, namelijk geen sluitende meerjarenbegroting. En tegelijkertijd zien we ook de grote maatschappelijke uitdagingen op ons afkomen. De vraag is of we dan niet meer gebruik moeten maken van externe financiering. Het kan gaan om middelen vanuit Den Haag, bijvoorbeeld dan de woningbouwimpuls, maar denk ook aan Europese financiering voor projecten. We hebben natuurlijk goede resultaten geboekt in het verleden met het JTF, het Just Transition Fund, maar er liggen nog veel meer kansen. Want we hebben als provincie een Drentse Europa Agenda, maar we staan onderaan een lijstje als het gaat om verleende Europese subsidie voor projecten in Drenthe. Voorzitter, is het misschien een idee om met de Drentse gemeenten te kijken hoe we gezamenlijk meer inzet op kunnen plegen? Wellicht kan dat dan helpen om de begroting op lange termijn iets meer sluitend te krijgen. Voorzitter dank.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Dat betekent het einde van de eerste termijn van uw Staten en met enig eigenbelang zou ik u willen voorstellen om akkoord te gaan met een korte schorsing. Ik stel voor om de vergadering te schorsen tot 11.38 uur. Iedereen akkoord? Ja.

De voorzitter: Dames en heren, wilt u uw plaatsen weer innemen? Dames en heren, wij gaan verder met de eerste termijn van het college van GS. U mag verwachten dat alle gedeputeerden

op basis van.... Even rustig jong.... Op basis van hun eigen portefeuille zullen reageren op uw bijdrage en uiteraard heeft daarbij als allereerste het woord mevrouw Vedelaar.

Gedeputeerde Vedelaar: Voorzitter dank u wel. Hartelijk dank voor alle inbreng. Met veel belangstelling hebben wij daarnaar geluisterd en we zullen ingaan op de vragen en eigenlijk ook wel, hoewel we de Algemene Beschouwingen nog krijgen, ook de beschouwingen die vandaag aan de orde zijn geweest. Het was wel bijzonder. De laatste Begroting van dit college. Vooruitkijkend naar een verkiezingsjaar, waar je inderdaad over het algemeen voorzichtig bent met hele grote uitgaven, want dat is ook aan de nieuwe Staten en een nieuw college. Alleen de urgenties van de hele grote vraagstukken waar bij met zijn allen, de provincie, de inwoners van onze provincie, mee te maken hebben, schreeuwen om actie. Er was een hele mooie metafoor die de heer Loof gebruikte: Bij tegenwind trap je gewoon wat harder. En hier in Drenthe weten we precies wat dat betekent. Dus met enige schroom hebben we daar wel heel wat uren aan besteed om daarover te discussiëren en toch hebben we gemeend dat op deze manier te moeten doen. We begrijpen dat een groot deel van u vandaag daar ook mee instemt, dat in ieder geval toejuichen, om in actie te komen bij de grote vraagstukken die zich voordoen. Ik kom straks nader te spreken over het financiële perspectief, ook in relatie tot de ruimte die er is voor een nieuw college en in de algemene ontwikkeling van de financiële ruimte. Maar wij menen hiermee een goede basis neer te leggen, opdat een nieuw college daar ook op kan doorpakken en daar natuurlijk straks ook eigen keuzes in kan maken. Maar het is echt noodzakelijk om dat nu te doen. Voorzitter, dan naar het financiële beeld. Daar zijn best wel wat opmerkingen over gemaakt, zeker als het gaat over het financiële beeld op de lange termijn. Op de korte en middellange termijn is de Begroting in evenwicht, maar in 2025 al, maar ook zeker in 2026, zie zie je daar een tekort optreden. En dan gaan we uit van een bedrag van min € 18 miljoen. Maar daar wil ik u wel nog een extra waarschuwing bij geven. Volgend jaar lopen de programma's van de Sociale Agenda en de Energie-inzet af. Dan is het dus ook aan een nieuw college om er.... We hebben de verlenging van die programma's met een jaar verlengd, of wel door de huidige begroting daar op aan te passen, of wel door nu extra geld te vragen ook voor die energietransitie. Maar het loopt wel af volgend jaar, eind volgend jaar. Dat betekent dus dat daar nieuwe keuzes gemaakt moeten worden. Hou dan de huidige bedragen eens aan en reken er dan nog maar een keer € 10 miljoen bovenop. De vraag is: Hoe reëel is dan het risico? Ik zou haast willen zeggen: Het kan niet waar zijn. Het kan niet waar zijn dat het Rijk provincies en gemeenten zo ontzettend in de kou laat staan, dat ze begrotingstekorten, voor een provincie echt absurd hoge begrotingstekorten en nog veel erger is de uitwerking bij de gemiddelde gemeente in de richting van € 30 miljoen, aan het presenteren zijn. Het kan niet waar zijn. En toch presenteren we dat in alle openheid, omdat er nog geen oplossing is geboden. We maken ons ook wel enigszins zorgen, want er wordt dan gesproken over de verruiming van belastinggebieden. Ook even in reactie op wat de heer Blinden zei over de motorrijtuigenbelasting, ik kom daar zo nog wat nader over te spreken, maar de verruiming van de belastinggebieden kan betekenen dat het Rijk verwacht dat de verruiming van ons belastinggebied óf een hogere motorrijtuigenbelasting is, óf een ander belastinggebied, bijvoorbeeld een ingezetenenbelasting, dan zou je kunnen denken een soort van de OZB voor de provincies. Daar is allemaal nog geen ei over gelegd en daar gaat uiteindelijk de Tweede Kamer over. Maar we zijn er natuurlijk wel over in gesprek. Als dat de oplossing is voor de tekorten voor het afschaffen van de trap-op trap-af systematiek, vergeef mij voor die term, maar dat is dat onze begrotingen meegroeien en inkrimpen met de uitgaven van het Rijk, als dat de oplossing is, dan is dat in onze ogen geen oplossing. Het Rijk praat dan wel over lastenverlichting voor burgers op rijksniveau, maar dat betekent dat aan de andere kant dat we hier de rekening net zo hard weer betaald zal moeten worden. Dus we zeggen: Het kan niet zo zijn dat we met een erfenis in 2026 van bijna € 30 miljoen tekort opgezadeld worden. En

dat betekent ook dat de inzet in dat gesprek met het Rijk groot is. Volgens mij is het volgende week vrijdag dat ik namens het IPO het zogenaamde koepel overleg voer over de houdbaarheid van de financiën van waterschappen, gemeenten en de provincies, zodat wij als drie koepels IPO, VNG en Unie van Waterschappen ons gezamenlijk zullen manifesteren richting het Rijk, het ministerie, de Tweede Kamer. Maar dat geldt ook voor ons allen in de richting van onze eigen partijen, voor zover ze aanwezig zijn in de Tweede Kamer. Want dit is een belangrijk onderwerp, om dat blijvend onder de aandacht te brengen. Voor sommige provincies, want dat is ook gevraagd, hoe doen andere provincies dat, voor sommige provincies is dat helemaal niet zichtbaar. Die hebben in het verleden aandelen gehad, die hebben nog enorme reserves uit verkochte delen, en dan zie je dat niet zozeer in die in de begroting. Dan zie je het verschil tussen de rijke en de minder rijke provincies. En ik zal nooit het woord 'arm' in de mond nemen als het gaat om onze Begroting. Want dan moet je echt naar andere situaties kijken, van huishoudens, organisaties in de knel of bijvoorbeeld naar gemeentes, want die zitten ook echt in de knel en niet naar ons. Maar de verschillen tussen provincies in het land zijn er al heel erg groot en dan zitten wij aan de onderkant van die staatjes en overigens inderdaad aan de bovenkant van de belastingen. Voorzitter, dus het is een reëel vraagstuk, maar het kan toch niet zo zijn dat het vraagstuk zich daadwerkelijk voordoet in 2026. Het betekent wel dat in de komende maanden en ook in de loop van volgend jaar daar klip en klaar antwoorden op moeten komen.

De voorzitter. Een vraag van de heer Uppelschoten, PVV-fractie.

De heer Uppelschoten: De discussie over dat ravijn is vast in goede handen, maar ik begrijp dat de meerjarenbegroting nu eigenlijk ook enigszins geflatteerd is, omdat u zelf aangeeft dat die waarschijnlijk wel eens € 10 miljoen hoger zou kunnen uitpakken vanwege het sociale domein en de energie?

De voorzitter. Mevrouw Vedelaar.

Gedeputeerde Vedelaar: Voorzitter, het is afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden door de nieuwe Provinciale Staten, het nieuwe college. Maar er zijn programma's die aflopen volgend jaar, eind volgend jaar, en als je die zou willen doorzetten per 2024 en je rekent met de bedragen die we daar nu aan besteden, dan gaat het bedrag inderdaad nog een stuk verder omhoog. Wij hebben dat niet structureel in onze begroting zitten, dus dan geeft dat een beetje een vertekend beeld. Dus vandaar dat ik daar aandacht voor vraag voor het lange termijn beeld. Maar ik wil in ieder geval toezeggen dat we op die ontwikkelingen, over de gesprekken met het Rijk, niet alleen de vinger aan de pols houden, u mag erop vertrouwen dat we daar echt bovenop zitten en dat ik u ook op de hoogte houd van die ontwikkelingen. Ik zie geen noodzaak om nu een megagroot bezuinigingspakket of een kerntakendiscussie te gaan voeren over een pakket aan bezuinigingsmaatregelen van € 30 miljoen, omdat dat geen recht doet aan de werkelijkheid. Ik schat in dat die werkelijkheid anders zal zijn. Maar dat vergt nog echt de nodige discussie met onze vertegenwoordigers in de Tweede Kamer, maar ook met de verantwoordelijken in het kabinet. Voorzitter, dan een aantal andere grote vragen die ten aanzien van de financiën aan de orde zijn geweest.

De voorzitter. Moment graag. Eerst nog even een vraag van mijnheer Pormes van de GroenLinks-fractie.

De heer Pormes: Dank u wel voorzitter. Begrijp ik goed dat u zegt: Er zijn een aantal zaken sociaal domein. Dat betekent dat het nieuwe college zich daarover moet uitspreken. Tegelijkertijd,

denk ik, zijn het bijzondere tijden. Dat vereist ook bijzondere maatregelen. Niemand heeft het erover van 'Stel dat dat er geen oorlog zou zijn geweest' en de bijzondere situatie zal niet bijzonder zijn, dan ben ik het helemaal met u eens. Maar bent u het ook met ons eens dat deze bijzondere tijden ook bijzondere maatregelen eisen van ons, ook met betrekking tot stikstof, maar ook sociaal domein? Dat het wel gerechtvaardigd is om in ieder geval een richtinggevende uitspraak te doen over een lange termijn.

Gedeputeerde Vedelaar. Voorzitter, ik denk dat ik namens het hele college spreek en wij geven uitvoering aan het coalitieakkoord, waarin staat dat het sociaal domein en ook de energietransitie van groot belang is. Daarom hebben we dat opgenomen voor deze collegeperiode en daarvoor is gekozen op een aantal onderdelen dat meerjarig incidenteel te financieren. Dat liep eigenlijk dit jaar al af en we hebben gemeend dat in ieder geval een jaar te moeten verlengen om de uitgaven die daaraan vast gekoppeld zijn. Omdat je niet wil dat dat ineens pardoës stopt. Dat geeft de nieuwe Staten straks ook de ruimte om daar keuzes in te maken. En binnen de Begroting zijn natuurlijk vele keuzes te maken. Dus je kan heel veel verschuivingen doen, want de structurele begroting is natuurlijk groot. Je kunt verschuiven voorstellen, maar eerlijk gezegd vinden we dat nou precies horen bij de vorming van de nieuwe coalitie en aan de nieuwe Provinciale Staten. Voorzitter, er is ook veel gesproken en collega's zullen daar nader op ingaan, over de structurele uitgaven die wij koppelen aan de structurele grote opgave die we zien. Ook dat hoort ons inziens bij verantwoord besturen en daar ook op vooruitzien en straks niet met ofwel tekorten in de inzet van medewerkers te zitten, ofwel in een gat terecht te komen in de uitgaven die je kunt doen gericht op die grote uitgaven. Dat betekent ook daar dat naast het ravijnjaar er ook vanuit de portefeuille financiën stevig gesproken wordt over, niet alleen de lange termijn provinciale bijdrage uit het Provinciefonds, mogelijke belastingen, discussies, maar ook over feitelijk de incidentele fondsen die het Rijk heeft gekoppeld aan structurele nieuwe taken van de provincie. Dat is echt een gesprek over hoe werkt de democratie en hoe serieus nemen medeoverheden elkaar in het toebedelen van grote... want er was iemand die zei vanmorgen, het gaat om structurele rijkstaken, maar nee het gaat om structurele taken die door het Rijk bij provincies worden neergelegd. Die krijgen wij. Dan moet daar ook de financiële vertaling bijkomen. Hij is er nog niet, dus het is een risico. We nemen wel de verantwoordelijkheid om in ieder geval in de uitvoering niet in de richting van onze inwoners, bedrijven, organisaties te hoeven zeggen: Sorry, maar we doen even niks. Dus u mag van ons verwachten het gesprek met het Rijk tot een goed resultaat te brengen. Dat doen we soms zuchtend en steunend, maar altijd weer optimistisch, elke nieuwe dag dat we ons daar voor inzetten. Voorzitter, er is een specifieke vraag gesteld over dekking van het tekort dat we voor volgend jaar hadden met inzet van het investeringsprogramma. Daar zal collega Stelpstra specifiek op ingaan. Er is ook gesproken door de heer Zuur over het weerstandsvermogen. Misschien toch enigszins technisch, maar de 90% zekerheid in het weerstandsvermogen is een gebruikelijk percentage. De zogenaamde Monte Carlo simulatie gebruiken we daarvoor. Dat is een methode om een inschatting te maken van de risico's. En dat is ook een methode die ervan uitgaat dat niet alle risico's zich exact op hetzelfde moment voordoen. Er is een manier om in ieder geval in je weerstandsvermogen ook met zekerheid, in ieder geval met voor zover dat mogelijk is, daar een goede inschatting van te maken. En wij beoordelen die dus als een voldoende robuust weerstandsvermogen die we daarin presenteren. Voorzitter, dan de hoeveelheid potjes waarover is gesproken. Voor wat gedeputeerde Bijl daar in het verleden over zei, ik heb 3 maanden na gedeputeerde Bijl gezegd: Nu is het gedeputeerde Vedelaar, dus daar zult u het ook mee moeten doen. Maar wij hebben als college gemeend, dat voor in ieder geval de Knelpuntenpot en de stijgende indexeringen, maar ook de stijgende inflatie, voor u in beeld te moeten brengen, tussen haken in de Begroting feitelijk, dat we rekening moeten houden met die stijgende lasten. En het is niet meer en niet minder dan in

de Begroting inzichtelijk maken, tussen haken zetten op basis van berekende cijfers, rekening te houden met gestegen kosten. Waarvoor we voor elk voorstel naar u terug zullen komen om daar een besluit over te nemen. Per jaar, zeg ik ook in de richting van de heer Steenberg, per jaar zullen we beoordelen op welke manier en of dat voor het volgende jaar ook noodzakelijk is. Maar we hebben hem nu wel in de meerjarenbegroting als zodanig vertaald. Dan zijn er vragen gesteld over de bestemmingsreserves en het resultaat. Als je kijkt naar de afgelopen 10 jaar en misschien nog wel langer terug, dan denk ik dat we nu in die situatie zijn gekomen waarin het resultaat jaarlijks, zeker als je naar deze begroting kijkt, lager is dan in de jaren daarvoor. En het resultaat dat daadwerkelijk onbestemd blijft in die zin, gaat naar de financieringsreserve en die je daarmee ook kan vullen. Echter, als het resultaat steeds lager wordt, is de bijdrage aan de financieringsreserve ook jaarlijks lager. En dat betekent dat ook de financieringsreserve op termijn krimpt, de incidentele pot met geld waar, zeg ik even uit mijn hoofd, zo rond de € 66 miljoen op dit moment beschikbaar is. Dat is zeker het geval. Dus als je een toekomst wil waar de financieringsreserve zich weer opbouwt, dan zullen we eigenlijk moeten zorgen voor een resultaat elk jaar dat groter is dan nul, en dan de uitgaven die je doet uit de financieringsreserve. We zijn daar op dit moment heel voorzichtig in, in het gebruik maken van de financieringsreserve, juist omdat we die toch hele grote pot met geld van belang vinden voor een nieuwe periode en de daarvoor te maken keuzes. Nou, dat nog in combinatie met de discussie die we hebben over de Investeringsagenda. Maar daar hebben we eerder voldoende over gezegd. Dan is er verwezen naar een motie van, volgens mij was het Forum voor Democratie, die gaat over het betrekken van burgers, of in ieder geval het zo helder mogelijk communiceren over de Begroting. We merken hier wel hoe ingewikkeld het soms is. Wat we gedaan hebben in ieder geval, is het zo inzichtelijk mogelijk te maken op onze website in cirkeldiagrammen door de verdeling... U kent de plaatjes wel en zo veel mogelijk beeldend te werken. Het leuke was dat ik vanmorgen zag, volgens mij was het RTV Drenthe, die dan op basis daarvan eigenlijk ook de grote hoofdnoemers uit de begroting kan halen. Nou in die zin werkt het, maar het blijft een ingewikkelde materie die in het algemeen in de volle breedte, zeg maar, hoe breng je dat nou naar dé samenleving? Dat is een ingewikkelde opgave, dus dan moet je dat veel specifieker eigenlijk doen naar de domeinen en via de inhoudelijke lijnen is dat natuurlijk in de contacten die er eigenlijk altijd zijn. Dan de invloed van stijgende rentes. Daar heeft mevrouw Van den Berg naar gevraagd. Wij hebben zelf geen leningen lopen, tot op heden niet, dus dat heeft ook geen invloed in de rentepercentages op onze Begroting. Dus dat is op zichzelf fijn. Dat sluit niet uit dat er in de toekomst ooit daarvoor wel gekozen kan worden en dan moet je daar natuurlijk ook met fluctuerende rentestanden rekening houden. Motorrijtuigenbelastingen. Dat is een mooi debat dat je daarover kan voeren. Overigens, de incidentele reserves die overblijven dekken natuurlijk niet een structurele belastingverlaging als je die zou willen. Ik denk dat het heel mooi is dat we de motorrijtuigenbelasting gelijk hebben kunnen laten. Feitelijk loopt die dan iets af als je kijkt naar inflatie en de waarde van het geld. Maar dat terzijde. Het is natuurlijk een politieke keus om te bepalen welk niveau van belastingen je hanteert in de volle breedte van de provincie. Dat is in dit geval op het bezit van auto's en daarmee is het voor een deel, maar het is ook echt maar een deel, want het Provinciefonds is het andere grote deel, de dekking van datgene wat we voor ons allemaal van belang vinden. Dit college heeft ervoor gekozen, deze coalitie ook, om dat op deze manier te doen. Voorzitter, dat was alles rondom financiën. Dan heb ik nog een paar opmerkingen over mobiliteit.

De voorzitter: Eerst nog een vraag van mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ja, want ik had in mijn eerste termijn ook gezegd, dat kun je in de Begroting ook vinden, dat in 2025 de rekening-courant van ons bij de overheid nul is. Dus dan kan een

situatie gaan ontstaan, dat als wij geld lenen of lenen voor anderen, dat we dan voor het eerst op de Begroting ook de post krijgen 'Rente op betaalde leningen'. Wij hadden nu altijd geld beschikbaar bij de Rijksoverheid. Dus we konden van alles doen en ook aan andere organen geld lenen, DEO, of weet ik wat, en dat was voor ons geen kostenpost. Maar als we dat in de toekomst gaan doen en wij moeten het geld zelf gaan lenen, want we hebben niets meer bij de overheid staan, dan krijgen wij op de begroting ook een post Rente, omdat we zelf geld hebben moeten lenen. Het is niet ver weg meer, het is al 2025.

De voorzitter: En wat is nu uw vraag?

De heer Uppelschoten: Ik vraag alleen maar of we op korte termijn, 2025 is niet zo ver weg, te maken kunnen krijgen met dit verschijnsel.

Gedeputeerde Vedelaar: Voorzitter, misschien wel eerder. Dus kijk, als er bijvoorbeeld volgend jaar besloten zal worden om geldleningen aan te trekken, om de liquide positie stevig te houden, of om bijvoorbeeld gelden aan te trekken om weer door te lenen naar andere organisaties, zoals die keuzes... Het is niet aan de orde nu en ik voorzie het ook niet op de korte termijn, maar het is een optie die op zichzelf heel gebruikelijk is voor medeoverheden. En dan zul je moeten gaan rekenen met de rentestand en zul je in je risicoanalyse en je weerstandsvermogen rekening moeten houden met fluctuaties van rentes, dat is gewoon onderdeel van stabiel financieel beleid.

De heer Uppelschoten: Ik vraag het omdat de vorige gedeputeerde dus altijd zei: Ach, dat is geen enkel probleem want de rentestand is nul, dus we kunnen net zo veel lenen als we willen. Die situaties is niet meer.

Gedeputeerde Vedelaar: Nee, dingen zijn zoals ze nu zijn en die blijven zoals ze zijn, dat is natuurlijk ook niet zo. Dat zal de vorige gedeputeerde zich ook gerealiseerd hebben, dat realiseren we ons allemaal. Dus je moet altijd met scenario's en risicoberekeningen rekening houden. Oké. Voorzitter, dan mobiliteit. De heer Pormes heeft een aantal vragen gesteld en welke keuzes maakt dit college dan? Op een aantal onderdelen heb ik inderdaad gezegd: Ja, dat is een keuze die hier nog terug gaat komen. De N34, we praten er echt elke week over en dat is hartstikke goed, een belangrijk onderwerp. Daarvan hebben we gezegd: Wij gaan de milieueffectrapportage (m.e.r.) doen op het totaal, ook al weten we dat de kosten gestegen zijn en het beschikbare bedrag niet voor alles toereikend kan zijn. Maar we willen wel de afweging op zijn totaliteit aan u presenteren. Dat hebben we destijds met elkaar afgesproken. Die m.e.r. is in uitvoering gegaan en laten we die m.e.r. en de uitkomst afwachten, zodat op basis daarvan keuzes gemaakt kunnen worden. Nou, dat is dan inmiddels aan de nieuwe Provinciale Staten, maar ik denk dat dat gewoon een goede afweging is, die je doet op basis van doorrekeningen en de uitwerking van scenario's. Tenzij je nu al weet wat je wil, dat kan, maar dan... Je kunt zeggen: Verkeersveiligheid, daarvoor zou je kunnen zeggen, is een verbreding nodig. Voor de doorstroming en het versnellen van de bussen is vooral aanpak knooppunt Gieten nodig. Dat kun je echt verschillend wegen en ook die verkeersveiligheid is een belangrijke. Dus ik zou zeggen: Laten we met elkaar de uitkomsten van die scenariodoorrekeningen afwachten en op basis daarvan gewoon een goede keuze maken. Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Pormes heeft een vraag voor u.

De heer Pormes: Dank u wel voorzitter. Ik heb eerder gedacht aan: Bijzondere omstandigheden vereisen bijzondere maatregelen. Ik kan mij voorstellen dat gezien de hoge inflatie, de ongelukkig hoge kosten die dat met zich meebrengt, dat de planning, eventueel bij de afweging dat je het zou gaan verdubbelen, gewoon niet meer betaalbaar is. Dan zou je kunnen zeggen op basis hiervan: Laten we dat allemaal maar even vooruitschuiven, omdat de kosten zo zijn gestegen dat het eigenlijk niet meer reëel is om daarover te praten. Dat is een beetje mijn motivatie.

Gedeputeerde Vedelaar: U zegt eigenlijk hetzelfde wat de heer Pragt al een aantal keer hier aan de orde heeft gesteld. Dan zou je een knip kunnen maken bijvoorbeeld, of u zegt misschien wel, misschien moeten we het helemaal stoppen. Ik denk dat dat niet verstandig is, ik zeg maar twee grote infrastructurele vraagstukken die hieraan verbonden zijn. Overigens die keuze zou je ook kunnen maken. Maar ik vind het in de goede afweging voor verkeersveiligheid versus doorstroming, want wij denken wel eens dat Gieten een heel groot doorstromingsvraagstuk is, dat is ook wel zo, maar het is 3 min. Voor de bussen is dat heel relevant, voor het dagelijks gebruik van de auto overigens ook wel. Maar nou ja, er zijn echt grotere problemen te bedenken. Maar dan zou het neerkomen op de keuze tussen het een of het ander. We zijn midden in een m.e.r.-proces en ik zou zeggen: Wacht dat af, zodat je op basis van al die gegevens die keuze kunt maken. En we weten dat er een bedrag van € 90 miljoen beschikbaar is en niet meer. Dat bedrag is beschikbaar en binnen die financiële kaders zul je keuzes moeten maken. Maar goed, nogmaals, ik heb gezegd: Mocht daar een knip aangebracht moeten worden, dan hoor ik dat ook hier in deze Provinciale Staten. Iets anders geldt voor De Punt, Punt, daar wordt al 12 jaar over gesproken. Daar wachten we niet op nog nader onderzoek. Eigenlijk zijn alle plannen wel klaar en hebben we geconstateerd met elkaar dat daar toch elke keer weer heel veel discussie over is, ook in het gebied zelf en onder de bewoners die daar juist belang bij zouden moeten hebben. Dat is de reden waarom ik namens het hele college deze week en volgende week gesprekken voer met omwonenden, met bedrijven, met natuurorganisaties, om ook op basis daarvan een nieuwe afweging te maken, of een hernieuwd afweging, die we ook aan u zullen presenteren. Het liefst voor het einde van dit jaar, maar ik kan het nog niet helemaal overzien, maar daar kom ik binnenkort met u over te spreken. Dan heeft de heer Pormes gevraagd naar de € 750 miljard, ik denk dat dat € 750 miljoen is, gekoppeld aan de woningbouwopgave maar dan voor infrastructurele werken. Welke keuzes maakt u daar dan in? Als u dat bedoeld heeft, kan ik daarover zeggen dat we voor de infrastructurele ontsluitingen van woningbouwgebieden, denk aan alle, dat gaat ook over wegen maar dat gaat ook zeker over het openbaar vervoer. En dat is misschien wel de belangrijkste die de heer Kuipers en ik elke keer opnieuw inbrengen, dat gaat over bestaand spoor, het gaat over de Nedersaksenlijn en de meters die je daarin zou kunnen maken op het moment dat je daar oplossingen financiert. Dus ook in de BO MIRT volgende week, het overleg met het Rijk over de inzet voor de komende periode, zijn dat de allergrootste thema's op onze agenda. Investeren in bestaand spoor, waardoor 6 uur stilstand in Noord-Nederland, we staan gewoon helemaal stil als die trein eruit ligt, opgelost wordt en we voor de toekomst ook de Nedersaksenlijn kunnen zeker stellen. Dan ten slotte op dit onderwerp een vraag over GAE. De heer Pormes heeft erover gesproken, maar ook de heer Zuur, een soort van MKBA is het niet. Ik heb gezegd: Ik ga maar eens gewoon op basis van gezond verstand aan u presenteren, wat zijn de functies van GAE? Hoe zou je dat kunnen wegen? Ook dat is best ingewikkeld hoor, want we weten dat we dat allemaal op een verschillende manier doen. En wat is het eventuele alternatief voor die functies? Want we weten dat daar vele functies samenkomen, wat is dan het eventuele alternatief? Mijn ervaring is, we hebben in het verleden MKBA's gedaan door allerlei onderzoeksbureaus. Die uitkomsten kunnen... Als we daar nu op terugkijken dan zijn ze heel anders. Dus het is aan de ene kant kijken naar de structurele financiële positie en de ontwikkelingsmogelijkheden van GAE en aan de andere kant een politieke keuze op basis van de wegging van die

functies die je daarin tegenkomt. En daar probeer ik u bij te helpen richting Provinciale Statenverkiezingen, omdat ik vind dat we nu niet een besluit moeten nemen over de toekomst van GAE, maar dat moet wel straks in deze Staten aan de orde komen. En ik verwacht dat we dat... Ik heb toegezegd dat ik dat voor het eind van het jaar bij u doe toekomen. Dat is niet helemaal op tijd voor alle verkiezingsprogramma's, maar daar redt u zich wel mee volgens mij.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn er nog een paar vragen. Eerst mijnheer Pormes.

De heer Pormes: Dank u wel voorzitter. Nee, het ging echt om het herstelplan van € 750 miljard uit Europa. Het college heeft een aantal aanvragen ingediend, met betrekking tot het herstel, maar ook op mobiliteit, en dat heeft ook te maken met die waterstof. En mijn vraag had te maken met: Bij die aanvraag worden natuurlijk ook voorwaarden gesteld, of in ieder geval keuzes gemaakt. Welke mobiliteit wordt daarmee bedoeld? Zijn die aanvragen nou bedoeld voor waterstof voor de industrie, wat mijn voorkeur heeft, voor het vrachtverkeer, of wordt daar iets anders mee bedoeld? Daar had het mee te maken.

Gedeputeerde Vedelaar: Ik kijk met... Ik ga een poging doen, maar daarna gaat ook mijn collega een poging doen. Ten aanzien van mobiliteit is dat allemaal op de OV-spoorverbindingen in Europa. Dus óf het Tenty Chord network óf het Tenty Comprehensive network en dan gaat het over de lijn Emmen-Rheine, de Nedersaksenlijn daaraan verbonden en voor Noord-Nederland ook de verbinding van de Lelylijn. Dus daar is onze inzet op. De inzet is niet op het verbreden van snelwegen of iets dergelijks, maar vooral gericht op internationaal spoorverkeer.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is er een vraag van mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: U had het net over die grote spoorverbindingen die verbeterd of aangelegd gaan worden. Voor het noorden zijn dat de Lelylijn, de verbetering van bestaand spoor en de Nedersaksenlijn. Ik noem ze ook in die volgorde, want wat ons betreft heeft de Nedersaksenlijn wat minder prioriteit. Maar dat zou ook... Ik kan me nauwelijks voorstellen dat ze alle drie hier op het noorden gerealiseerd gaan worden, dus er zal waarschijnlijk een keus gemaakt moeten worden. Maar we hebben ook wel eens in die hele discussie geopperd een spoorlijn die we nu helemaal niet meer noemen, van Hoogeveen naar Emmen, over Dalfts en. Misschien is dat veel minder kostbaar en zou Drenthe veel meer geholpen zijn als we alle grote steden in Drenthe per spoor met elkaar kunnen verbinden. En dat je ook vanuit Emmen via Hoogeveen heel makkelijk naar Groningen kunt of de rest van het land. Dat alternatief is helemaal verdwenen. We hebben het steeds over de Nedersaksenlijn, maar mogelijk zou Emmen, volgens mij is Emmen er ook best enthousiast over, en zouden wij er ook heel erg mee geholpen zijn als dat dan weer op de agenda komt, als de Nedersaksenlijn wat minder aandacht waarschijnlijk krijgt.

De voorzitter: Wat is uw korte vraag?

De heer Uppelschoten: Ten eerste, de prioriteit die ik aangeef dat de Nedersaksenlijn nummer drie staat. Maar als je op nummer drie staat, dat we dan ook kijken of er een alternatief voor handen is dat minder kostbaar is, maar dat wel heel veel voor Drenthe zou betekenen.

De voorzitter: De gedeputeerde.

Gedeputeerde Vedelaar: Voorzitter, ik ben het er niet mee eens dat de Nedersaksenlijn in de prioriteit op nummer drie staat. Ik denk, voor heel Noord-Nederland hebben we die drie lijnen.

Voor Drenthe is bestaand spoor echt absoluut prioriteit nummer 1, want als er nu mensen stil komen te staan in de trein, is dat een reden om gewoon maar weer die auto te pakken. Overigens dat geldt ook voor alle andere problemen in het OV op dit moment: Het tekort aan personeel, overvolle treinen en bussen, et cetera. Dus dat is prioriteit nummer 1, om dat zo snel als mogelijk op te lossen en dat ook met hulp van het Rijk te doen. Dan is natuurlijk in het algemeen het doel om steden met elkaar te verbinden, netwerken met elkaar te verbinden en daar ook de hoogwaardige openbaar vervoerslijnen voor te benutten, dus bijvoorbeeld ook tussen Emmen en Hoogeveen. En voor die lijn... Kijk de Nedersaksenlaan gaat natuurlijk van Twente naar Drenthe, naar Groningen en het is echt een feeder, noemen ze dat, een voeder van de Emmen-Rheine lijn, zo richting Duitsland. Dat klinkt allemaal prachtig, maar het is ook echt prachtig. Want hoe mooi is het als je ons hele grensgebied, ik woon aan die prachtige grens, met elkaar kunt verbinden en ook in werk, onderwijs, toerisme en recreatie met elkaar de verbinding kunt maken. En die Nedersaksenlijn is het gebied met elkaar verbinden van Twente via onze provincie en dan ook richting Groningen. Dat is een ongelooflijk belangrijke lijn, ook voor de ontwikkeling van Emmen. Dus ik denk dat als je het aan Emmen vraagt, die de Nedersaksenlijn ongelooflijk belangrijk wordt gevonden. Dan is het misschien net wie je het vraagt, maar als ik er met het college over spreek, dan denk ik dat we daar gedeelde doelstellingen kennen. Ik was gisteren in Tynaarlo, en toen zeiden ze: Doe maar niet die Punt, we willen wel een treinstation. Dus ik denk dat dat voor gemiddeld elke gemeente geldt.

De voorzitter: Een korte vraag nog mijnheer Uppelschoten. Heel kort graag.

De heer Uppelschoten: Vindt u de Nedersaksenlijn echt zo belangrijk voor heel Drenthe, of is dat alleen voor Emmen en het grensgebied?

Gedeputeerde Vedelaar: Het is belangrijk voor heel Drenthe. Nee, want ook daarover spreek ik met Hoogeveen bijvoorbeeld. Ook zij hebben belang bij een provincie waar het fijnmazige netwerk aanwezig is. Maar laten we niet ontkennen: Voor Zuid- en Oost-Drenthe is dit een hele belangrijke, ook voor de bedrijvigheid, de ontwikkeling. En dat is precies het gebied dat misschien die extra boost ook enorm kan gebruiken.

De voorzitter: Dan is er een vraag van mijnheer Zuur wellicht? Ja, die is er.

De heer Zuur: Dank u wel voorzitter. De gedeputeerde had het over het werk dat ze aan het doen is voor Groningen Airport Eelde richting het einde van het jaar. Nu was ik gister bij de Commissie regionaal overleg Eelde, plus dus een bijeenkomst waar presentaties werden gegeven waar omwonenden waren en dergelijke. Interessant. En daar begreep ik dat er een aanvraag voor het luchthavenbesluit beoogd wordt, in maart te doen. Dat betekent ook dat richting maart aandeelhouders daarover ook een uitspraak zouden moeten doen, of in ieder geval daar iets van moeten vinden voordat je zo'n aanvraag doet. Wat is uw planning richting... want u zegt ja, relevant voor de verkiezingen, maar maart, dan zijn we net zo'n beetje bezig om naar het stembureau te gaan, en dan moet die aanvraag er natuurlijk al liggen. Wat is uw beeld daarvoor?

Gedeputeerde Vedelaar: De aanvraag voor een nieuw luchthavenbesluit is een verantwoordelijkheid van het Rijk samen met de regionale en de nationale luchthavens. Daar gaan de aandeelhouders niet over, maar natuurlijk hebben we daar kennis van. Dus we zijn daar nou op betrokken. En het is wel relevant wat voor toekomstbeeld er voor het luchthavenbesluit wordt genomen en hoeveel ruimte aan vluchten daarin zit. En GAE wil graag één op één een overzetting

van het huidige besluit. Daar hebben wij kennis van genomen. Overigens daar hebben we ook met het ministerie wel over gesproken. Die zijn toch wel op zoek naar ruimte, of dat nou cijfermatig is of daadwerkelijke ruimte. Maar het is echt een verantwoordelijkheid van GAE zelf, om dat in overleg met het ministerie ook tot stand te brengen. Dus we volgen dat nauwgezet en de Raad van State heeft een uitspraak gedaan, dus daar zit ook een deadline aan vast. Want dat is nog los van de discussie. Het luchthavenbesluit moet er komen, wil je überhaupt toekomst hebben voor de luchthaven. Maar daarnaast moet je met elkaar de discussie voeren over scenario's die er zijn geweest, die al dan niet tot wasdom zijn gekomen, niet vaak, en het toekomstperspectief wat je daar dan wel voor ogen hebt en de bijdragen die je als overheden via het aandeelhouderschap ook zou willen blijven besteden.

De voorzitter. Dit roept nog een vraag op bij mijnheer Pormes.

De heer Pormes. Voorzitter, ik beperk me even tot het luchthavenbesluit. Ik weet niet wat ze gisteren hebben verteld, maar het eerlijke verhaal is, en dat haal ik uit de communicatie tussen de minister en GAE met betrekking tot het luchthavenbesluit, is dat er is toegezegd, dat alvorens zij tot een aanvraag komen, worden alle betrokkenen geconsulteerd, inclusief de politiek, inclusief het college, de bewoners, et cetera. Dat staat allemaal in die brief. Dus voor maart zullen wij waarschijnlijk wel worden benaderd om mee te praten over de aanvraag van een luchthavenbesluit.

Gedeputeerde Vedelaar. U verwijst naar een brief van het ministerie volgens mij. Het ministerie vraagt van alles aan GAE. GAE reageert daarop. GAE heeft gezegd: We willen graag een overzetting van het huidige luchthavenbesluit naar een nieuw luchthavenbesluit. Daar vindt het Rijk iets van. Overigens heeft het Rijk gezegd: We willen een nieuw luchthavenbesluit nemen, maar dan moeten de beide provincies en de andere aandeelhouders wel even voor de komende 10 jaar financieel garant staan. Daarvan hebben we gezegd: Dat doen we niet. We hebben hier altijd gezegd: Dit is een infrastructuur en de regionale luchthavens van nationaal belang. Dat betekent dat dan boter bij de vis geleverd moet worden, ook door het Rijk. En dat komt niet. Dat betekent wel, dat we ons met zijn allen daar opnieuw toe te verhouden hebben. En daarvoor heb ik toegezegd, want we hebben daar een keer in een bijpraatsessie met elkaar over gespard en ook is gepeild van hoe zitten we er nou met elkaar in, best wel verschillend, maar laat ik dan, als geste dat eens in beeld brengen: Hoe kan je dat nou waarderen en hoe kan je met die ingrediënten ook naar de toekomst kijken? Maar dat daar een hernieuwd besluit over nodig is, dat mag duidelijk zijn.

De voorzitter. De heer Zuur.

De heer Zuur. Dank u wel gedeputeerde. U zegt: Dat doen wij niet voor die 10 jaar. Wij zijn benieuwd naar de reactie van het ministerie daarop. Want dat kan een bom leggen onder de aanvraag van het luchthavenbesluit, want ook daar moet een economische onderbouwing onder zitten.

Gedeputeerde Vedelaar. We hebben best heel veel geld gereserveerd, maar we zijn bijna in een inhoudelijke discussie op ... ,best heel veel geld gereserveerd voor het perspectief Toegangspoort voor het Noorden. Daar is geld bijeengebracht, dat zit daar ook nog, daar kunnen op dit moment de uitgaven van gedaan worden voorlopig. Maar er zit ook een eindigheid aan. Dus daar heb je geen perspectief over de komende 10 jaar. En het ministerie begrijpt ook echt wel

dat op het moment dat zij nu zeggen in het kader van de hele luchthaven wetgeving, in het kader van uitspraak, de gesprekken die wij met minister Harbers daarover hebben gevoerd, er zijn moties aangenomen in de Kamer die oproepen om regionale luchthavens te ondersteunen, de fractie van de VVD heeft daar een motie voor ingediend, er wordt geen uitvoering aan gegeven... We vinden de bal ook wel echt even bij de minister en de Kamer liggen om daar te laten zien wat ze daar in tegemoet kunnen komen. En we hebben aan het ministerie laten weten: U kunt van ons niet verwachten om nu, een half jaar voor de verkiezingen, een toezegging te kunnen doen voor een structurele bijdrage voor de komende 10 jaar. Dat moet echt in het perspectief gezien worden van het feit dat het ministerie daar geen bijdrage aan zou willen leveren. En dat betekent toch echt wel opnieuw een weging van onze bijdrages in het licht van de functies die je kunt toe bedelen aan GAE, een belangrijke functie die je daarin ook kunt zien voor de toekomst.

De voorzitter. Dank u wel. Dan gaan we nu verder met de andere gedeputeerden, laat ik ze maar eens even in een adem noemen. En als eerste heeft het woord gedeputeerde Brink op zijn portefeuille.

Gedeputeerde Brink. Voorzitter dank u wel. Voorzitter, een aantal zaken vanuit mijn portefeuille zijn benoemd en dan wil ik ook graag ingaan op de vragen die daarvoor gesteld zijn. Voorzitter, ik kom straks nog wel even vanuit de economie op de steunpakketten, maar volgens mij was de eerste vraag vanuit de SP. De heer Pormes stelde de vraag: Zijn er steunpakketten en wat doet de provincie en is dat genoeg? En hoe kijk je aan tegen wat er ook vanuit het Rijk beschikbaar komt? Ik weet niet of u gisteravond het nieuws gezien hebt, maar RTL kwam met een item waarin 27 brancheorganisaties zijn gevraagd over wat betekent dit steunpakket nu voor de branche en eigenlijk vinden ze het allemaal onvoldoende. Er moet minimaal 12,5% van je omzet in energie gaan zitten, het is voor het MKB die minder dan 250 werknemers hebben. Maar je ziet dat het voor veel bedrijven onvoldoende is. En of je nou een bakker bent die straks 1000 in de maand moet betalen aan energie. Er is een autospuiterij genoemd die zegt: Ik ga wel van € 30.000 naar € 100.000 aan energielasten toe. En dan zie je gewoon dat je dan nog niet op die 12,5% zit en dan zie je gewoon dat het onder de maat is. Tegelijkertijd voorzitter, waren wij als college, maar ook ik blij met de steun die de vorige keer in de Staten hier uitgesproken is over wat kunnen we doen om die energie... Ik kijk nog even naar het fonds dat ook vanmiddag aan de orde komt in deze commissie, om iets te kunnen doen om de steun te verlagen. En dan gaat het in ons geval niet om steun wat betreft financieel direct bijdragen om de rekening te kunnen betalen, maar gaat het ons om een bijdrage te kunnen leveren zodat men verduurzaming kan doen en dat dit ook leidt in de toekomst tot minder energiegebruik. Dus ik denk dat daar ook een wezenlijk verschil zit in hetgeen waar we het over hebben. Het Rijk pakt eigenlijk direct aan. Zou men bedoelen, ik zeg maar even, die 27 brancheorganisaties geven aan dat het onvoldoende is. Wij geven aan, wij zeggen: Wij willen juist dat er weer geïnvesteerd wordt, dat het ook leidt tot besparing van energie, maar dan ook indirect tot minder lasten. En voorzitter, ik bedacht me toen ik hier naartoe liep, geloof ik de 12e Begroting. Wij kwamen destijds uit de financiële malaise, de financiële economische crisis. Toen kwamen we toch wel een beetje op de gewone economische crisis, die daar achter volgde. We hebben corona gehad, we hebben best veel meegemaakt, maar ik meen dat we toch ook kunnen concluderen als we zo terugkijken maar ook richting vandaag in de toekomst, en de heer Pormes begon daar volgens mij ook over, is het zelden zo onzeker geweest als nu als je kijkt naar wat dit betekent zowel voor huishoudens als bedrijven. We hebben het over de instellingen gehad die we in onze provincie nodig hebben voor de leefbaarheid. Maar de huidige crisis treft iedereen en weten we niets qua rentestijging, qua inflatie en qua energieprijzen. En dat vraagt van dit college en daarom begon ik er

ook over, een adequate benadering en we zullen ook de komende tijd, ik kom straks nog even richting de ChristenUnie, als je kijkt naar het economisch beleid... Ik denk dat op dit moment de kracht volledig moet zitten in: Hoe kunnen we juist in die energie en in het gebruik van brandstoffen, van energie, hoe kunnen we daar iets de pijn verlichten dan wel een zetje geven dat het leidt tot minder gebruik. Ik denk dat dat het allerbelangrijkste is. Maar nogmaals richting de heer Pormes, wij kunnen geen inkomen... Wij kunnen niet doen waar het Rijk kan, maar wij kijken als provincie zowel naar het mkb als grote bedrijven: Hoe kun je ze een zetje geven, dat we toch door de tijd komen en dat de arbeidsplaatsen behouden blijven? Voorzitter dan de vrijetijdseconomie. Volgens mij heeft de SP daar een aantal vragen over gesteld en dan gaat het eigenlijk over: Wat betekent de vrijetijdseconomie voor de leefbaarheid en voor de brede welvaart? Voor mijn gevoel veel. Ik zou bijna zeggen: Of het nou de bakker is die nog steeds een extra omzet heeft in de zomer, of dat het Wildlands is, waar ook onze eigen mensen, onze eigen inwoners van de provincie van profiteren en van genieten, zie je dat die vrijetijdseconomie wel heel erg belangrijk is voor de leefbaarheid. Een aantal gemeentes waar een op de vijf mensen werkzaam is juist in die vrijetijdsector. En dat is ook de reden dat wij die vrijetijdsector proberen te ondersteunen. We hebben de vouchers gehad, we hebben gekeken met Vitale Vakantieparken, daar kom ik zo nog even op, maar ook hier is de sector van enorm economisch belang. En tegelijkertijd zijn er ook altijd weer een aantal uitdagingen en daar kom ik zo wel op bij Vitale Vakantieparken. De vraag wordt ook gesteld voorzitter, als we geld, eenmalig geld geven aan bedrijven, of dat geen leningen kunnen worden. Want dan praat je over bedrijven die zelf wel de middelen hebben. Dat is natuurlijk een lastige, dat we niet kunnen kijken naar vermogen of naar zaken van bedrijven. Volgens mij mag je daar niet eens naar vragen. Dat doen we trouwens ook nergens anders en ik denk dat dat ook hier geldt. Als het over een lening gaat, op zich vind ik dat wel sympathiek, maar als wij praten, vanmiddag, komen we nog op dat fonds, over bedragen van € 20.000, moeten wij ons afvragen of het raadzaam is, werkzaam is en behapbaar is, of wij dat in leningen willen doen. Of at je niet gewoon moet zeggen: Hier betalen wij, u doet zelf een grote bijdrage, de provincie doet er iets bij en dan kunt u investeren in verduurzaming. Want als wij dat met leningen gaan doen, denk ik dat dat misschien meer kost dan dat het oplevert. Want dat is wel een beetje de gedachte erachter, maar het moet ook uitvoerbaar zijn ook voor ons als organisatie. Voorzitter, dan toch nog even de... Bij wijziging van een park ik heb daar iets over gezegd, we hebben dat hier een aantal keren eerder aan de orde gehad. De heer Loof begon ook nog even over het artikel dat ik ook natuurlijk met bijzondere belangstelling, trouwens niet met genoegen, gelezen heb in het Dagblad van het Noorden. Ik zeg maar heel eerlijk, we hebben het hier wel eens vaker over gehad en ik heb ook de laatste keer in de OGB geloof ik gezegd: Ik zal nog eens contact opnemen met de RECRON over de situatie. Echter, ik blijf ook van mening, ik geloof niet dat het aan de provincie is dat wij nou landelijke contracten gaan openbreken. Maar ik snap de zorg van u, die zorg deel ik, maar tegelijkertijd, men tekent wel een contract voor een jaar en ik weet niet of dat verstandig is, of je dat moet doen. Daar kun je ook over redetwisten. Als het gaat over het artikel waar de heer Loof ook over sprak, dat heb ik ook gelezen. Ik word daar niet blij van, alleen, daar kunnen we niets mee. In die zin is het probleem daar niet mee opgelost. Ik vind wel dat de daar iedere keer zorgvuldig naar moeten kijken. Maar u hebt mij... Maar ook in gemeentes zie ik dat daar goed naar gekeken wordt en we gaan kijken hoe we dat kritisch gaan volgen. Voorzitter dan de ChristenUnie. Die had het over economie en ik heb mevrouw Van den Berg al even onze agenda toegestuurd, als het gaat...

De voorzitter. Er komt er eerst even een vraag van mijnheer Uppelschoten voor u.

De heer Uppelschoten: Gedeputeerde, u bent helemaal enthousiast voor recreatie en toerisme. Dat is ook van belang voor de provincie Drenthe, maar mij bekruipt af en toe het gevoel, als ik ook de stukken lees en ik u hoor praten, Drenthe is voor ons allemaal, de natuur is van ons allemaal. En mag alles maar verkocht en vermarkt worden?

Gedeputeerde Brink: Ja, alles wat een eigendom heeft, kan ook verkocht worden.

De heer Uppelschoten: Mag de natuur ook maar vermarkt worden? Is er ook een grens aan het toerisme hier in Drenthe? Of is meer alleen maar beter?

Gedeputeerde Brink: Nee, meer is niet alleen maar beter. Meer is ook geen doel op zich. Waar wij naar kijken, is hoe de vrijetijdsector een bijdrage levert aan banen en economie en aan brede welvaart. Maar dat gaat niet altijd om meer. Het gaat ook zeker om wat ze toevoegen en welke waarde ze toevoegen. Maar tegelijkertijd ga je erover als een ondernemer een bedrijf heeft, laten we dat ook met elkaar vaststellen, of de campings voor 60% vol zitten of voor 80% of 100%. Dat maakt wel uit. Maar ik heb niet de indruk, laten we daar ook met elkaar maar de discussie over voeren, dat het in Drenthe te druk is en dat wij onze natuur, ik kijk naar mijn collega die alles doet, om ook voor 2027 die afspraak gemaakt is rond te krijgen om de natuur te beschermen. Ik denk ook dat het goed gaat en dat de recreatie in die zin niet te druk is. En er wordt ook zorgvuldig gekeken met de partijen. Ik pak maar even het voorbeeld van het Gasselter Veld, dat wil ik toch graag benoemen, waarin Staatsbosbeheer zegt: Maar we kunnen niet alles overal, maar op bepaalde plaatsen zou je wel vrijetijdseconomie toe kunnen staan en dat is bijvoorbeeld zo'n Gasselter Veld discussie.

De heer Uppelschoten: Oké.

De voorzitter: En daar moet u het mee doen. Gaat u verder gedeputeerde Brink.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, ik zei al even, richting de ChristenUnie werd gesproken over de Gezondheidsagenda. Die is vastgesteld op 2 juli 2021. Zoals u ziet in die agenda, want ik heb hem inmiddels toegestuurd, op bladzijde 7, 8 en 9 kunt u zien wat wij daar in doen en wat we daar in willen doen.

De voorzitter: Er is een vraag van mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank voorzitter. Ik heb dat inderdaad over het hoofd gezien, dus dank voor het toesturen. Ik zie wel waar het even misgaat en dat is namelijk dat het in de Begroting gaat over de innovatieve zorg economie en inmiddels hebben we het over een Gezondheidsagenda. En dat zou misschien ook voor een volgende keer wel fijn zijn als de concrete doelen die bijvoorbeeld in die Zorgagenda staan, ook in onze Begroting komen. Want die zijn nu nog heel hoog over, terwijl als ik die agenda goed bekijk, dan worden daar echt al voor 2022 en 2024 concrete doelen gesteld. Dus het zou in de Begroting mooi zijn als we die van 2023 ook kunnen meenemen. Dus dat is dan ook gelijk een verzoek voor volgend jaar.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, het lijkt mij een goede suggestie toe. Trouwens, dat is ook de intentie van het college om zo concreet mogelijk iets aan te geven. En tegelijkertijd zie je bij economie, dat zeg ik nog maar een keer, dat we afhankelijk vaak van anderen en dat je daar niet altijd helemaal zelf over gaat. Voorzitter, dan de economie. Want u maakte daar de opmer-

king over, en nogmaals, volgens mij delen wij dat, dat de huidige tijd, daar ben ik mee begonnen, dat onze inzet, en die is ook niet het grootste... Er staat wel vestigings- en ondernemersklimaat op pagina 46 geloof ik, maar als wij een IT Hub of wat ook oprichten, dan is dat ook met name voor de huidige ondernemers. En ja, er zal eens een nieuw bedrijf komen, maar dat is niet de corebusiness van het totale team economie en niet van deze gedeputeerde. Waar wij zwaar op inzetten is vergroening en verduurzaming van onze chemie en industrie. Dat we inzetten op impact ondernemen, dat we inzetten in de gezondheidssector en in de vrijetijdsector. Dat is de hoofdzaak en daar mag u ook van ons energie op verwachten. Maar als er een bedrijf langskomt dat wel interesse heeft en dat wel naar onze provincie komt en dat past en dat ook iets bij kan leveren aan onze economie, dan zullen we onze ogen daar zeker niet voor sluiten en dan zullen we kijken hoe we die kunnen toevoegen aan de Drenthe daarvoor. Voorzitter dan de laatste vraag, ik denk de heer Stelpstra die op JTF, EFRO de middelen, de € 750 miljoen van de heer Pormes, volgens mij komt de heer Stelpstra daar op terug. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel, dan gaan we verder met gedeputeerde Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet. Dank u wel voorzitter. Een drietal onderwerpen zijn aangestipt in de bijdrage van de verschillende fracties en ik begin met de vraag en opmerking van de SP, van mevrouw Dijkers, waar het gaat over inkoop. U maakte daar een opmerking over, waar ook technische vragen over gesteld zouden worden, begreep ik vanuit onze eigen organisatie. De situatie is in ieder geval voor catering en in zijn algemeenheid zo, dat er geen mensen worden ingehuurd, maar er wordt een dienst ingekocht. Dat gaat natuurlijk ook weer met een aanbesteding, daar gelden ook weer Europese regels voor. Dus ik denk dat we op dit moment die contracten hebben zoals ze zijn. Ik maak wel de opmerkingen erbij, want het lijkt net alsof het tegenover elkaar staat, mensen in eigen dienst en mensen die via die dienst aanbesteding ook hier werkzaam zijn. Dat daar natuurlijk in de Europese regelgeving, zeker als wij dat doen, gekeken wordt naar duurzaamheid, naar inzet van mensen, bijvoorbeeld met een bepaalde afstand tot de arbeidsmarkt. Dus het is in die setting denk ik goed om dat nog even te beschouwen. Op dit moment is er geen aanleiding om daar een andere koers in te varen, omdat de contracten er op dit moment zijn. Ik denk dat dat op dit moment helder is. Voorzitter, dus naar aanleiding van de opmerking van mevrouw Dijkers van de SP. Dan nog een heel concrete vraag van de heer Loof van de Partij van de Arbeid. Het betreft de motie toentertijd over 'Schoolpleinen van de toekomst'. U hebt die vraag gesteld en gevraagd naar de stand van zaken. U bent per brief op enig moment ook bijgepraat, of in ieder geval geïnformeerd, moet ik zeggen. Ik kan u zeggen dat, na even na te vragen, het project op koers is. En dat betekent dat de subsidie loopt via de gemeenten en er wordt in ieder geval in de voorbereiding heel hard gewerkt, heb ik begrepen. De eerste zes projecten, schoolpleinen, zijn inmiddels al zo ver dat ze volgend voorjaar ook in uitvoering lijken te komen. En dat gebeurt allemaal onder leiding van IVN, Sport Drenthe en de stichting Kunst & Cultuur. Dus in die zin denk ik dat we op schema zijn. En er is ook, en dat is misschien wel aardig om even te melden, aandacht voor de Drentse hoveniers, om die ook daarin mee te nemen, te trainen, om vooral een rol en betekenis daarin te kunnen hebben. Zeker als het gaat om het aanleggen en het verder uitvoeren van datgene wat we met elkaar belangrijk vinden. Dus even als een heel direct antwoord op uw vraag. Voorzitter, dan het grote thema Stikstof. U kunt het ook verbreden naar het zogenaamde NPLG, Nationaal Programma Landelijk Gebied. Ik voel ook de zelfde spanning die op zeker de financiering zit, die wij met elkaar hier ook voorstellen en ook voor meerdere jaren, zeker als het gaat ook om de inzet van onze mensen. Maar ik breng u gelijk toch maar weer op de hoogte van wat we er eigenlijk mee beogen. Het gaat niet alleen maar over gebiedsinzet. Het gaat bijvoorbeeld ook over de PAS-melders. Er komt nogal wat aan op de organisatie, zeker op het team VTH, als het gaat om het

afdoen en zich voorbereiden van de mogelijkheden om te kunnen vergunnen. We hebben inmiddels 50 handavingsverzoeken. Dat zijn ingrijpende kwesties, zeker voor de boeren zelf. Om wie het gaat zijn in dit geval 50 boeren. Daar zijn bijeenkomsten voor. Daar moet echt heel erg veel dossieronderzoek voor worden gedaan en u kunt zich voorstellen dat die inzet dus niet alleen maar gaat over die gebiedsgerichte aanpak, wat dan allemaal nog zou moeten, maar wat vooral nu al aan de orde is. Dat gaat om bijvoorbeeld, om even een inzicht te geven, om 9 fte, die daar gewoon mee bezig zijn in het kader van vergunningverlening. Daarnaast zijn er ook mensen extra voor landbouw, voor natuur, om ook bijvoorbeeld die natuurgelden die wij binnenkrijgen, vooral te kunnen wegzetten om natuurherstel te doen, landbouwtransitie mogelijk te maken. En voor die hele gebiedsaanpak zijn ook mensen. En er zijn regelmatig bijeenkomsten, u ziet dat misschien wel eens hier of daar voorbijkomen. Dat betekent gewoon met sectoren spreken, met mensen individueel spreken. Want ik kan u zeggen dat het inmiddels wel lijkt dat het thema Stikstof lang duurt, maar er wordt achter de schermen hard gewerkt. Zeker ook als het gaat om individuele gesprekken met een heel aantal ondernemers, voorzitter. Dan kijk ik toch ook nog naar de vraag van die spanning met het geld dat we dan ook aan de orde hebben en hoe zeker is dat. Want ik hoorde de heer Blinde zeggen: Ik had verwacht met gestrekt been erin te gaan. Nou, ik zeg u maar, het is bij regelmaat het gesprek met de minister ook over de financiën. Ik pak er een tekst bij om u even mee te nemen in hoe dat op de tafel van de minister aan de orde komt. Naar aanleiding van vragen van enkelen, en ik kan u zeggen dat enkelen dat was de provincie Drenthe met nog een provincie. Wij hebben met elkaar gevraagd over de uitvoeringskosten NPLG door provincies. Zoals verzocht door de provincies zal in 2022-2023 per jaar per provincie € 1,2 miljoen worden verstrekt aan uitvoeringskosten als een soort bevoorschotting. Dat zegt dus eigenlijk zo veel als, die € 1,2 miljoen is een bevoorschotting en dat betekent dus dat er nog meer moet komen. Dan verwijs ik u naar nogmaals artikel 2 van de Financiële-verhoudingswet, dat daar ook onderzoek naar wordt gedaan, niet alleen voor de provincie, maar ook voor de VNG, ook voor de Unie van Waterschappen. En die € 1,2 miljoen zal in 2022-2023 op grond van aparte specifieke uitkering aan de provincie worden verstrekt. Dat is een kabinetsbesluit van ik meen 15 september en dat is dus ons ook te kennen gegeven. Vervolgens dat artikel 2 onderzoek, dat zal gebeuren in afstemming en in overleg met IPO, de Unie van Waterschappen, VNG en het ministerie van BZK. Het zal dit najaar, dus nu, plaatsvinden. Dat gebeurt dus ook. Deze uitvoeringskosten zien op de uitvoering van het NPLG, inclusief de klimaatopgave landbouw en landgebruik, de stikstofopgave. Met de koepels zal dan gewisseld worden wat dan de uitvoeringskosten zijn, om vervolgens dat op die € 1,2 miljoen te moeten kunnen toekennen. Dat proces loopt en ik voel die spanning. We hebben het er al eerder in deze zaal over gehad, maar dit zijn de feiten. Als wij met elkaar als overheden samenwerken, zijn dit de afspraken die gemaakt zijn en die uitstaan. Ik ga er dan ook vanuit dat daar dan op wordt geleverd voorzitter. En dat is wat uw vragen waren. Dan nog naar de Partij voor de Dieren. U hebt daar ook een aantal vragen gesteld over stikstof in relatie tot het totaal. Hoe staat het er nou mee? Ik zie even...

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten, nu staat u daar weer, ik wil u vragen geen beschouwing te houden, maar alleen een korte vraag te stellen.

De heer Uppelschoten: De vraag betreft de spanning. Dat is vooral de financiële spanning die u aangeeft, of het geld weer komt, die € 1,2 miljoen.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, ik reageerde, als ik dat mag zeggen, op een uitspraak van een van u, volgens mij van de heer Vianen, dat er een spanning op zit: Enerzijds begroten en anderzijds de toezeggingen.

De heer Uppelschoten: Ik had ook graag in de Begroting een spanning die u misschien heeft met het uitvoeren van de stikstofreductietaken. Want het lijkt net of het zo is, dat voeren wij royaal uit. En van die spanning die ik af en toe wel gemerkt heb in uw eigen opstelling, daar vind ik eigenlijk weinig van terug in de Begroting. Dat vind ik zonde. Klopt dat?

De voorzitter: Dat is een mededeling.

De heer Uppelschoten: Nee, klopt dat, dat die spanning van u er niet in zit?

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, volgens mij is het ongeveer maandelijks aan de orde hier, dat we met elkaar spreken over stikstof en over de problematiek. Ik hoef u er niet eens wat over te vertellen, denk ik. U merkt dat het gewoon een lastig probleem is en het wordt een crisis genoemd. Leg daar dan bij het woord spanning. Maar we zoeken in ieder geval naar de mogelijkheden. Volgens mij hebben we met elkaar, en dat is misschien even het bruggetje naar mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren, inzicht gegeven in hoe wij het voor ons zien. En dat is de zoektocht en het rapport Remkes ligt er nu weer, of weer opnieuw een advies van Remkes. U hebt gezien hoe we daar als college op hebben gereageerd en vervolgens moeten we constateren dat we nu weer in een afwachtende houding staan. En dat is niet omdat we dat prettig vinden, maar er komen weer brieven en die brieven gaan ons duidelijkheid verschaffen over perspectief voor de landbouw, hoe gaat het NPLG verder worden ingevuld, wat worden de doelen. En dat is op dit moment wat wij doen. Er zit spanning op.

De heer Uppelschoten: Maar goed u houdt nu een heel betoog, maar dat betoog had ik willen terugzien in de Begroting, dat die spanning er is.

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten, dat is weer een herhaling. Het is nu voldoende. Mijnheer Jumelet, was u bij het einde of afronding?

Gedeputeerde Jumelet: Nou, toch even naar mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren, die inderdaad vraagt naar: Hoe ziet dat er nou uit? Ik moet u daar toch nog even in teleurstellen, zal ik maar zeggen, in de zin van dat ik dat nu niet kan vertellen. Want wij vinden dat wij zelf continu bezig zijn met die samenleving, met al die partijen, om duidelijkheid te verschaffen, zo ver als wij kunnen. En ik zit met regelmaat bij allerlei organisaties aan tafel, bij individuele boeren aan tafel, met het lastige verhaal dat ik niet het laatste daarover kan vertellen. En dat heeft alles te maken met de Haagse situatie, dat wij ook zien dat er nu weer een rapport ligt, dat er een plan gemaakt moet worden. En dat we op basis van het totaal van het verhaal uiteindelijk ook naar buiten moeten treden met het plan voor 1 juli 2023.

De voorzitter: Het woord is aan mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel voorzitter. Ja, 1 juli 2023 is hartstikke snel. En u moet dan iets leveren, u weet nog niet wat. Maar wat we in ieder geval willen, wat ik voor de Provinciale Staten wil, is dat we in ieder geval weten waar onze rol nou is, vóór die tijd. Dat weet u dus kennelijk ook nog niet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, u doet nou net of u dit voor het eerst hoort of dat u dit voor het eerste keer gelezen hebt. Volgens mij spreken we elkaar regelmatig over dit onderwerp. Op uw verzoek kunnen we er altijd nog een keer weer over spreken, dus dat doen we bij regelmaat nog een keer. Ik moet wel vriendelijk blijven, niet naar u hoor, daar gaat het helemaal niet over

dat ik het helemaal niet zou willen naar u toe, zo moet ik het zeggen, maar Den Haag maakt er een potje van. En dan moeten we constateren dat wij wederom een rapport hebben waar een plan van gemaakt moet worden, waar wij dan met elkaar mee over in gesprek moeten. En het begroot mij zal ik maar even zeggen, dat ik bij boeren aan tafel zitten of bij ondernemers aan tafel zit en niet het hele verhaal kan vertellen, want dat weten we namelijk nog niet. Ik vind het wel heel lastig als je een plan maakt, dat je een aantal zaken voor het totaal van het verhaal nog niet weet, bijvoorbeeld de doelen voor het klimaat, het totale doel voor water, Kaderrichtlijn Water. Dat zijn zaken die op dit moment gewoon aan de orde zijn. En dat is ook datgene dat wij moeten constateren. Dus u zegt: 1 juli 2023 is snel, dat klopt, maar als u zich bedenkt dat we nu een brief in november krijgen die al in september was beloofd... Dan ga ik maar even terug in de tijd, toen wij afspraken maakten en in de wet zagen staan, toen was het twee jaar geleden. We zijn nu nog niet meer dan een jaar, we zitten nu vrij dichtbij die datum van 1 juli 2023, dus u maakt zich zorgen. Nou, het is denk ik de zorg van ons allemaal hoe we dat in vredesnaam moeten doen. En dat kan ik er alleen maar op dit moment over zeggen. Dus u wordt er zeker bij betrokken. Voorzitter, als laatste de opmerking van de heer Vianen, want die maakte de opmerking ook over: Wat doen die mensen dan nog extra bovenop die andere sectoren, voor die andere sectoren? U moet zich voorstellen dat landelijk de generieke maatregelen, zeker die zien op industrie en mobiliteit, worden bedacht en worden vormgegeven. Wij worden vooral aangesproken om in de gebiedsgerichte aanpak met ammoniak, dus vooral ziende op de agrarische sector, aan de slag te gaan. Maar er is tegelijkertijd ook gezegd: Ook wij zullen met onze industrie en mobiliteit nog een percentage reductie moeten gaan bewerkstelligen. En daar ziet dat op, daar heeft dat mee te maken. Voor alle duidelijkheid voorzitter. Dat was het wat mij betreft, als ik het goed heb begrepen. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel en sommigen van u ruiken de lunch al, dat weet ik zeker, maar we gaan eerst luisteren naar gedeputeerde Kuipers en straks nog even naar de heer Stelpstra. Het woord is aan de heer Kuipers.

Gedeputeerde Kuipers. Dank u wel voorzitter. Ik zie dat de klok inmiddels op nul staat, dus ik kan gewoon doen wat mij goed acht. Dat is dan weer bijzonder prettig. Voorzitter, er zijn een aantal vragen in mijn richting gesteld, dus ik zal daar even bij langsgaan. Allereerst de SP. Mevrouw Dikkers vroeg naar de beschikbaarheid en de kwaliteit van het grondwater, mede naar aanleiding van de noodklok die de Vewin, de koepel van drinkwaterbedrijven, heeft geluid. En dan vraagt u, dat ziet u ook in de Begroting, we gaan aanvullende strategische voorraden vastleggen in de Omgevingsverordening, om niet alleen nu, maar ook in 2050 aan de vraag te kunnen voldoen. En uw concrete vraag is: Heeft het dan ook effect op de lelie- en bollenvelden als het gaat om de grondwaterkwaliteit? En mijn antwoord daarop is: Absoluut, want voor de grondwaterbeschermingsgebieden en de waterwingebieden, beide bekend van de blauwe bordes met van die golfjes, geldt een ander toelatingsregime, veel beperkter, als het gaat om gewasbeschermingsmiddelen. Dus het antwoord daarop is: Ja. We hebben u daar drie keer over geïnformeerd, dus daar verwijs ik korthedshalve even naar: Het Uitvoeringsprogramma grondwaterbeschermingsgebieden, de brief waarin we hebben aangegeven hoe we die aanvullende voorwaarden gaan vastleggen en gisteren heeft het college ook de vraag van de Partij van de Arbeid over dit noodsignaal, die noodklok van Vewin, beantwoord en die zijn inmiddels in uw bezit. Dus daar wou ik het voor nu even bij laten voorzitter. Dan geven zowel Sterk Lokaal als het CDA aan, dat er vanuit het impulsteam de ondersteuning op de woningbouw zoals wij de gemeenten daarbij ondersteunen, dat daar minder positieve geluiden over zouden zijn en dat dat stroef zou verlopen. Dat zijn signalen die ik totaal niet herken. Deze week spreek ik alle wethouders wonen nog, om die prestatieafspraken die we met het Rijk hebben gesloten, te vertalen

naar regionale bewoners. Ik spreek al die wethouders en er is nog niemand daarover begonnen. Nee, we hebben het vergaand over samenwerking bij die opgaven. Dus ik zou u willen vragen: Kunt u straks bij de lunch misschien even die signalen met mij delen? Of vraagt u anders wethouders die met dit soort signalen bij u komen, het daar even met mij over te hebben, want dan kunnen we dat uit de wereld helpen, want we komen helpen. En als dat stroef verloopt, dat is niet de bedoeling, dan kunnen we er beter mee stoppen. Dus laten we dat oplossen. Wat ik wel gezegd wil hebben, is dat wij ook niet alles kunnen leveren. Gemeenten hebben ook gewoon zelf dingen te doen en dat gaan wij niet voor ze overnemen. En aan de andere kant, als er iemand van buiten binnenkomt om jou te helpen, dan levert zo'n blik van buiten soms ook gewoon meer werk op. Als je denkt, dan komt er iemand vanuit het impulsteam ons helpen bij een klusje, die vervolgens aantreft dat de woonvisie van de gemeente niet meer actueel is, wat toch de juridische onderlegger is van iedere beslissing die je maakt, en je moet daarmee aan de slag, dan is dat wel even schrikken. Dat kan ik me ook voorstellen. Daar kunnen we dan ook wel weer mee helpen, maar dat zijn dingen waar ik aan kan denken als u dit zo tegen mij zegt. Maar laten we dit even buiten de vergadering om doen als het om concrete gevallen gaat. Voorzitter.

De voorzitter: Een vraag van mijnheer Steenbergen.

De heer Steenbergen: Korte vraag: Krijgen wij een terugkoppeling van die gesprekken?

Gedeputeerde Kuipers: Van welke gesprekken voorzitter?

De heer Steenbergen: U zei dat u deze week met alle wethouders woning een afspraak heeft en daar de ervaringen op zou halen. Dus daarvan.

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, ik heb aangegeven dat ik alle wethouders wonen deze week spreek, om die prestatieafspraken te vertalen naar regionale woondeals. Dat is de opdracht van de minister om dat nog dit jaar, c.q. voor de kerst te doen. Dat gaan we ook doen. Dat gaat Drenthe ook zeker lukken, omdat we van meet af aan samen zijn opgetrokken, weer de goede samenwerking. En ik zal u dat moment informeren over hoe die regionale deals tot stand gekomen zijn.

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten, een korte vraag graag.

De heer Uppelschoten: Ja, een hele korte vraag. In de stukken staat steeds extra 13.000 woningen. Betekent dat nu op het bestaande woningbestand, of extra op wat toch al opgebouwd werd?

Gedeputeerde Kuipers: Het gaat om het toevoegen van 13.000 woningen aan de woonvoorraad.

De heer Uppelschoten: Oké, dus het is gewoon de toevoeging. Het extra suggereert: We doen een extra iets. Maar dat is niet de bedoeling.

De voorzitter: Het antwoord was helder, de gedeputeerde gaat verder.

Gedeputeerde Kuipers: Dank u wel voorzitter. De Partij van de Arbeid, de heer Loof, vroeg mij om nog even te reflecteren op die tabel met krimpende bevolkingsprognoses. Heel kort. U ziet een kleine daling. Het zijn ook weer meerjarige prognoses hierin. Wat wel goed is om te benadrukken, is dat we zien dat de steden groeien en dat het platteland wel degelijk nog krimpt. Dus

op macroniveau zie ik dat hier nog een hele stabiele lijn is, maar op microniveau is er nog zeker wel een krimp aan de hand, maar ook een verandering van de samenstelling van onze bevolking. Tegelijkertijd ziet u een reactie eronder, dat het aantal huishoudens wel degelijk toeneemt, want we wonen met steeds minder mensen in een wooneenheid. Maar als je dat dan ziet, dan zie je in 5 jaar tijd een toename van de vragen in die prognose van zo'n 6000 woningen. Dus de afspraak van 13.000 woningen extra in 10 jaar tijd is volgens mij ook heel realistisch, met dit in de hand. Dan vraagt u nog naar de investeringen vanuit de Sociale Agenda. Die hebben pas over veel jaren resultaat. Dat vergt een lange adem. Dat ben ik absoluut met u eens en daarom heb ik ook aangekondigd dat we met een tussenevaluatie van de Sociale Agenda komen. Collega Vedelaar merkte al op dat dat programma in 2023 afloopt met de huidige inzet. Het lijkt me niet handig om dat af te wachten en te gaan evalueren, want er moeten wel besluiten worden genomen over de financiering. De interviews voor de tussenevaluaties zijn inmiddels afgerond. Dus ik verwacht dat binnenkort ook die tussenevaluatie met bouwstenen en een collegeappreciatie toe te kunnen sturen, zodat die ook gebruikt kan worden in een verstandig besluit voor de nieuwe Statenperiode. Voor nu, in de richting van de ChristenUnie, hebben we inderdaad een herprioritering van al die thema's van de Sociale Agenda. Ik krijg steeds beter door waar de provincie nou het verschil kan maken. We hebben die drie thema's gekozen: Positieve gezondheid, gelijke kansen, en bewonersinitiatieven voor bereikbaarheid en wonen. Dat hadden we al aangekondigd in de Voorjaarsnota, dat we dat gingen doen. Daar is toen ook geen discussie over geweest, daarom treft u dat nu weer aan in de Begroting en dat zal ook landen in het werkplan van de Sociale Agenda 2023. Dat sturen wij u voor het eind van het jaar toe en dat zullen we ook met u bespreken in de Statencommissie. Dus op die manier wordt u daarbij wel degelijk betrokken. De heer Blinde van JA21 maakte een aantal opmerkingen over de inzet van het impulsteam wonen. Kijk, of we daar nou over eens worden of niet, volgens mij moeten we dat niet helemaal gaan doen. Hier wel een paar dingen die ik even wil verduidelijken voorzitter. U zegt: Er is die motie vorig jaar op initiatief van de VVD aangenomen, € 1 miljoen Knelpuntenpot als het gaat om inzet van mensen en andere knelpunten, en die wordt nou structureel verdubbeld. Dat is niet helemaal waar. Want wat wij hier doen, is de inzet vanuit de Woonagenda die de Staten hebben vastgesteld door te trekken en structureel te maken. Ook klopt het niet dat wij zomaar personeelslasten van de gemeente overnemen. Wij proberen altijd de vacature ruimte van de gemeente in te vullen of die budgetten daarvoor anders beter in te zetten. Maar dat neemt niet weg dat daarbovenop nog steeds een vraag ligt. Het liefst is dit natuurlijk ook niet nodig en komt dit geld niet op. Want dan hebben we weer gewoon overal genoeg ambtenaren om het werk te kunnen doen, individueel bij iedere gemeente als collectief. Maar wat we hier zien is gewoon een reële raming op basis van de prioritaire projecten die gemeente hebben aangereikt, hoeveel werk er is en het beeld van hoeveel inzet er geleverd kan worden, is dit een reële vraag. Dan mag de heer blinden daarvan vinden wat hij vindt, maar dan heb ik dit wel even verduidelijkt. De heer Pragt van D66 maakt over die twee voorstellen met wonen wel een aantal opmerkingen. En ik ben het op hoofdlijnen ook volledig met hem eens. We zien hier twee verschillende dingen, die wil ik wel even afpellen, maar we doen hier financiële voorstellen. En die komen ook niet onverwacht, want we hadden in de Voorjaarsnota al aangekondigd dat er drie grote speerpunten zijn waarin we gaan investeren, waarin ook dit college ziet dat wij moeten investeren. En die Voorjaarsnota heeft u als Staten vastgesteld. En waarom moeten we op het wonen nu, wat ons betreft, deze financiering beschikbaar stellen? Omdat wij net prestatieafspraken hebben gemaakt met het Rijk, dat we dat nu gaan vertalen in regionale woondeals met onze gemeente, corporaties, in de vorm van samenwerkingsovereenkomsten. Ik vind dat er dan ook een doorkijk moet zijn in wat de provincie kan leveren. Kijkt u dan naar de ene post, dat is € 2 miljoen structureel budget, als het gaat om knelpunten voor het impulsteam Dat is eigenlijk één van de instrumenten die in de Woonagenda, zoals die door u is vastgesteld, staat.

Het budget is wel op aan het eind van dit jaar. Dus ik vraag u, onder dat beleidsveld tot en met 2023, volgend jaar er € 2 miljoen voor beschikbaar te stellen, zodat we daarmee door kunnen. En ik vraag u om die post in de meerjarenbegroting structureel te maken, € 2 miljoen per jaar. En dat laatste is niet anders dan bijvoorbeeld voor de Cultuurnota of voor de Economische Koers. Structurele budgetten in de Begroting, waar het college iedere zoveel jaar voor een aantal jaar een beleidsveld op legt en daarmee ook kan uitgeven. Dus dit betekent, dat als u deze post zo verwerkt als hij in de Begroting staat, we dat in 2023 kunnen uitgeven onder het beleid van de Woonagenda. Vanaf 2024 zal er dus in de loop van volgend jaar een nieuwe Woonagenda van een nieuw college moeten komen. De beleidsonderlegging is om dat geld uit te geven, zoals ook bij andere beleidsvelden, zoals heel gangbaar in dit huis.

De voorzitter. En dat was de punt aan die zin. Mijnheer Pragt, u heeft een vraag.

De heer Pragt. Ik begrijp wat u zegt, ik ken ook de Woonagenda. Ook daar staat die € 2 miljoen niet in. We hebben die motie aangenomen voor het impulsteam. Zou het niet logischer zijn om dan met een stuk te komen richting de Staten waarom u die € 2 miljoen nodig heeft en hoe en wat het effect geweest is van het uitgeven van die € 1 miljoen, zodat we ook kunnen toetsen of het goed besteed geld is achteraf? En dat kunnen we nu niet.

Gedeputeerde Kuipers. Volgens mij heb ik u diverse keren heel uitgebreid geïnformeerd over de voortgang van de Woonagenda. Een van de instrumenten in de Woonagenda is de inzet van dit impulsteam. Dus voor 2023 ligt er wel degelijk door PS vastgesteld beleid onder. Dan zullen we dat natuurlijk evalueren. We komen met een nieuwe Woonagenda vanuit het college vanaf het jaar 2024, dat de onderlegger is voor dat meerjarenbudget. De tweede post voorzitter, gaat over onrendabele toppen. Daar hebben we nog niet eerder over gesproken, anders dan dat ik u een aantal keren heb geïnformeerd over: Waar staan we met die onrendabele toppen en waar moeten we over nadenken? Het voorstel is nu, omdat we die afspraken aan het maken zijn: De berekende onrendabele top de komende 10 jaar is € 75 miljoen in de provincie Drenthe. Het voorstel van het college is om een derde van dat budget, € 25 miljoen, in 10 jaar tijd te gaan reserveren om onze bijdrage te leveren aan die onrendabele toppen. We voorzien dat dat niet in een keer kan, dus we hebben ervoor gekozen om 10 jaar lang u te vragen om eerst een reserve in te stellen en daar 10 jaar lang € 2,5 miljoen in te storten. Dat vragen we u. Dat geld gaat ergens in. Ik ben het helemaal met u eens, dat als het daar weer uit moet, we met u de kaders moeten bespreken. Dus voordat dat geld er weer uitgaat, zullen wij beter moeten nadenken over wat het Rijk nou precies gaat doen. Want ik ben het met de heer Vianen eens, dit is echt nodig om het Rijk scherp te houden op ons investeren als regiogemeenten, provincie. Het Rijk moet ook leveren. Dan komen wij hier bij u met een regeling op basis waarvan we dat geld zullen willen uitgeven, een besluit, en een begrotingswijziging die dat weer uit die reserve tilt en ook uit kan gaan geven, ordentelijk volgens de regelen der kunst.

De voorzitter. Mijnheer Pragt.

De heer Pragt. Om zo'n reserve te gaan instellen en ook de gelden 10 jaar lang te gaan storten, ook daar moeten wij als Staten toch iets van vinden? Het zou toch logisch zijn dat dat via een Statenstuk naar ons toe komt, om dat te gaan doen en niet via een bijzin in de Begroting.

De voorzitter. Dat voorstel staat nu in het Statenstuk. Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuipers. Dus ik ben het in zoverre met u eens: We stellen nu voor deze financiële transacties te gaan doen via de Begroting, maar op het moment dat het moet worden uitgegeven, dan komen we met de regeling en een Statenstuk en een Begrotingswijziging en alles wat daarbij hoort, bij u terug. Op dat moment kunt u ook nog zeggen: Dit vinden wij helemaal geen goed idee, we zien daar weer van af. Maar daarvoor kom ik dus bij u terug.

De voorzitter. Wilt u nu afronden?

Gedeputeerde Kuipers. Ja, ik stel voor dat ik de Partij voor de Dieren nog een antwoord ga geven over de waterkwaliteit. Mag dat? Dat mag. Voorzitter, u heeft het over de waterkwaliteit van het oppervlaktewater. Waar we het eerder over hebben gehad, u ziet hier alleen maar het eindoordeel van de verschillende wateren, dat is niet goed. Dat is urgent, daar moeten we echt iets aan doen. Onderliggend hebben we u wel geïnformeerd over het dashboard dat erin zit. We zullen ook jaarlijks rapporteren, want we zien wel degelijk voortgang op de waterkwaliteit. Maar tot de laatste indicator voor ieder water op goed staat, hebben we hier nog een urgent probleem. Maar u pleit voor een bronaanpak. Dat ben ik helemaal met u eens. Wat we niet de omgeving in helpen, dat hoeft ook niet uit het water. Ik denk dat het Programma water en bodem sturend, waar het kabinet op 1 oktober mee komt, oh wacht, ik hoop voor het eind van het jaar, ons daar zeker in gaat helpen. Daar wachten we niet op. Kijk naar de aanpak bij de Drentsche Aa, vervolg op het uitvoeringsprogramma dat we daar aan het zetten zijn, dat is zo'n totale aanpak, een bronaanpak. Tot slot denk ik dat de waterschappen maximaal moeten inzetten op het treffen van de Kaderrichtlijn Water maatregelen voor het oppervlaktewater, zodat die zo snel mogelijk en zeker voor 2027 klaar zijn. Daar zien wij als toezichthouder ook op toe. Volgens mij voldoende zie ik, in ieder geval voor mevrouw Zuiker.

De voorzitter. Een vraag van de heer Zuur.

De heer Zuur. Dank u wel voorzitter. Ik heb iets met cijfers. U had het net in het dossier Wonen over drie bedragen en volgens mij heeft u er nu twee toegelicht: De onrendabele top en de impuls. Ik mis nog die derde.

Gedeputeerde Kuipers. Voorzitter, dan heb ik ergens drie gezegd waar ik twee bedoelde, want er zijn twee voorstellen voor een totaal van de € 4,5 miljoen per jaar.

De voorzitter. Dan zijn we daaruit. Dat is mooi. Dan als laatste gedeputeerde Stelpstra. U heeft het woord.

Gedeputeerde Stelpstra. Dank u wel voorzitter. Ik zal de sprekers langsgaan en soms kunnen er dingen samen bij elkaar komen. Ik begin bij de heer Zuur. Die heeft gevraagd: Hoe zit het nou met die € 1 miljoen voor de energietransitie, dat je uit de Investeringsagenda haalt en later weer ergens anders terug zet? Een continue vraag naar extra geld. Volgens mij hebben we afgesproken, of is het gebruik, dat wanneer je extra geld vraagt, je ook nog eens even in je eigen portefeuille kijkt: Waar zit dan eventueel nog ruimte en kun je daar ook nog helpen, waar we anders misschien tegen een begrotingstekort aan liepen voor dit jaar, om dat te voorkomen. Dat hebben we gedaan en dat betekent dat ik nog eens goed naar de Investeringsagenda heb gekeken. En die € 1 miljoen heeft te maken met de subsidie waar een bedrag voor staat gereserveerd voor de electrolyser van Shell in Emmen. Ik constateer dat dat zeer moeilijk van de grond komt. Het wordt ook afgeschaald zoals het nu lijkt en alle andere prioriteiten die we hebben, als het gewoon ook gaat om inwoners die moeilijk hun energierekening rond kunnen krijgen, waar we

dingen voor willen doen, heb ik het goed gemeend om het voorstel te doen daar op dit moment € 1 miljoen van af te romen. Ik heb morgen een bestuurlijk overleg, ook met Shell, om te kijken hoe we daar mee verder moeten gaan. Dat is dus de achtergrond waar het vandaan komt.

De voorzitter. Vraag van de heer Zuur.

De heer Zuur. Dank u wel voorzitter. Wij hebben als Staten natuurlijk een besluit genomen over een subsidie van € 1,6 miljoen. Zou het dan ook niet passend zijn dat dit gewoon helder, klip en klaar aan ons gemeld zal worden? Want blijkbaar is ook nog die € 600.000 die dan resteert een twijfelgeval.

Gedeputeerde Stelpstra. Ja, daar heeft u gelijk in. Daarom is morgen dat bestuurlijk overleg. Ik vind dat ook netjes vanuit het bestuur om dat te doen. Laat ik het zo zeggen: Uit alles wat ik nu zie, en het project zoals dat er nu uit gaat zien, en dat is een lang traject, is dat niet meer in lijn met datgene wat u als Staten als voorwaarde heeft meegegeven. Dat wil ik echt uitgesproken hebben. Vanzelfsprekend kom ik dan bij u terug als dat tot afschaling moet leiden. Maar ik voorzie sowieso dat ik terug moet naar uw Staten, want u hebt wel budget beschikbaar gesteld, maar we hebben geen subsidiebeschikkingen afgegeven, juist omdat we goed de vinger aan de pols willen houden, dat het niet zomaar weg zal vloeien. Dan het asbest. Daar kwam mevrouw Dijkers op terug en de ChristenUnie, mevrouw Van den Berg, kwam er ook op terug. Dat heeft nog steeds prioriteit. Zelfs zo, ik heb gezien dat ook de minister of de staatssecretaris, ik geloof de minister, er extra geld voor gaat uittrekken, met name voor de campagne. Wat natuurlijk jammer is, laat ik daar ook heel helder zijn, dat het Rijk daar niet een wettelijke regeling voor heeft getroffen en daar dus ook geen geld aan heeft gekoppeld. Dat was wel logisch geweest, eerlijk gezegd. Dus dat maakt het allemaal wel wat ingewikkelder. Maar dat betekent dat wij wel doorgaan. Op dit moment is er € 1.985.000 m² gesaneerd. Vangt u me niet op de laatste vierkante meter. We verwachten dit jaar boven de € 2 miljoen uit te komen. We zitten op ongeveer 38% sinds onze inventarisatie die we gemaakt hebben. Juist in coronatijd hebben heel veel mensen plannen gemaakt om hun daken te vervangen. Wat we nu zien, is dat vooral meer saneringen tussen de 50 en 200 m² komen. Daarbij helpt dat ook verzekeraars verplichtingen bij kopers gaan leggen, van ja, we willen wel verzekeren, maar dan moet je binnen zoveel tijd wel je dak gaan vervangen. Maar eigenlijk net zoals alles, hoe verder je komt in dit proces, hoe ingewikkelder het wordt natuurlijk altijd. Maar we gaan nog steeds gestaag door en op onze monitor kunt u bijna precies zien, bijna op real time zoals dat dan in goed Nederlands heet, hoever we zijn. En als u vraagt: Zijn we daarmee tevreden? We zijn nooit tevreden, want het moet altijd meer. Maar als je ziet hoe het tempo gaat en hoe ver we nu zijn, dan denk ik dat we goed op weg zijn. Mijnheer Loof heeft gevraagd naar lokaal eigendom bij groen gas. Ik maak er wel een kanttekening bij, omdat het soms ingewikkeld is om daar de businesscase überhaupt rond te krijgen. We zijn samen met collega Jumelet heel concreet bezig met een mestvergistingsproject. Dat wordt al heel ingewikkeld om daar überhaupt de businesscase rond te krijgen. Dus om dan ook nog lokaal eigendom... Maar je kunt ook zeggen: Het is wel een lokaal initiatief waar wat mee gebeurt. Dus... Maar goed, ik geef u die kanttekening mee, maar ik zou er zelf meer energie... Mijnheer Blinde heeft gevraagd hoe het met de CO₂-besparing is. Ik verwijs dan toch naar de wensen klimaatmonitor. Ik zeg u wel heel eerlijk: Het is best wel heel lastig om exact voor Drenthe de CO₂-besparing te berekenen. Daar zijn we op dit moment mee bezig, om te kijken hoe we die slag kunnen maken, zodat we ook dat helder en inzichtelijk kunnen krijgen.

De voorzitter. Mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Een hele korte vraag over lokaal eigendom. Die vergisters is waarschijnlijk ingewikkeld, maar uw zonneparken, is er ook wel de suggestie geweest dat we dat misschien in provinciale eigendom gaan doen? Dat energie misschien een nutsvoorziening is? Zou het niet prachtig zijn als de provincie daarover zou gaan?

Gedeputeerde Stelpstra: Interessant.

De heer Uppelschoten: Maar ik heb er nog nooit iets over gevonden, ook niet in de Begroting.

Gedeputeerde Stelpstra: Een interessante gedachte, dus ik neem aan dat u dan daar ook een bedrag aan wilt koppelen mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ja, ja.

Gedeputeerde Stelpstra: Dat kunt u ook een beetje verwachten van mij.

De heer Uppelschoten: Het is kijken naar de toekomst.

De voorzitter: Mijnheer Stelpstra vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde Stelpstra: Maar ik vind de gedachte interessant, moet ik heel eerlijk zeggen. Daar kom ik gelijk aan mijnheer Uppelschoten toe. Hij heeft het erover dat hij de uitbreiding van het personeel liever niet wil. Hij zegt: Geef dat dan sluipenderwijs uitbreiding. Volgens mij is dat met klepperende klompen dat we dat doen, want we zijn er hartstikke transparant over. Dus het is niet sluipenderwijs, wij zeggen gewoon: Dit en dit vinden wij nodig. En dat dat voor een deel een uitbreiding is, voor een deel is het continuering van waar we mee bezig waren, dat klopt. En ik sta er ook van harte achter, want het gaat van onze prioritaire taken en daar hebben we echt die mensen keihard voor nodig.

De voorzitter: Nee, mijnheer Uppelschoten, u heeft nu al twee keer weer gebruikgemaakt. U gaat gewoon weer zitten.

Gedeputeerde Stelpstra: Kom ik op mijn laatste punt, Europa. Mijnheer Vianen heeft er al iets over gezegd om ook samen met gemeenten wat te doen. Ik denk dat het een goed idee is. Ik had al het voornemen om binnenkort maar eens een keer met een aantal wethouders om tafel te gaan zitten van Drenthe: Hoe kunnen we elkaar beter helpen? Want ook daar speelt mee dat gemeenten gewoon domweg soms de capaciteit niet hebben om dat te regelen. Grotere gemeenten wel, die hebben ook mensen in Brussel rondlopen. Wij hebben daar ook mensen, dus ik ga echt kijken hoe we dat kunnen verbinden. De fondsen. Mijnheer Pormes vroeg daar iets over. Mijn collega Brink was bijna te bescheiden, want hij is hard bezig met het JPF. Dat wordt op dit moment gevuld met projecten. Volgens mij is hij daar dag en nacht mee bezig bijna. Ja toch? Ik weet dat hij er knetterhard aan trekt, dus dat is dan ook vooral om voor Drenthe dingen binnen te krijgen. Waar u op doelde, was waarschijnlijk dat Recovery and Resillience Fund. Dat heeft het Rijk helemaal naar zich toegetrokken. We hebben daar als regio's en ook vanuit de gemeenten fors op getamboerd, dat die daar een stem in mochten krijgen. Dat heeft dan niet het luisterende oor bij het Rijk gevonden zoals we dat graag zouden willen. Als het gaat om openbaar vervoer en waterstof dingen, dan zit onze lobby daar op veel meer terreinen. Bijvoorbeeld als het gaat om de verbindingen, hebben wij anderhalve week geleden in Brussel wel een aantal gesprekken gevoerd om te kijken: Hoe kunnen wij nou onze projecten in de Ten-T verordening

krijgen? En daaraan gekoppeld, dat is de verwarring over de hoofdinfrastructuur over vervoer, met daaraan gekoppeld de TEN-E verordening. Dat is het hoofdinitiatief voor energie en die is vooral belangrijk voor waterstof. Daar zijn zelfs heel concreet suggesties van amendementen gedaan bij Europarlementariërs, waarvan sommige het wel halen en sommige het niet halen. Een waarschuwing die ik erbij zeg, en dat is met name rond het hele Fit for 55 project, dat het wel lijkt of daar heel veel geld in zit, maar dat wordt wel uit allerlei andere fondsen, zoals de cohesiefondsen gehaald. En daar zijn we wat minder gelukkig mee.

De voorzitter. En dan is er een vraag van mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dat gaat nog even terug op een eerdere reactie op de vraag die wij gesteld hebben over asbest. Het college geeft aan dat we nu ongeveer op 38% realisatie zitten. In de Begroting wordt een doel gesteld van 40%. Is dat dan niet wat weinig ambitieus, vroegen wij ons af.

Gedeputeerde Stelpstra: Nou, ik zou meer zeggen dat ik denk dat het realistisch is. Onze ambitie ligt wel veel hoger, maar we hebben gewoon behalve financiën, en we doen het vooral via leningen, tenzij... We kunnen veel sneller als we alles gaan subsidiëren, maar daar zijn onze zaken denk ik gewoon niet diep genoeg voor. Dus we moeten het echt doen met dat wat we nu hebben om die leningen uit te zetten. Ik ben wel heel blij dat in ieder geval het Rijk er nu wel een actievere campagne op gaat voeren, maar het ware beter wanneer het Rijk gewoon die wet had aangenomen. Maar ja, daar gaan we niet over.

Mevrouw Van den Berg: Nee, dat is helder hoor. Maar ik kan me voorstellen dat het laatste stukje lastiger wordt. Maar als je nu op 38% zit, kan ik me voorstellen dat misschien 45% ook best haalbaar zou kunnen zijn. Maar goed, misschien worden wij verrast eind 2023 met een veel hoger percentage.

Gedeputeerde Stelpstra: Laten we het hopen. Laten we dat hopen.

De voorzitter. En ook de heer Stelpstra was aan het einde van zijn betoog. Ik kom tot een afronding van dit agendapunt. We zijn uitgebreid bediend natuurlijk met de beantwoording van de technische vragen. We zijn nu ook uitgebreid bediend op onze bijdragen over de Begroting. En deze Begroting komt in de Statenvergadering van 9 november terug. Ik denk dat u voldoende heeft om uw algemene beschouwingen van 9 november voor te bereiden, al dan niet gelardeerd met amendementen en misschien zelfs nog moties, En ik stel dan voor om samen met u te concluderen dat daarmee dit agendapunt voor vandaag voldoende is behandeld. Ik zie brede instemming, dus dat is mooi. En dan stel ik voor om toch gewoon drie kwartier te pauzeren en dat betekent dat wij verdergaan met deze vergadering om 13.55 uur. Waarvan akte.

8. Noodhulp energiebesparing; Statenstuk 2022-78

De voorzitter. Dames en heren, we zijn allen weer redelijk gevuld met een goede lunch. Ik merk het gewoon, u bent weer opgeleefd, er is weer sprake van energie, van vrolijkheid, en dat betekent dat wij met volle energie het volgende agendapunt ter hand kunnen nemen. En dat gaat over Noodhulp Energiebesparing. En aan u wordt gevraagd om een...

De heer Nijmeijer. Voorzitter?

De voorzitter: Ja, mijnheer Nijmeijer.

De heer Nijmeijer: Omwille van de tijd en omdat we, denk ik, ook allemaal straks wel naar huis willen: ik heb ook nog een kleine bijdrage en volgens mij sta ik er niet op, dus ik zou nog graag aan de lijst toegevoegd willen worden.

De voorzitter: Als uw Staten daarmee in kunnen stemmen, dan zullen we ook mijnheer Nijmeijer nog even aan het woord laten straks. Goed, even serieus nu: agendapunt Noodhulp Energiebesparing. U wordt gevraagd een budget van € 5 miljoen beschikbaar te stellen in 2023 en dit te dekken vanuit de vrije ruimte 2022, om in te zetten voor energiebesparende maatregelen voor inwoners, bedrijven en maatschappelijk vastgoed. We hebben een spreektijd afgesproken van maximaal 3 minuten in eerste termijn en ik geef als eerste het woord aan de heer Du Long van de Partij van de Arbeid, die daarna misschien wel eens gevolgd zou kunnen worden door mevrouw Uildriks, als die er dan is. Mijnheer Du Long, gaat uw gang.

De heer Du Long: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik begreep dat de klok het niet meer doet, maar deze wel. Ja, nee, deze doet het. Ja, dank u wel. Voorzitter, een paar weken geleden vroeg ik in een rondvraag aan het college om meer aandacht te geven aan de energiecrisis waar we ons op dit moment in bevinden. Om als overheid het voortouw te nemen en om met initiatieven te komen, wat we als provincie aan die noden kunnen doen. Want, voorzitter, de situatie was en is voor veel burgers, maatschappelijke instellingen en bedrijven zorgelijk en te vaak erg zorgelijk. Hoewel de gasprijs nu daalt, is met geen enkele mogelijkheid te voorspellen wat er over een week, een maand, een paar maanden gaat gebeuren en sowieso: op dit moment is die gasprijs het dubbele van wat het een jaar geleden was. De PvdA wil dat we ons maximaal inzetten als overheid, om steun te geven aan die burgers, die maatschappelijke instellingen en die bedrijven die dreigen te bezwijken onder de hoge energieprijzen. Het plan Noodhulp Energiebesparing is wat ons betreft een goed initiatief. Ja, het isoleren van woningen en gebouwen zal helpen en gegeven de urgentie en gegeven de uitzonderlijke omstandigheden waarin we ons bevinden, stemmen wij in met dit plan. Zonder voorhangprocedure, maar, en dat is voor ons wel een belangrijke, met periodieke terugkoppeling aan het Drents Parlement. Want, voorzitter, we hebben nog, tijd gaat snel, maar een paar vergaderingen te gaan en dan zitten we alweer aan het eind van deze Statenperiode. Voorzitter, het isoleren van woningen, gebouwen van maatschappelijke, culturele of sportinstellingen en bedrijven kost tijd en nu al is het moeilijk om de vakmensen te vinden die dat kunnen doen. Er zijn wachtlijsten. Ondertussen wordt de maatschappelijke infrastructuur aangetast en dreigt om te vallen. Sportaccommodaties, buurthuizen, culturele instellingen: het gaat niet goed. Wij zien dan ook alle aanleiding om, opnieuw vanuit de urgentie, maatregelen te nemen die per direct verlichting geven, door burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven tegemoet te komen in hun energiekosten. En ik vraag het college dan ook, gedeputeerde Vedelaar met name, om in alle hoeken en gaten, we hebben vanochtend de begrotingsbehandeling gehad, maar om in alle hoeken en gaten van de begroting te kijken, om te zien of er investeringsprogramma's zijn die bijvoorbeeld niet zijn benut, of er reserves zijn die kunnen worden ingezet voor dat doel. Voorzitter, want als er ooit een moment was om dat te doen ten behoeve van de Drentse samenleving, dan is het nu wel. Dank, voorzitter. Ik zie dat ik nog 10 seconden heb. Toch even dan, ik had over ditzelfde onderwerp een rondvraag, ja, ik ben er bijna, voorzitter, dat ging over urgentie en over de mogelijkheid dat je 's avonds nog altijd buiten allemaal etalages verlicht ziet en JA21 raakte daar helemaal van in de war, die meende dat de PvdA vervolgens bedrijven wilde verplichten om helemaal geen etalageverlichting meer

te hebben. Ik had destijds geen kans meer om dat tegen te spreken, recht te zetten. Bij deze: dat is niet het geval, geachte heer Blinde. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Du Long. We gaan verder met D66, mevrouw Uildriks, en daarna met mevrouw Van den Berg. Het woord is aan mevrouw Uildriks.

Mevrouw Uildriks: Dank u, voorzitter. Gedeputeerde Staten vraagt € 5 miljoen om de energietransitie in versneld tempo te laten plaatsvinden, gezien de hoge prijzen en de schaarste van fossiele brandstoffen, door energiebesparende maatregelen te gaan subsidiëren. U wilt inwoners, het Drents bedrijfsleven, maatschappelijk vastgoed en culturele instellingen extra ondersteunen in deze moeilijke tijden. Natuurlijk staan wij als D66 achter een versnelling van de energietransitie en juichen wij investeringen in duurzame energiebesparende maatregelen toe. Als wij dit Statenstuk lezen, dan vragen wij ons wel af waar dit geld precies voor bedoeld is. Welke inwoners, bedrijven, maatschappelijk vastgoed of culturele instellingen komen voor deze subsidie in aanmerking? Zijn er criteria waaraan voldaan moet worden en hoe gaat de toekenning in zijn werk? Verder noemt GS dat u bij voorkeur aan wilt sluiten bij de net opengestelde isolatieregeling. Kan de gedeputeerde aangeven welke regeling daarmee wordt bedoeld? Graag horen wij van de gedeputeerde antwoorden op de bovenstaande vragen om vervolgens in overweging te nemen of wij dit voorstel voldoende toetsbaar en concreet vinden om te kunnen steunen. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie, en daarna aan de heer Blinde. Het woord is aan mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Ja, dank u, voorzitter. Allereerst complimenten voor de voortvarendheid van het college. Er is acuut een probleem en er wordt nu snel gehandeld. Wij kunnen ook de insteek die gekozen wordt om echt in te zetten, de middelen gefocust in te zetten op energiebesparing goed volgen. Waar wij een beetje nog tegenaan hikken is het voorstel om niet een voorhangprocedure te hanteren. Is dat echt nodig? Is het bijvoorbeeld mogelijk ook om bepaalde onderdelen van die € 5 miljoen wel voor te leggen. Als we bijvoorbeeld aansluiten bij die isolatieregeling, overigens misschien ook interessant om te horen hoe het daarmee gaat, als we daarbij aan kunnen sluiten: dat is eentje die we misschien al vrij snel kunnen voorleggen. Want het gaat best over veel geld en om dat zo te doen, daar zitten wij nog wel wat tegen aan te hikken. Dus graag op dat punt nog een reactie van het college. Verder steun om hiermee aan de slag te gaan.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de heer Blinde van de fractie van JA21, daarna mijnheer Van der Meijden. Het woord is aan de heer Blinde.

De heer Blinde: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, energiebesparing is volgens ons eigenlijk het enige steekhoudende onderdeel van de huidige energietransitie. Immers, wat je niet nodig hebt, hoef je ook niet te gebruiken en dat, voorzitter, is wel zo goed voor de betaalbaarheid. Betaalbaarheid is een variabele die eigenlijk sinds kort pas weer meedoet, sinds we weten dat we met zon en wind alleen het niet gaan redden. Alleen met langer aardgas gebruiken en met heel veel kernenergie gaan we weer een betaalbare toekomst tegemoet. En GS gaf dat afgelopen PS ook wel een klein beetje toe, door treffend te stellen en ik quote: 'mijnheer Bos van Forum voor Democratie versimpeld de energietransitie wel heel makkelijk tot euro's. Volgens mij ging het daar niet om. Energietransitie gaat over dat we een betere wereld willen, dat we minder CO2-uitstoot willen en dat kan zelfs geld kosten. Ja, als je alles op euro's zet, ja, dan gaan we met z'n allen

langzaam naar de 'gallemiezen'. Maar dat is niet de energietransitie, de energietransitie gaat over inhoud en gaat niet alleen over geld.' Einde quote. Ja... Dus ja, extra maatregelen om energie te besparen zijn hartstikke goed, want zowel mensen als bedrijven lijden enorm onder de gevolgen van het energiebeleid of, om met de woorden van GS te spreken, gaan naar de 'gallemiezen'. Want de onrealistische transitie kost vooral geld. Het is tot nu toe geen financiële kans gebleken, ondanks alle loze beloften hierover. Dus laten we realistisch beleid voeren en betaalbaarheid weer erkennen tot een absolute pijler ervan. Want dat loslaten, die betaalbaarheid en dat stukje realisme ondergeschikt maken aan de eigen goede intenties, dat is de werkelijke oorzaak van de crisis, voorzitter. Dus doorpakken en isoleren. Geef mensen een noodverband.

De voorzitter. Mevrouw Van den Berg heeft een vraag voor u.

Mevrouw Van den Berg: Ja, voorzitter, ik zoek even. De heer Blinde maakt een tegenstelling van betaalbaarheid en de energietransitie waar wij hard aan werken. Als ik het maar even huiselijk hou bij mijn eigen situatie: met mijn zonnepanelen bespaar ik een heleboel geld. Je ziet ook dat er een run is op zonnepanelen omdat het zo veel geld scheelt. Dus zou je daar niet wat minder een tegenstelling van moeten maken, maar juist ook een kans. En is het juist ook niet doordat we al heel veel hebben ingezet de afgelopen jaren, dat we nu niet een nog groter probleem hebben.

De heer Blinde: Die tegenstelling, die staat als een huis, eigenlijk. Want u heeft het over die zwaar gesubsidieerde zonnepanelen die ik ook heb. Ik ben heel blij dat ik een hele lage energierekening heb en dat ik met heel veel subsidie m'n dak heb vol kunnen leggen. En dan stoot je ook nog wat minder CO₂ uit, dat is meegenomen. Maar die hele businesscase was natuurlijk alleen maar te maken omdat je helemaal niet de echte prijs van die zonnepanelen zelf hebt hoeven te betalen.

De voorzitter. Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dan moet ik nog eens met mijnheer Bos praten, want dat heb ik toch echt wel gedaan. Ik heb daar een lening voor kunnen krijgen uiteraard, maar ik heb daar geen enkele subsidie voor ontvangen. Dus zelfs, misschien weer even terug naar de hoofdlijnen, zelfs zonder subsidie kan het enorm uit om te vergroenen. Dus, ja, ik snap niet waarom u daar zo'n tegenstelling van maakt en ook niet de kans ervan ziet, ook niet als ondernemerspartij, zou ik misschien wel willen zeggen.

De heer Blinde: Ja, voorzitter, in dat opzicht is de tegenstelling er wel, want dat heeft te maken met vraag en aanbod. En als je het aanbod omlaag schroeft, dus je gaat de gaskraan dichtdraaien, je sluit kolencentrales en je steekt je vingers in je oren als we het over kernenergie hebben, dan haal je het aanbod drastisch omlaag en dat kun je nooit compenseren met zon en wind. En daardoor, dat is mede, dat is gewoon hoe het prijsmechanisme werkt, wordt energie ook steeds duurder.

De voorzitter. Laatste keer, mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, ik constateer ook dat de heer Bos...

De heer Blinde: Blinde.

Mevrouw Van den Berg: Sorry, Blinde, excuus, ja, nee... .., ja. ...de geopolitieke context waarin we nu zitten, en ook de wil om onafhankelijk te willen zijn van bepaalde partijen als een Rusland, als een Qatar, in dit soort situaties, niet meeneemt in zijn betoog, dat is een conclusie die ik ook trek.

De heer Blinde: Ik wil daar wel even kort op reageren, voorzitter, want ik probeer natuurlijk maar gewoon in 10, 20 seconden even te antwoorden zonder de hele geopolitieke situatie erbij te halen. Maar wij kunnen de ChristenUnie wel vinden in: wij willen graag onafhankelijk zijn, 100%, van allerlei rare partijen, onder andere Rusland, 100%, maar wij denken: dat kan alleen op een betaalbare manier met kernenergie, en daar hadden we dus eigenlijk al 20, 30 jaar geleden op moeten inzetten.

De voorzitter: Stellen wij vast dat dit voorliggende voorstel niet voorziet in het toepassen van kernenergie. En dan is er nog een vraag van mevrouw Peeks van de Partij van de Dieren, voor de Dieren.

Mevrouw Peeks: Ja, ik had toch nog een vraag over die kernenergie, want u heeft het over betaalbaar en we hebben dat dus niet gedaan. Maar als we dat nu gaan doen, is het nog steeds heel lang niet betaalbaar, in mijn optiek. Dus dat begrijp ik niet helemaal in deze context.

De voorzitter: De heer Blinde gaat verder nu.

De heer Blinde: Ja, dat was een mededeling. Ja, dat duurt even voordat die dingen er staan. Als zij daarna verwijst, dan klopt dat. Maar goed, ik ga verder met mijn bijdrage, voorzitter. Dus JA21 is van mening dat energie een basisvoorziening is en daarom ook voor een ieder goedkoop en met zekerheid geleverd moet worden. En dat is mogelijk, voorzitter, maar, en dan ga ik in herhaling treden, de goede intenties moeten wel ondergeschikt worden gemaakt aan haalbaarheid en betaalbaarheid. En verder zijn wij met name wel benieuwd naar de antwoorden op de vragen van D66. Dat waren legitieme vragen. Wij staan positief tegenover isoleren, maar we zien de antwoorden wel tegemoet.

De voorzitter: Helemaal goed, dank u wel. Dan mijnheer Van der Meijden van de SP-fractie, en daarna mijnheer Uppelschoten van de PVV-fractie. Maar eerst mijnheer Van der Meijden van de SP.

De heer Van der Meijden: Dank u, voorzitter. Op 23 april van dit jaar is er een voorstel aangenomen in deze Staten om energiearmoede tegen te gaan. De regeling is bedoeld voor Drentse huishoudens met een laag inkomen. In deze regeling is een beperking van een inkomensgrens tot 130% opgenomen en een maximum beschikbaar bedrag van € 2500, te gebruiken voor een isolatiepakket. Een maximaal bedrag van ongeveer € 1 miljoen werd ingeboekt. De SP vindt en vond dat het bedrag te laag is en dat er een veelvoud voor nodig is om iedereen in de doelgroep in aanmerking te laten komen. Het is een soort loterij denken wij: wie het eerst komt, wie het eerst maalt. Wij vragen ons af hoeveel gegadigden op dit moment zich gemeld hebben. Kortom: deze regeling kent een beperkte doelgroep van de Drentse inwoners, namelijk inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum. Vandaag ligt een voorstel voor met nagenoeg hetzelfde doel, namelijk energiebesparing middels isolatie et cetera, mede onder het mom van de energiecrisis. Een bedrag van € 5 miljoen daarvoor is ingeboekt. A: er wordt prioriteit gegeven aan de inwoners. Vraag: welke inwoners op basis van welke criteria komen daarvoor in aan-

merking? Of zijn dat dezelfde criteria zoals in de voornoemde regeling? B: er wordt prioriteit gegeven aan het Drentse bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen en gebouwen. Vraag: op basis van welke criteria komt het bedrijfsleven in aanmerking voor deze subsidie? Met ingang van 1 juli 2019 moesten bedrijven met een gebruik van 50.000 kWh en 25.000 m³ gas aan de RUD melden welke energiebesparende maatregelen zij gingen nemen en hebben genomen. Voor zover onze informatie strekt, is daar nauwelijks of niet aan voldaan met betrekking tot die informatievoorziening. De SP is dus van mening dat alleen die bedrijven die hebben voldaan aan de voorwaarden inzake de vastgestelde informatieplicht en kunnen aantonen dat zij in concreto maatregelen hebben genomen, in aanmerking kunnen komen voor deze regeling. Nalatigheid mag wat ons betreft niet worden beloond en het argument van de energiecrisis in deze is dan ook een beetje oneigenlijk. Ook bedrijven onder genoemde grens, kunnen aangeven welke energiebesparende maatregelen zij de afgelopen jaren hebben genomen. Tegen het licht van welke mogelijkheden in redelijkheid hadden zij kunnen nemen om deze crisis, zeg maar, ook een beetje tegemoet te kunnen komen. De SP meent dat de regeling aangepast dient te worden in de trant zoals voornoemd. Dank u.

De voorzitter. Dank voor uw bijdrage, exact binnen de tijd. We gaan verder met mijnheer Uppelschoten van de PVV-fractie en daarna met mijnheer Schoenmaker. Het woord is aan de heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Ik ben blij dat GS zo snel heeft gereageerd en dat er een Noodfonds gekomen is. En dat men door in allerlei plekken te zoeken naar geld, € 5 miljoen bij elkaar heeft kunnen vinden. Het is vooral gericht op isolatie, maar ik denk dat de provincie ook weinig meer kan doen, want als je echt steun wilt geven om de energiecrisis op te lossen, dan heb je het over hele andere bedragen, die horen we dan ook steeds voorbijkomen. Ja, natuurlijk is het mooi als je precieze criteria hebt waar je aan moet voldoen, maar ik heb nu het idee dat eigenlijk snel kunnen handelen van groot belang is om met name bedrijven te helpen dat zij overeind blijven. Er zijn voorbeelden gegeven van bakkers en, wat was het nog meer, het voorbeeld van vanochtend, er was nog een voorbeeld gegeven, o, spuitertoren. De provincie heeft een instrument nodig. Ik heb het idee dat dit een instrument is, en met € 5 miljoen, ja, kun je waarschijnlijk redelijk wat doen. We gaan ervan uit dat je daar redelijk iets mee kunt doen en ik hoop dat dat dan lukt en dat er in wijsheid besloten wordt wie wat krijgt, want er zijn waarschijnlijk hele rare situaties met bedrijfjes die wij niet eens kennen, die dan zullen aankloppen om te vragen of ze hulp kunnen krijgen. En ja, we horen dan wel in een rapportage, wat er met dat geld gebeurd is en dat het goed besteed is.

De voorzitter. Dank u wel, mijnheer Uppelschoten. Dan gaan we verder met de heer Schoenmaker van Sterk Lokaal Drenthe, daarna gaan we verder met mevrouw Peeks. Het woord is aan de heer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Dank u wel, voorzitter. Ook de fractie van Sterk Lokaal Drenthe is blij met het snelle initiatief dat nu voorligt, voor deze Noodhulp Energiebesparing. De PvdA begon met woorden waar wij ons eigenlijk feilloos bij kunnen aansluiten, dus dat zullen wij als Sterk Lokaal Drenthe niet herhalen. Maar, een helder verhaal. Het is wel even de vraag, en dat geldt voor meerdere subsidies: vanuit het bedrijfsleven bereiken ons toch geluiden dat het niet altijd vindbaar is waar de subsidies te verkrijgen zijn. We hebben hier natuurlijk al de nodige zaken aangedragen in de provincie en in de Staten, maar hoe komen de subsidiezoekenden daarbij? We hebben een subsidieloket via de provincie, provinciale website. Het zou mooi zijn als dat instrument iets uitgebreid wordt, waardoor het ook voor het MKB makkelijker is om door te geleiden naar

de subsidieverstrekking en dat het niet een zoektocht op zich blijkt te zijn. Dat geldt eigenlijk ook voor deze subsidie die hier voorligt. We zijn wel benieuwd of dit echt een 100%-subsidie is, of dat er ook nog een eigen bijdrage verlangd wordt vanuit de bedrijven of van de instellingen. € 5 miljoen vrijmaken lijkt ons gezien de urgentie zeker goed, maar het is een fonds, dus het is niet meteen uitgegeven en inderdaad concentreren op isoleren in alle vormen. Van wat voor soort energie ook maar is het altijd goed om te zorgen dat de energie die je gebruikt, om die te reduceren en dat beoog je met dit plan. En daar staan we dus volledig achter. Dus tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Schoenmaker. Dan gaan we verder met mevrouw Peeks van de Partij voor de Dieren, en daarna met mijnheer Vianen. Het woord is aan mevrouw Peeks.

Mevrouw Peeks: Dank u wel, voorzitter. Er is al heel veel gezegd hierover natuurlijk, dat heb je als je als één van de laatsten aan het woord komt, maar de Partij voor de Dieren kan ook instemmen met het verzoek om € 5 miljoen extra beschikbaar te stellen voor subsidie bij energiebesparende isolatiemaatregelen voor woningen. En zoals u weet is de Partij voor de Dieren een groot voorstander van energiebesparing. Graag horen wij wel van de gedeputeerde hoe deze regeling onder de aandacht wordt gebracht. De heer Schoenmaker noemde dat net ook al met betrekking tot het MKB. Maar wij vinden ook dat de eigenwoningbezitters hier wel wat meer op geattendeerd mogen worden, denk ik. Daarbij is het kennelijk zo dat inwoners die in een sociale huurwoning wonen buiten de boot vallen. Die zijn afhankelijk van of de verhuurder ook in snel tempo het woningbezit verduurzaamd. En...

De voorzitter: Mevrouw Peeks, sorry dat ik u onderbreek maar er is een vraag van mijnheer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Niet echt een vraag, meer een toevoeging. Ik mikte inderdaad op het MKB, maar wij bedoelen daarmee ook de inwoners. Dus in zijn algeheelheid vinden wij dat subsidies vindbaar moeten zijn.

Mevrouw Peeks: Dat ben ik eens met de heer Schoenmaker. Dan over die mensen met een sociale huurwoning, ja, die zijn dus afhankelijk van de verhuurder of die ook in snel tempo het woningbezit verduurzaamd. Ziet de gedeputeerde mogelijkheden om ook voor deze mensen wat te betekenen? Verder las ik dat bedrijven en maatschappelijke organisaties mee mogen delen in deze noodhulp, maar hoe is de praktische uitwerking hiervan? Hoe is die verdeling tussen bedrijven, maatschappelijke organisaties en de woningbezitters? Kunnen die zich ook aanmelden en wordt er dan een bedrag verstrekt of wordt het een lening, zoals bijvoorbeeld de Energielening Drenthe die nu al bestaat? Daarop voortbordurend geeft u aan dat er nog een extra budget gevraagd gaat worden voor het bedrijfsleven. Is het dan niet zinvol om dit bedrag van € 5 miljoen voor huishoudens en eventueel maatschappelijke organisaties te bestemmen en dan later met een uitgewerkt plan voor het bedrijfsleven te komen met bijbehorende financieringsvraag? Kortom: op het punt van het bedrijfsleven en de maatschappelijke organisaties, vinden wij het toch nog wel enigszins onduidelijk.

De voorzitter: Dank u wel. Gaan we verder met de heer Vianen van de VVD-fractie, daarna de heer Van Dekken. Het woord is aan de heer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, dank u wel. De energiecrisis is erg actueel, dus het is ook goed dat het college wendbaar is, en snel kan reageren op deze uitzonderlijke situatie. We zien ook dat

de landelijke politiek met verschillende maatregelen komt, zoals een prijsplafond en ook hulp voor energie-intensieve bedrijven. En op provinciaal niveau hebben wij natuurlijk als VVD Drenthe op 28 september een motie ingediend met de strekking: help het MKB, door in gesprek te gaan met het Energiefonds Drenthe, om zo indirect tot lastenverlaging van het MKB te komen. De VVD ziet dus ook absoluut de noodzaak om verantwoordelijkheid te pakken waar het kan. In dit voorstel schetst het college dat ze zich willen concentreren op het isoleren van woningen, energiebesparing bij het bedrijfsleven, energiebesparing van maatschappelijk vastgoed, en voor de doelgroep industrie wordt nog gekeken naar wat de knelpunten zijn. Meer informatie wordt eigenlijk niet gegeven en dat vinden we ook eigenlijk wel een klein beetje weinig. Een aantal vragen ter verduidelijking. Hoe verhoudt de inzet op energiebesparing bij het bedrijfsleven zich bijvoorbeeld tot het Energiefonds, want we begrijpen uit het Statenstuk dat het Energiefonds nog een additionele aanvraag is bovenop deze middelen. Wat gaan we precies doen als het gaat om het isoleren van woningen? We zien dat we aansluiten bij een landelijke regeling, maar wat houdt dat dan concreet in? En wanneer zijn de knelpunten dan bij de industrie inzichtelijk en wat kunnen we daar dan aan doen? Wordt er bijvoorbeeld ook met brancheorganisaties gesproken om de pijnpunten te achterhalen. En hoeveel geld wordt er per doelgroep gereserveerd is nog een vraag die we hebben. Dat zijn allemaal vragen, voorzitter, u merkt dat het wat bedenkingen oplevert, maar nogmaals, we zien als VVD ook de noodzaak om onze verantwoordelijkheid te pakken. En als er een goed uitgewerkt plan is, willen we ook nog wel afzien van die voorhangprocedure. Gedeputeerde Kuipers gaf net aan tijdens de begrotingsbehandeling, dat hij de middelen voor woningen alvast gaat reserveren en bij het uitgeven van de middelen dan nog met een plan komt. En we vragen ons af of dat ook mogelijk is bij deze noodhulp. Voorzitter, het college geeft aan dat er in 2022 geen uitgaven meer worden verwacht. Hoe kijkt het college er dan naar om deze tijd te gebruiken om met misschien een iets concreter voorstel te komen? Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Vianen. Dan gaan we nu verder met de heer Van Dekken en dan sluit mijnheer Nijmeijer straks de rij af. Het woord is aan de heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Ja, voorzitter, dank u wel. Fijn dat ook heel veel van de collega's zo positief zijn over het feit dat ons college zo alert reageert rondom het vinden van middelen, rondom een Noodhulp Energiebesparing en wij denken ook als CDA-fractie een elementaire en heel belangrijke voorziening, om dit ook krachtig op te pakken. En ik wil erop wijzen, voorzitter, dat we daarin, ook in dat hele dispuut van: waar moeten we nu verder isoleren, dat dat wel heel breed nu is geformuleerd. € 5 miljoen, voor burgers, bedrijven en maatschappelijk vastgoed inzetten: het is toch wel allemaal heel breed geformuleerd. Ik zou me nu wat willen beperken in de richting die wij ook in die, inderdaad inmiddels befaamde motie Leefbaarheidsdragers, hier hebben voorgehouden. Kijk, wanneer het Rijk voor 50% blijft bijdragen aan ondersteuning vinden richting MKB, in gewoon Nederlands, de lokale bakker die investeringen moet doen, dan hopen wij maar dat dat ook is bedoeld in dit onderhavig voorstel, want het is voor de CDA-fractie helemaal niet zo moeilijk: die lokale bakker, behorend tot het MKB, zou zomaar eens extra steun nodig kunnen zijn, vanuit welke overheid dan ook. En zo kijk ik naar de collega's van de SP, ik vond dat u daar wel een mooi voorbeeld had. Op het moment dat een burger die in de constatering is dat zijn energierekening onbetaalbaar wordt, dan hebben we denk ik allemaal als collega's in de afgelopen week kunnen constateren, een beetje afhankelijk van bij welke energieleverancier je bent, maar in één keer wordt dan generiek een bepaald bedrag overgemaakt, terwijl dat ook in onze beleving beter kan. Dus wij zouden deze regeling graag beschikbaar willen maken voor inderdaad ook de leefbaarheidsdragers die er toe doen, maar ik denk even aan de buurtcentra in Assen, aan de dorpshuizen in Smilde, in Zuidwolde, in Rolde, die op

dit moment heel concreet in die verwachting staan: gaat de provincie ons nu dadelijk helpen, om samen met die vrijwilligers die daar hartstikke goed hun ding doen, die isolerende maatregelen voor hun voorzieningen daar daadwerkelijk te realiseren? Voorzitter, dat is het voor wat mij betreft. Het is genoegzaam gezegd, denk ik, dat je van de voorhangprocedure wat zou kunnen vinden. Ik sluit daar aan op wat de collega's zojuist ook vanuit de VVD daar al over zeiden. Maar ik zou tot slot in de richting van ons college willen vragen: kunt u nog bevorderen bij het Energiefonds Drenthe, dat wanneer zich daar een Drents MKB of een burger of een buurthuisbestuur meldt, we daar maximaal pragmatisch kunnen zijn om de koers die ze daar hebben afgelegd met betrekking tot het vinden van de juiste energiebesparende maatregelen, om die ook daadwerkelijk te dienen? Dat was het.

De voorzitter. Dank u wel, mijnheer Van Dekken. En zoals aangekondigd zal de eerste termijn worden afgesloten door de heer Nijmeijer van de GroenLinksfractie. De eer is aan de heer Nijmeijer.

De heer Nijmeijer. Ja, dank u wel, voorzitter. En ook dank, ik weet niet waar ik het aan verdiend heb heer Van Dekken dat u, als u de VVD-fractie noemt, mij aanwijst, maar ik neem aan dat dat op een vergissing... .. Ja, oké, dat zat in uw motoriek. Het roept wel iets op bij u.

De voorzitter. Er is een vraag van de heer Van Dekken.

De heer Van Dekken. Ja, dank u wel, voorzitter. Want inderdaad, goede vriend, dat zit volledig in de motoriek. Dus inderdaad, ik wees even uw kant op, terwijl ik natuurlijk als geen ander beter had kunnen weten: ja, u bent niet van de VVD. Dus mijn excuses daarop.

De heer Nijmeijer. Dat is bij deze aanvaard.

De voorzitter. Mijnheer Van Dekken, daar kunt u voor behandeld worden. Mijnheer Nijmeijer gaat verder.

De heer Nijmeijer. Er is nog hoop. Goed. Voorzitter, de intenties van het voorliggend voorstel om een Noodhulpfonds Energiebesparing in te stellen, wordt door onze fractie ondersteund. Het geven van prioriteit aan het ondersteunen van onze inwoners, het Drentse bedrijfsleven en het maatschappelijk vastgoed, om het energieverbruik te reduceren en daarmee de energiekosten te verlagen, dat is een heel belangrijk punt. Dus niet alleen tegemoetkoming in de nu hogere energielasten, maar vooral ook het ondersteunen van het nemen van maatregelen om de energierekening blijvend laag te houden. Dan kan ik het niet nalaten om ook richting de heer Blinde nog een opmerking te plaatsen met betrekking tot zijn kernenergie. Het wordt tijd de hoop te verliezen het verleden te kunnen veranderen. Voor onze fractie is het van groot belang, het blijft wel mooi stil trouwens, dat is wel... Voor onze fractie is het van evident belang dat GS met deze noodhulp en de nog op te stellen regeling hiervoor slagvaardig moet kunnen omgaan. Wij zien, mede gelet op de beperkingen rond de slagvaardigheid, geen reden de voorhangprocedure op dit voorstel toe te passen en gaan dus akkoord met het voorgenomen besluit en het gevraagde budget van € 5 miljoen. En wat ons betreft is dit een A-stuk. Meer heb ik niet te zeggen, voorzitter.

De voorzitter. Krachtig, mijnheer Nijmeijer. Mooie bijdrage, dank u wel. Daar kunnen we weer verder mee, zou ik zeggen. Uw voorzitter heeft overigens nooit de hoop gehad hoor, dat die het

verleden kon veranderen. Maar dat terzijde. Ik wil graag het woord geven aan de verantwoordelijke gedeputeerde, of moet ik in meervoud spreken? Ik zou zeggen: wie van de twee? Ik geef graag het woord aan de heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Ja, dank u wel. Ja, wij hadden even discussie wie het eerst moest, of we het op alfabetische volgorde deden, partijgrootte of... Dus we hebben het nou helemaal omgekeerd, ik ga eerst. Dank u wel voor uw bijdrage, ook dank voor uw, ja, laat ik maar zeggen, hele open houding hoe u met dit voorstel omgaat. We realiseren ons heel goed, dat dit voorstel natuurlijk niet tot in detail is uitgewerkt, dat kan ook niet zo snel. Maar we vinden het wel belangrijk om een signaal af te geven naar onze samenleving, naar onze bedrijven, naar onze maatschappelijke organisaties, dat wij oog hebben voor de problemen waar ze in zitten als het gaat om energie. Daarvoor hebben wij ook gezegd van ja, we gaan eigenlijk... We vragen u € 5 miljoen, waarbij we inderdaad nog op een aantal punten wat richting moeten geven. We hebben wel wat richting gegeven, collega Brink zal vast zo meteen wel wat verder ingaan op als het gaat om met name het bedrijfsleven, maar we hebben ook nog niet echt voor onszelf helemaal helder of er al zo veel gaat naar dit of zo veel gaat naar dat. Dat zal zich in de komende weken echt uit moeten kristalliseren. En dat vraagt inderdaad, we realiseren ons dat dat van u ook wel, ja, misschien wat extra vertrouwen vraagt voor ons, maar we meenden dat te kunnen doen, dat heeft ook te maken waarom we het voorstel zonder voorhangprocedure hebben gedaan, wij meenden dat te kunnen doen omdat we in uitzonderlijke omstandigheden leven en in uitzonderlijke tijden. En dat, ja, ik kan het niet mooier maken dan dat het is. Op dit moment zijn we wel bezig met een aantal regelingen. Eentje die loopt, dat is die regeling over de woningisolatie, daar hebt u een tijdje geleden een bedrag voor beschikbaar gesteld. Dat was inderdaad die € 1 miljoen. Op dit moment zijn er 400 aanvragen binnen, dus we zitten op de helft, zeg maar. En we volgen heel nauwlettend, ook op dit moment, hoe de doelgroep er nou ook uitziet. En het kan best zijn dat we in een vervolgregeling gaan zeggen van nou, we willen toch de doelgroep wat oprekken naar 150%, of we moeten de bedragen wat gaan aanpassen. Dat is ook, met name nu kunnen we dat heel goed inzichtelijk krijgen hoe dat werkt. Maar dat vraagt even wat tijd en ja, ik zou bijna zeggen, het zijn bijna dagkoersen om te kijken hoe dat precies moet werken. Maar aansluiting bij die regeling is natuurlijk wel het meest eenvoudig, want we gaan het ook niet moeilijker maken dan het moet zijn. Dan ga ik nog even iets zeggen over... ..de communicatie is al gevraagd. Nou, het bedrijfsleven doen we al het een en ander, daar zal collega Brink straks op ingaan. Als het gaat om die woningisolatie: dat doen we via sociale media, andere media. En ik heb net nog even gecheckt bij onze twee ambtenaren achterin de zaal die druk bezig zijn met hun groot rijbewijs volgens mij, want we willen gewoon busjes gaan inhuren en gewoon langs de deur gaan en aanbellen om, het is hier ook eens eerder naar voren gebracht, ik dacht vanuit de PvdA, een soort fixteam, om op die manier gewoon maar heel concreet, ja, mevrouw Roggen, u kwam daarmee, weet u het nog, om dan maar heel concreet te kijken: hoe kunnen we mensen nou zo direct mogelijk benaderen. En dan stop ik even, ik neem even adem.

De voorzitter: Ik hoor nu een punt, ongeveer. Dus, mevrouw Uildriks staat al even te wachten, die wil graag een vraag stellen.

Mevrouw Uildriks: Het is wel een heel enthousiast verhaal, hoor ik. Ik had zonet ook gevraagd: om welke inwoners gaat het? Begrijp ik nu goed dat als u zegt: we willen het liefst aansluiten bij de regeling die net open is gesteld, dat als we het hier hebben over inwoners die gebruik kunnen maken van die € 5 miljoen, dat het dus ook gaat om mensen die, zeg maar, rond die 130%

van het sociale minimum zitten en echt in nood zitten, en die kunnen hier dan ook gebruik van maken.

Gedeputeerde Stelpstra: Ja, dat klopt, en het kan wel eens zijn dat we straks constateren dat we misschien wel naar 150% moeten van het minimuminkomen. Want daarvoor zitten we nu ook echt heel goed te kijken: wat komt er binnen, krijgen we ook grensgevallen binnen? Ik heb ook gevraagd, ambtelijk, om die echt te inventariseren, zodat we er ook bestuurlijk naar kunnen kijken van: nou, wat is nou een verstandige en een effectieve manier om dit te verbreden.

Mevrouw Uildriks: Nou, daar ben ik heel blij om, want destijds hebben we al gevraagd om extra financiële ruimte en dat zit dus dan ook in deze € 5 miljoen.

Gedeputeerde Stelpstra: Ja. Dank u wel. Even kijken... Dus, over die busjes heb ik iets gezegd.

De voorzitter: Moment, er is een vraag van de fractie van Forum voor Democratie. De heer Velzing.

De heer Velzing: Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Even de microfoon aan.

Gedeputeerde Stelpstra: U kunt ook even gewoon een beetje naar links stappen, dan gaat het makkelijker.

De heer Velzing: Hallo, ja, hij doet het. Dank u wel, voorzitter. Een goed initiatief, maar ik hoorde mijnheer Dikkers zeggen over eventueel een buurthuis dat dan een aanvraag doet. Maar ik denk, als je aan een buurthuis begint, dan heb je ook sportclubs met kantines, je hebt sjoelclubs die een eigen zaal hebben, je hebt duivenverenigingen, je hebt aquariumverenigingen, je hebt motorclubs, die hebben allemaal een kantine. Dus ik denk dat je daar als college wel even over na moet denken van waar begin je wel aan, waar begin je niet aan, want anders heb je natuurlijk heel Drenthe op de stoep staan. Dat was even een aanvulling, dank je wel.

De voorzitter: En waar u zei mijnheer Dikkers bedoelde u mevrouw Dikkers waarschijnlijk.

De heer Velzing: Ja.

Gedeputeerde Stelpstra: Hele terechte aanvulling, mijnheer Velzing. We hebben ook in het college de discussie hoeveel focus we kunnen aanbrengen, want we hebben natuurlijk... Maatschappelijk vastgoed is een heel breed spectrum, dat is meer dan een buurthuis, en nou, wij voeren daar op dit moment nog even... We kijken ook van: hoe kunnen we het meest gericht dat geld inzetten. Dus een terecht punt. Mevrouw Peeks vroeg nog naar de sociale huurwoningen. Ja, dat is toch lastig. Wat we doen op dit moment, maar dat deden we al in de hele Expeditie energieneutraal wonen, is, wanneer er ergens acties zijn, dat we echt met woningbouwcorporaties hele nauwe contacten hebben om mee te liften op de dingen die we doen. En die woningbouwcorporaties hebben ook een actieve rol in de hele Expeditie energieneutraal wonen. Maar die hebben ook wel een eigen verantwoordelijkheid en we kunnen niet alles afdekken, zo eerlijk moet ik ook zijn. Dan is er nog, denk ik, één punt overgebleven, dat gaat over het Drentse Energiefonds, waar mijnheer Van Vianen een motie over heeft ingediend. Vianen. Mijnheer Via-

nen, ja, sorry. Mijnheer Vianen, ja, ja... Dat hebben we ook aangekondigd, om u ook aan te geven dat er dus nog een budgettaire claim bij u komt te liggen op dat punt. Dat is ook het gevolg van uw motie overigens, dat wist u toen al. We doen ons stinkende best om te kijken om dat nog in december, wanneer u daar een beetje soepel met termijnen kunt omgaan, die probeer ik nu even in te tikken, om in december met een voorstel in uw richting te komen. En ik zeg u maar even heel eerlijk: wij voeren daar een discussie, want er zijn eigenlijk twee mogelijkheden: een kortetermijnoplossing waar we direct dingen kunnen doen, maar we kunnen ook nog een discussie voeren over de looptijd van het Energiefonds. Die ga ik knippen, want als ik die hele discussie moet voeren, dan zitten we pas na de verkiezingen, dat we maatregelen... Dat vind ik te lang duren, eerlijk gezegd. Maar ik hoop... Ik moet zelfs nog met een voorstel aan het college komen. Dus ik hoop dat het college... ...dat we daar gezamenlijk eruit kunnen komen, dat we dan nog in december met een heel concreet voorstel kunnen komen voor het Energiefonds. En dat is natuurlijk vooral voor bedrijven, maar ook voor maatschappelijk vastgoed die daar ook geld krijgen.

De voorzitter: Mijnheer Vianen.

De heer Vianen: Ja, voorzitter, dank u wel. Nee, uiteraard was ik me ervan bewust dat er extra middelen vrij zouden komen voor het Energiefonds. Maar het gaat me meer om: als er in dit plan ook middelen staan gereserveerd voor het bedrijfsleven, hoe verhoudt dat zich precies tot de middelen die benut kunnen worden door het bedrijfsleven als het gaat om het Energiefonds. Dus krijgen we nu én energiebesparing vanuit dit pakket én dat bedrijven een lening aan moeten vragen om nog meer energiebesparende maatregelen toe te passen?

Gedeputeerde Stelpstra: Dat zou bijvoorbeeld best kunnen, ja.

De heer Vianen: Het is dus aanvullend op elkaar en het kan elkaar versterken.

Gedeputeerde Stelpstra: Dat is echt per casus verschillend. Wij hebben nu een casus liggen die helemaal buiten dit verhaal omgaat, zeg maar, dit is heel erg veel casuïstiek, maar het kan zijn dat het alle twee kan, maar daar zal mijn collega vast nog op ingaan. Dat was 'm van mijn kant.

De voorzitter: Dank u wel. En dan is er inderdaad een collega en die heet Brink. Het woord is aan gedeputeerde Brink.

Gedeputeerde Brink: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb over de inleiding, wat de heer Stelpstra ook aangegeven heeft, niet zoveel toe te voegen. Ik hoop, en dat is door velen van u gezegd, de Partij van de Arbeid begon ermee: het is zorgelijk en het is noodzakelijk dat we met elkaar nu de hand aan de ploeg slaan, en volgens mij hebt u dat zelf ook met elkaar aangegeven in de vorige commissievergadering. En dat is ook de reden dat er zo snel, ook met dank aan de rest van het college, hier een stuk ligt. En ik doe ook nog een keer een beroep op... Wij gaan natuurlijk kijken ook bij de regeling die er komt voor bedrijven en het maatschappelijk vastgoed, hoe we zorgvuldig, welk percentage, welke bedrijven komen in aanmerking, kan die bakker er nu wel onder vallen die er niet is, dat we daarnaar kijken en ook die regeling kunnen we best met u delen. Maar laten we dit proberen zo snel mogelijk vast te stellen, ik was enorm dankbaar voor de steun die er vanuit vele fracties is, dat we dit wel moeten doen. Ik snap uw vraagtekens, maar tegelijkertijd kunnen we, en als we sneller willen werken, hoop ik dat u ons het vertrouwen dat wij dit geld goed gaan besteden, in kleine porties, ook voor bedrijven, zowel als voor burgers. En

dan is dat ook onze intentie en ik wil wel een voorbeeld noemen van nou: natuurlijk kijken we zorgvuldig naar de grootte bijvoorbeeld van het percentage dat je zou willen doen.

De voorzitter: Er is een vraag van de heer Van Dekken, CDA.

De heer Van Dekken: Ja, want ook dank in de richting van de gedeputeerde, maar als we het nou eens zo doen: volgens mij zijn de Staten hier uitermate ruimhartig ook in de richting van het college van GS om te zeggen van: dit gaan we inderdaad zo dan maar doen. Maar zou dan, los van de verantwoordingssystematiek alleen in de P&C, het niet een idee zijn, om toch nog wat vaker terug te geven wat de stand van zaken nu is rondom de uitputting van het Noodfonds en... Zo kijk ik even en ik zie knikkende gezichten, maar dat lijkt me een waardevolle suggestie.

Gedeputeerde Brink: Als u ons het vertrouwen geeft om dit zo snel mogelijk te doen, moeten wij u het vertrouwen, maar ook de toezegging doen dat wij zo vaak mogelijk, maar ook zo snel mogelijk als de regeling open is... Hoe loopt het, hoe gaat het, waar gaat het mis. Want aan het eind van de rit moet je misschien de regeling bijsturen. Maar tegelijkertijd: als de regeling open is en iemand heeft er recht op, dan hebben ze er recht op. Maar we zullen dat zeker zo snel mogelijk... En misschien als we de regeling hebben, maar er wordt achter de schermen aan gewerkt... Ik heb hier ook wel wat voorbeelden van: waar denkt u dan aan? Minimaal 2 fte, hoeveel maximale steun? € 20.000? Moet het 35% zijn? Maatschappelijk vastgoed: als het over bibliotheek, sportzaken gaat, zul je meer dan 35% moeten doen, anders komt er niets van terecht. Dus dan zul je het percentage bijdrage veel hoger moeten doen. Daar gaan we binnen het college nog over... Maar nogmaals, daar kunnen we u ook wel over informeren wat de uitkomst is. Maar vergeef mij: waar gehakt wordt vallen spaanders, maar ik denk dat we zoveel mogelijk de intentie hebben om die spaanders zo klein mogelijk te laten zijn, maar wel om zo snel mogelijk de hulp te bieden.

De heer Van Dekken: Voorzitter, dank u wel, want dit is nou precies de concreetheid, zo zeg ik in de richting van de gedeputeerde, die wij hebben gemist in het stuk. Dus hartelijk dank voor deze toezegging en dank u wel.

De voorzitter: Dan is er een vraag van de heer Van der Meijden, SP-fractie.

De heer Van der Meijden: Ik had een beetje het idee dat u aan een afronding toe was, maar ik heb niet helemaal nog een antwoord op de vraag met betrekking tot de meldingsplicht van bedrijven in het kader van energiebesparingen en daar is naar mijn gevoel de achterliggende jaren niet of nauwelijks gevolg aan gegeven, daar is hier ook wel discussie over geweest. Dus de vraag is: wilt u dit, of kunt u dit meenemen met betrekking tot de bepaling van de criteria? En daarnaast heb ik nog een punt. Ik denk ook met betrekking tot de inwoners: als ik het goed bereken, en mijnheer Zuur wees me er ook al op, dat er inmiddels al € 1 miljoen is uitgegeven in het kader van de eerste nota die in april is goedgekeurd, dus in hoeverre als je zegt: 400 x € 2500, want dat is het maximale bedrag dat beschikbaar wordt gesteld, of zijn die bedragen niet precies € 2500 geweest?

Gedeputeerde Brink: Ik kijk dan even naar mijn collega de heer Stelpstra, dus het zou ook minder kunnen zijn en dan kunt u meer helpen.

Gedeputeerde Stelpstra: Tot in detail weet ik dat niet. Ik weet dat er 400 aanvragen zijn, het gemiddelde gaat zo rond de € 2500. Dus we zijn nu bezig om die aanvragen echt om te zetten in concrete actie.

De heer Van der Meijden: Ja, maar goed, dat betekent dat € 1 miljoen is uitgegeven van de vorige regeling.

Gedeputeerde Stelpstra: In principe wel, ja.

De heer Van der Meijden: En per saldo gebruikgemaakt kan worden van die andere € 5 miljoen die nu beschikbaar komt.

Gedeputeerde Stelpstra: Nou, er is nog € 1 miljoen, want er was natuurlijk € 2 miljoen, ook vanuit de Regio Deal € 1 miljoen. En vanuit die € 5 miljoen, want dat zei ik net, gaan we nog kijken van hoe veel er nodig zou zijn voor isolatieregelingen, maar we moeten echt nog uitzoeken hoe die verdeling gaat zijn.

De heer Van der Meijden: De Regio Deal zal separaat behandeld worden, heb ik begrepen uit de vorige

Gedeputeerde Stelpstra: Ja.

De voorzitter: Terug naar gedeputeerde Brink.

Gedeputeerde Brink: Ja, voorzitter, als het gaat om de vraag: wilt u, want het gaat om de wettelijke verplichtingen die bedrijven hebben, bijvoorbeeld, volgens mij zijn ze verplicht als iets in drie jaar terugverdiend wordt, dat je dat misschien toch al moet doen, ledlampen vervangen en dat soort zaken... Wilt u dat: ja, geen enkele twijfel. Ik vind: wat wettelijk verplicht is, dat dat niet door ons in die subsidieregeling zou moeten vallen. Tegelijkertijd: als de RUD van tevoren overal een controle moet uitoefenen, en u kent de werkdruk bij de RUD... Wij kijken naar regelingen. Wij kijken naar de regelingen die er ook vanuit het Rijk zijn. Wat kun je wel of niet honoreren en welke bedrijfstakken vallen eronder? En dan zullen we zo veel mogelijk ons best doen om wat wettelijk moet, niet onder deze regeling te laten vallen.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meijden in tweede instantie.

De heer Van der Meijden: Dus u vraagt de RUD om de informatie te leveren van de bedrijven die gemeld hebben wat ze gedaan hebben?

Gedeputeerde Brink: Dat is nou net waar ik eigenlijk niet naartoe wil, want dan zouden we als we € 20.000, en stel dat ging om een paar miljoen, dan kom je met honderden bedrijven richting de RUD die daar een controle moeten doen. En dat we een lijst moeten samenstellen van wat valt eronder, dat er niet iets onder valt dat wettelijk al toegestaan is. Bij twijfel zullen we zeker de RUD vragen, maar let wel, ik kan nogmaals, wat ik net gezegd heb: waar gehakt wordt vallen spaanders. Ik kan niet zeggen dat hier nooit een spaander zal vallen waarvan we achteraf zeggen: nou, dat is niet helemaal... Achteraf had ik dat anders gewild. Dat zal ook in deze regeling gebeuren. Maar let wel, mensen, de nood is hoog. Negen van de tien, 99 van de 100 bedrijven zullen hier op een nette correcte wijze... En wij zullen de regeling, conform ik u de toezegging doe, zo veel mogelijk proberen in te kleden, dat het misbruik zo klein mogelijk kan zijn. Maar

voor € 20.000 moet je oppassen dat we niet de RUD helemaal gaan overvragen straks met 300, 400 bedrijven die daar aankomen om te zeggen van: nou, licht ze eerst maar even door of er ook zaken tussen staan die ze zouden moeten doen.

De voorzitter: Dan is er... Nou, een hele korte dan.

De heer Van der Meijden: Maar er is toch een duidelijke grens aangegeven met betrekking tot de informatieplicht? Dat zijn die bedrijven die 50.000 m³ gebruiken, 50.000 kWh, enzovoort, enzovoort.

De voorzitter: De gedeputeerde is daar helder over geweest. We gaan naar mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Ja, het gaat toch even over het democratisch proces rond dit verhaal, zeg maar. Ik hoor dat het college haast heeft, en dat delen wij ook. Maar als ik dan even in onze agenda kijk, dan zie ik dat wij over twee weken een Statenvergadering hebben, over vier of vijf weken, hou me te goede, over ruim een maand hebben we weer een commissievergadering. Dat biedt toch voldoende mogelijkheden om nog concretere dingen aan ons voor te leggen. Is dat niet toch op de een of andere manier mogelijk? Ook omdat het nog, nou ja... Dat hoeft dan echt niet heel precies en wij moeten natuurlijk ook een beetje ruimte... Daar zoek ik wat naar, voorzitter.

De voorzitter: De gedeputeerde.

Gedeputeerde Brink: Ja, voorzitter, ik zit, want laten we even vooropstellen maar dat geldt voor het gehele college: alles wat we u zouden kunnen toesturen... Want als het er nu was hadden we dat willen doen. Maar we zijn nog volop bezig en de heer Stelpstra geeft al aan: ik wil het evalueren. Hoe loopt de regeling, moet ik hem aanpassen, wat kan anders, moet die 130% 150% zijn vanuit het minimum? Dus kortom: er spelen nog veel vraagtekens. Maar ik, zou bijna zeggen, ik wil, ook hier geldt weer: het vertrouwen krijgen is vertrouwen winnen en is ook vertrouwen geven, wederzijds. Als we voor de bedrijven, of voor het maatschappelijk vastgoed of voor de burgers een regeling hebben en die zouden we u nog kunnen toesturen, bij wijze van spreken, voor de Statenvergadering, alhoewel dan de begroting op de agenda staat, en u zegt van nou, dan is er nog een moment dat ik nog een signaal kan afgeven, ben ik op ieder moment bereid. Maar tegelijkertijd: voor een aantal bedrijven is het misschien al te laat, want de rekening van oktober die komt met een dag en de rekening van november weer. En als wij denken... Ik heb gelukkig geproefd van vele fracties hier die zeggen van: nou, college, u krijgt ons vertrouwen, daar moeten wij zorgvuldig mee omgaan en niet beschamen. Ik heb al toegezegd ook richting CDA net en andere partijen van: dat zullen we zoveel mogelijk doen, maar geef ons dan een beetje ruimte. Maar als wij een moment hebben om u wel te kunnen meenemen en er is hier een moment dat we bij elkaar komen: wat mij betreft maken we daar gebruik van.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Ja, voorzitter, laat helder zijn: dit gaat niet over vertrouwen hebben, al dan niet. Dit gaat over: we hebben bepaalde afspraken over hoe wij besluitvorming hier doen. Ik bedoel, anders kunnen we ook wel stoppen, want we hebben heel veel vertrouwen, uiteraard, in dit college. Maar heel fijn dus, dat er gezocht wordt. Want kijk, als er volgende week een regeling de deur uit moet dan alle begrip. Maar als we nog aan het zoeken zijn en dat duurt nog

misschien twee weken of vier weken, dan is er geen reden om onze gebruikelijke procedures niet te volgen. Dat is mijn punt. Dank.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, we zijn ons bewust als college, als gedeputeerden, de heer Stelpstra en ondergetekende, dat wij van u vragen dat de regeling nog niet klaar is, je hebt geld beschikbaar gesteld, of wij vragen geld beschikbaar te stellen, die € 5 miljoen voor het Noodfonds, en dat je dat bij normaal weer en in normale omstandigheden op een andere wijze zou moeten doen. Maar juist dat laatste wat u zei, is als de regeling nou met 14 dagen wel wordt, of die € 5 miljoen beschikbaar komt, en stel dat wij een week later of tien dagen later een regeling hebben, dan zouden wij aan u willen vragen om dan open te kunnen en niet nog een keer naar december te tillen. En daar gaat het nou net om. Als hij nu klaar was, dan zouden we hem nu toesturen en dan zou ik bijna zeggen, dan kunnen we voor de Statenvergadering, mag u er zelf nog iets van vinden, want het is geen onwil. Tegelijkertijd: ik kan op iedere regeling, want moet het nou 35% zijn, moet het 40 zijn, moet het 30 zijn wat je toe doet, moet een ondernemer nu minimaal twee fte in dienst hebben, kijk naar de Vamil-regeling, we kijken naar regelingen van het Rijk. Kortom: er valt straks, dat meen ik oprecht, van rechts tot links, van voor naar achter, voldoende op af te dingen. Want had het daar een tandje meer moeten zijn, en ook hier vallen straks bedrijven, maar ook burgers, ook mensen met, als je onder de woningstichting zit of onder een woningcoöperatie zit of niet, er vallen altijd een aantal tussen wal en schip. Maar laten we ons met elkaar inspannen en maximaal kijken hoe we ze wél kunnen bedienen en hoe we zoveel mogelijk bedrijven bereiken. Nou, dan gaat het over die communicatie, daar zullen we vol inzetten via Ik Ben Drents Ondernemer, via VNO-NCW, noem maar op. Alle partijen zullen we daarvoor inschakelen. En ik heb de hoop en het vertrouwen dat dit geld, bij wijze van spreken, snel weg is. En dan toch nog een laatste, want ik voel mij ook verplicht om die... De heer Stelpstra begon erover om te zeggen van: nou, wat kun je delen? Wij zijn inderdaad ook bijvoorbeeld met een bedrijf bezig, ik zou bijna zeggen, de materialen liggen klaar, het bedrijf gebruikt heel veel energie en wil graag verduurzamen, valt niet hieronder, dan praat je over een ander bedrag. Maar ook daar durven collega Stelpstra en ik u straks wel een mededeling te doen, want wij vragen ook daar misschien wel af te zien van de voorhang, om toch dat bedrijf met spoed te kunnen doen, zodat in november de maatregelen genomen kunnen worden, zodat er vele duizenden, tienduizenden, misschien wel honderdduizenden m³ gas deze winter nog bespaard kunnen worden. En dat scheelt voor het bedrijf en de rekening en het is goed voor het klimaat. Ik denk dat we in die zin, en daarom ben ik ook begonnen met waar de Partij van de Arbeid mee begon: het is zorgelijk, en noodzakelijk dat we handelen. En dat mag u van ons verwachten, in vertrouwen van u en dat vertrouwen zullen wij niet beschamen. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Het college weet nu hoe de Staten erin zitten en de Staten weten hoe het college erin zit. Er is wat mij betreft ruimte voor een tweede termijn van maximaal 1 minuut. Ik loop gewoon even het rijtje af. Op basis van wat ik zie, kunt u het gewoon vanaf uw plek doen en ik begin met de heer Du Long voor zijn tweede termijn.

De heer Du Long: Ja, dank u wel, voorzitter, en dank college voor de toelichting. We kunnen ons aan de ene kant... We zien ook wel de bezwaren zoals door de ChristenUnie naar voren gebracht. Aan de andere kant, daar staat tegenover dat dingen nu snel moeten. Dat is wat ons betreft evident. Nood breekt wet. Wat ons betreft wordt het dan ook een A-stuk voor de volgende keer. Er is één onderdeel dat ik heb genoemd, dat een beetje is ondergesneeuwd. En dat was, en vandaar mijn verwarring dat ik even mevrouw Vedelaar als degene die over het geld gaat aansprak, namelijk het tegemoet komen, direct tegemoet komen door ons in de energierekening

van maatschappelijke organisaties, bedrijven en burgers. Nou, ik snap dat dat een ander onderwerp is. Wat mij betreft hoeft daar ook niet direct op te worden gereageerd maar als het kan is dat mooi. Maar we komen daar in elk geval, denk ik, bij PS, als daar bij andere partijen voldoende steun voor is, met een motie voor terug. Dank, voorzitter.

De voorzitter. Dan mevrouw Uildriks van D66.

Mevrouw Uildriks. Ja, dank u, voorzitter. Nou, heel fijn dat we zojuist een toezegging hebben gehad dat de regeling die we destijds in maart, april, nou ja, al behandeld hebben en waar we toen voor aangaven graag meer geld te zien, dat die nu zoveel mogelijk wordt voortgezet en uitgebreid. We snappen ook de nood, net wat mijnheer Du Long ook zegt. We vragen ons alleen even af of culturele instellingen ook behoren tot het maatschappelijk vastgoed. Oké, prima, daar gingen we ook al een beetje van uit, maar we hebben het niet concreet gehoord. En mijn vraag, wat ons betreft is het een A-stuk, maar mocht nou voor de PS-vergadering nog wel meer duidelijk zijn over de criteria en de regeling die getroffen gaat worden misschien een doorkijkje, dan zouden we dat wel erg op prijs stellen om daarvan op de hoogte te zijn.

De voorzitter. Dank u wel. Dan, mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie.

Mevrouw Van den Berg. Ja, voorzitter, ik wil maar weer beginnen, of eindigen waar ik mee begonnen ben en dat is: complimenten voor het college. Goed. Ik proef het hier ook: de urgentie wordt gevoeld en men wil doorpakken en nou, wij kunnen goed uit de voeten met de toezegging ook die gedaan is door de heer Brink als het gaat over de betrokkenheid van PS bij dit verhaal. En we wensen hen veel succes.

De voorzitter. Ik concludeer: ook wat u betreft een A-stuk. Dan gaan we naar de heer Blinde van JA21.

De heer Blinde. Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, wij kunnen hier wel mee instemmen als A-stuk. Wel met de toevoeging: het is wel weer veelzeggend dat we weer over een noodverbandje aan het praten zijn. Het is crisis nummer zoveel, noodverbandje nummer zoveel. Het zou jammer zijn, dat zeg ik ook tegen de heer Nijmeijer, van ja, ja, het verleden ligt achter ons. Maar we zijn nu in het nu en we kijken naar de toekomst, en het zou wel heel pijnlijk zijn als de kindjes die nu in de basisschool zitten over 20 jaar ook nog een busje van de provincie langs krijgen. Van ja, zitten ze daar te klappertanden in de schoolgebouwtjes, maar, ja, wil je misschien een beetje isoleren, want ja, het is allemaal wel heel duur en onbetaalbaar, ja, vreselijk. We mogen best wel eens gaan nadenken van hoe zijn we hier nou terechtgekomen.

De voorzitter. Dan gaan wij verder met de heer Van der Meijden van de SP-fractie.

De heer Van der Meijden. Het zijn geïsoleerde busjes, maar... Voorzitter, ik wil niet het verwijt krijgen dat ik u niet vertrouw. Dat wordt ook al, naar mijn gevoel, soms wel eens te snel gebruikt, dat er geen vertrouwen zou zijn. Daar gaat het wat ons betreft helemaal niet om. Ik denk dat het heel verstandig is als je veel geld uit gaat geven, dat je goede criteria stelt en dat je zeker weet dat het op een goede manier terecht komt en op een goede manier wordt gebruikt. Ik hoop dat u voor de Statenvergadering alsnog tot een, zeg maar, regeling kunt komen of een uitgewerkt stuk kunt komen waar wij alsnog iets over kunnen zeggen. Vooralsnog willen wij het een A-stuk laten zijn, maar mogelijkerwijs willen we nog wel een verklaring erbij afgeven.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we naar de heer Uppelschoten, PVV-fractie.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Ik ben blij dat wij altijd heel strikt zijn met het toekennen van budgetten en dat we daar regels voor hebben, maar we kunnen er ook trots op zijn dat we in bijzondere situaties regels kunnen loslaten, want het lijkt anders wel op een discussie in de medische sector. Als het maar volgens protocol loopt, dan is het goed. Maar als de patiënt is overleden omdat we ons aan het protocol gehouden hebben, hebben we er ook geen bal aan. Dus als we hier regels in een noodsituatie wat los kunnen laten, vind ik het heel mooi. En ik denk: het belangrijkste dat eigenlijk gezegd wordt is: zij krijgen min of meer de vrije hand. Maar jullie moeten wel verantwoording afleggen. We zijn heel benieuwd aan wie en welke instellingen en eventueel personen dit geld wordt gegeven en jullie moeten een heel goed verhaal hebben waarom je op deze manier het geld hebt besteed. En ik denk dat dat een betere garantie is dan dat we nu allerlei regels gaan opstellen, waaraan vooraf iedereen moet voldoen en die PS moet hanteren.

De voorzitter: U vindt het dus ook een A-stuk.

De heer Uppelschoten: Een A-stuk.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar mijnheer Schoenmaker van Sterk Lokaal Drenthe.

De heer Schoenmaker: Dank u wel, voorzitter. Ja, wij vinden het ook een A-stuk. De snelheid is ontzettend prettig. Wij hoeven niet op microniveau geïnformeerd te worden, maar wel graag kerngetallen. Dus de suggesties, zoals hiervoor genoemd werden door de PVV, vinden wij te gedetailleerd.

De voorzitter: Dan gaan we naar mevrouw Peek, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Peek: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, wij vinden het ook een A-stuk, zoals al eerder gezegd en ja, wat ook al door de heer Van der Meijden is aangegeven: wij zouden ook graag wel een inblik willen hebben in de praktische uitwerking, met de criteria en hoe mensen zich kunnen aanmelden. Wat nog wel een punt van zorg is, dat werd ook nog door iemand genoemd, is de praktische uitwerking, met het oog op: zijn er genoeg bedrijven en monteurs die dit op korte termijn kunnen regelen voor de mensen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar mijnheer Vianen, VVD-fractie.

De heer Vianen: Ja, voorzitter, dank u wel. Nogmaals ook dank aan het college voor de wendbaarheid en voor de snelheid. Personen werden al genoemd, het bedrijfsleven werd genoemd, maar het is ook goed om te kijken naar sportverenigingen, verenigingen. Volgens mij gebeurt dat nu ook. Ik voetbal zelf bij voetbalvereniging Asser Boys en daar doen ze de koelkast al uit omdat zij energie willen besparen. Dus de derde helft is inmiddels de lastigste helft geworden, voorzitter, omdat wij daar immers lauw bier moeten drinken. En ik denk dat meerdere sportclubs en andere verenigingen daar last van hebben of krijgen. Dus laten we dat voorkomen en snel aan de slag gaan, voorzitter.

De voorzitter: Dit lokt een reactie uit bij velen van u, maar speciaal bij mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie.

Mevrouw Van den Berg: Ja, voorzitter, als ik de heer Vianen gerust kan stellen, dan doe ik dat natuurlijk graag. Ik weet toevallig dat de gemeente Assen de gasrekeningen gaat bijbetalen, dus dat gaat helemaal goedkomen met dat biertje.

De voorzitter: Ik had minstens een uitnodiging verwacht voor een biertje te komen drinken bij mevrouw Van den Berg. Had ook gekund. We gaan verder met... Ook A-stuk hè? Goed begrepen hè? Ja. ...mijnheer Van Dekken van de CDA-fractie.

De heer Van Dekken: Dank u wel, voorzitter. Dank ook voor de toezeggingen. Zoals wij allemaal, denk ik, graag willen zien, in deze afdoening, in deze zin zit al tien keer het woord a, een A-stuk.

De voorzitter: Onnavolgbaar weer. Mijnheer Nijmeijer van GroenLinks.

De heer Nijmeijer: Daarom heten ze ook CDA, ik heb het al wel door, CDA of CDB, ja, dat is... Voorzitter, het moge duidelijk zijn dat wij helemaal akkoord gaan met het stuk, dat heb ik al in mijn bijdrage gezegd. Ik wou nog even kort reageren, toch wel op de opmerking dat het een noodvoorziening, een noodzaak is, en dat het maar een tijdelijke oplossing is. Volgens mij heeft het juist in zich dat er, weliswaar met een noodhulpvoorziening, duurzame maatregelen worden genomen, waardoor er blijvend voordeel is. Dus het lijkt mij... Misschien is de naamgeving wat ongelukkig. En wat ons betreft een A-stuk. Zonder CD.

De voorzitter: Zo. Nou, dank u wel voor uw bijdragen in tweede termijn. Dan geef ik het woord aan het college. We merken wel of ze beiden nog wat willen toevoegen, maar als eerste het woord aan de heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Ja, ik denk dat het goed is... We hebben goed geluisterd, u heeft ook de reactie van mijn collega Brink gehoord waar het ging om het informeren van uw Staten. Nou, dat doen we zodra we dat kunnen. Dus, zonder nou exact toezeggingen te doen over op welk moment wat, maar wanneer het kan, gaan we dat zeker doen. Maatschappelijk vastgoed. Even helder: dat is wat ons betreft in de volle breedte, zoals u dat hebt genoemd. Dat kwam vanuit verschillende fracties naar voren, dat wil ik nog even benadrukken. En wij zullen nog gaan kijken hoe we daar precies mee om moeten gaan. Een noodverband. Daarnet ook al iets over gezegd. Het is net geen noodverband. Het is wel zoiets als dat je ziet dat iemand verwond raakt, maar dat proberen we met wat structurele maatregelen op te lossen, zodat dat wat langer duurt. Mijnheer Du Long, u had nog een vraag over de acute problemen bij bedrijven. Ik begreep net van mijn collega's, ik was gistermiddag onderweg van Brussel weer terug naar hier toe en toen hadden zij het college van Aa en Hunze op bezoek, en toen hebben ze mij in de maag... Dan kijken ze, wie is er niet en wie kunnen we een nieuwe klus geven. Namelijk, daar kwam aan de orde, in alle ernst en discussie van: ja, waar lopen we nou precies tegenaan met bedrijven, met instellingen. Hoe groot is dit probleem? Want dit zal echt door het Rijk opgelost moeten worden. Dat is zo groot, dat kunnen wij gewoon niet. Maar dat we toch eens even, en dat is de klus die ik heb gekregen begreep ik, dat ik toch met gemeenten nu op rap tempo om tafel ga zitten, om eens even te kijken van: waar zitten nou de problemen precies. Zodat we dat ook goed kunnen adresseren richting de Rijksoverheid.

De voorzitter: Dank u wel, waarvan akte. Daarmee is dit agendapunt voldoende besproken en gaat het als A-stuk door naar de PS-vergadering. Ik zie dat mijnheer Velzing vanwege andere afspraken ons nu gaat verlaten.

9. IPO-, SNN-, EU-aangelegenheden, NRK en Verbonden partijen

De voorzitter: We hebben nog één agendapunt: IPO-, SNN-, EU-, enzovoort- aangelegenheden en deze keer hebben we daar wel een spreker bij, omdat onder B2 bij de ingekomen stukken, de begroting 2022-2023 van het IPO en BIJ12 geagendeerd is. En onze leden, van de AV daarvan, wensen dat te gaan goedkeuren. En mijnheer Uppelschoten wil daar nog even kort een paar woorden aan wijden in uw richting. Het woord is aan de heer Uppelschoten, mag vanaf uw plek.

De heer Uppelschoten: Nou, dank u wel, mijnheer de voorzitter. Dus jullie hebben allemaal ook de begroting van het IPO en BIJ12 kunnen lezen. Voor ons is vooral van belang dat die begroting niet stijgt, dus dat de bijdrage vanuit de provincie niet groter wordt, en dat de enige stijging die er is gewoon de indexering is van de kosten. Ik heb wel begrepen dat het IPO nieuwe klussen op zich neemt, maar ja, dat zijn de bekende grote klussen, dus wonen en bereikbaarheid, klimaat en energie, het landelijk gebied en stikstof. Maar dat het IPO-bestuur, want dat is eigenlijk de-gene die alles bespreekt en inhoudelijk afstemt, een AV mag alleen de begroting goedkeuren om zo te zeggen, dat die besloten heeft om, ondanks het feit dat er nieuwe taken komen, dat ze toch niet meer geld willen hebben om meer personeel aan te stellen, maar dat ze zelf intern gaan schuiven. Maar de penningmeester van het IPO is hier aanwezig, dus die kan precies vertellen hoe dat dan zit. Maar voor ons als provincie Drenthe betekent dat, dat de kosten voor het IPO niet stijgen en dat de kostenstijgingen intern worden opgelost door bepaalde taken wel of niet meer te doen, maar die taken, die kan mevrouw Vedelaar goed toelichten. Het tweede punt is, en dat is ook voor ons van belang: op die bijeenkomst komt ook de vergoeding voor Statenleden aan de orde en als mensen de correspondentie volgen van Statenlidnu: het IPO heeft dus een brief geschreven dat ze het eens zijn met het standpunt van Statenlidnu, dus dat ze niet zo tevreden zijn met de kleine verhoging, uit m'n hoofd € 350 volgend jaar, of met ingang van 1 januari, voor de Statenleden. Maar Statenlidnu had gepleit voor een vergoeding conform gemeenteraadsleden in gemeenten groter dan 100.000 leden. En het IPO steunt dat standpunt van Statenlidnu. Dus dat is ook interessant om te vernemen of zij al iets hebben gehoord over wat er nu gaat gebeuren met ingang van 1 januari. Maar in ieder geval voor de nieuwe Statenleden zal dus de vergoeding hoger zijn. Het is alleen de vraag: hoeveel hoger.

De voorzitter: Dank u wel. U vraagt dus eigenlijk wat betreft het eerste deel aan uw collega's of die het goedvinden dat de heren Uppelschoten en Moinat, onze afgevaardigden bij de IPO, de begroting goedkeuren die voorligt voor 2023. Dat is het geval, zie ik. Ik weet niet of één van u nog het woord wil voeren, maar anders wil ik graag de penningmeester van het IPO-bestuur nog even de gelegenheid geven enige woorden te spreken, naar aanleiding van de door de heer Uppelschoten gemaakte opmerking. Eerst even vanuit uw Staten: ik zie mijnheer Van Dekken, u heeft het woord.

De heer Van Dekken: Ja, voorzitter, dank u wel, want wat collega Uppelschoten zegt, daar sluiten wij ons van harte bij aan, even los van de begroting. Het is natuurlijk hartstikke fijn om te zien dat gemeenteraadsleden maar ook Statenleden in een komende periode naar verwachting straks een wat hogere vergoeding zouden kunnen zien, maar ik hoop dat de collega's zich kunnen aansluiten bij: ook de vergoeding van commissieleden zou op zijn minst, dat hebben we al eens eerder in het presidium ook aan de orde gehad... Maar zo kijk ik even naar mijn collega Uppelschoten: voor zover de IPO daar nog niet mee bezig is, maar dat zou toch een belangrijk aandachtspunt voor wat ons betreft ook blijven, ook voor commissieleden een betere vergoeding.

De voorzitter. De heer Uppelschoten wil daar graag op reageren.

De heer Uppelschoten: Ik moet zeggen dat ik dat niet precies weet. Die discussie loopt vooral via Statenlidnu, want die hebben dat aanhangig gemaakt, en de IPO is alleen maar solidair en die is zelfs zo solidair dat ze gezegd hebben: wij willen de hogere vergoeding wel betalen vanuit onze provinciale vergoedingen. Dat staat allemaal in de brief die het IPO verstuurd heeft naar het ministerie.

De voorzitter. Ieder Statenlid kan via de website z'n reactie geven op die voorstellen en daar zou je dit soort teksten ook prima in kwijt kunnen. Zijn er nog andere vragen vanuit de Staten met betrekking tot de IPO-begroting? Niet? Nee. Dan geef ik graag nog even het woord aan mevrouw Vedelaar.

Gedeputeerde Vedelaar. Ja, voorzitter, misschien op beide punten kort even, want over de vergoedingen voor de Statenleden is ook in het IPO-bestuur uitgebreid gesproken. We zijn inderdaad solidair met Statenlidnu ook, dat vooral de belangenbehartiging doet voor alle Statenleden. En het is ongelooflijk belangrijk, laat ik dat ook zeggen hier, dat er ook een fatsoenlijke onkostenvergoeding is, om jezelf ook vrij te kunnen maken voor belangrijk democratisch werk. Zo hebben we er ook over gesproken in het IPO-bestuur. Ik ga ervan uit dat de vergoeding voor Statenleden ook vertaald zal worden naar de vergoeding voor commissiewerk, maar daar moet ik me eventjes... Maar ik denk dat dat een heel logisch gevolg is van die regeling. Voorzitter, dan, ja, ik ben penningmeester van het IPO-bestuur maar ook gewoon de vertegenwoordiger in het bestuur van de provincie Drenthe en daar vertolk ik dan ook altijd nog weer onze standpunten. Dus ik heb aan de ene kant als penningmeester voorstellen gedaan om binnen de begroting van de kadernota te blijven en aan de andere kant hebben wij als bestuur onze inbreng gehad in die discussie. Het was best een discussie in het IPO-bestuur, want de ene helft van de provincies zei ongeveer: doe er maar gewoon veel meer extra geld bij, dan houden we alles in stand. En de andere helft van de provincies zei: nee, we willen binnen die begroting blijven, zo veel als mogelijk. Nou, dat laatste is gelukt. Dat betekent wel dat er een discussie gaande is binnen het IPO over de focus van de onderwerpen waar we op samenwerken. En met name dus op die onderwerpen die de grote transities aangaan. Dat is het uitgangspunt geweest. Maar die discussie, die zal vast nog wel een keertje terugkomen. In dat licht zal ook de AV vast en zeker het gesprek voeren. Nou, tot zover deze toelichting nog. O ja, en we hebben het over de IPO-begroting, maar het gaat ook over de begroting van BIJ12. Dat is een net iets andere begroting en daar gaat het steeds om de keuze: vinden wij het zinvol om taken bij BIJ12 te beleggen omdat ze goedkoper zijn, door uitgevoerd door onze gezamenlijke uitvoeringsorganisatie in plaats van 12 keer ieder voor zich. Dat is dan altijd... Dus die groeit wel mee met de opdrachten die daar worden neergelegd.

De voorzitter. Dank u wel. Ik kijk even rond. Ik denk dat we daarmee dit agendapunt voldoende hebben behandeld.

10. Sluiting

De voorzitter. Dan rest mij deze vergadering te beëindigen, bij deze, om 15.08 uur. Ik wens u allen wel thuis of veel succes met de volgende bijeenkomsten.

3a. Groene CdK

De voorzitter: Dan kom ik vervolgens aan het agendapunt waar ik het net over had, namelijk de groene CdK. Ik wil graag aan mijnheer Bootsma vragen om deze kant op te komen en alvast bij het spreekgestoelte te gaan staan. Hij heeft 5 minuten om zijn verhaal te doen en daarna kunnen de commissieleden en uiteraard vragen te stellen. Dat is hier mijnheer Bootsma. Daar zit een knopje en dan gaat het geluid aan en dan kan u beginnen. Het woord is aan de heer Bootsma.

De heer Bootsma (inspreker): Goedemorgen dames en heren. Mijn naam is Peter Bootsma, ik ben voorzitter van de vereniging Noorden Duurzaam en ik ben in de gemeente Groningen benoemd als groene burgemeester. Dat laatste zal ik even toelichten, want dat fenomeen is tamelijk onbekend. Een groene burgemeester is een onbezoldigde ambassadeur voor de klimaatadaptatie. Die functie is in de gemeente Groningen tot stand gekomen in 2021 voor het eerst, in de nasleep van de klimaatadaptatie week, wat een internationale evenement was destijds. Er is een verkiezing voor geweest. Er waren zes kandidaten. Van die zes heb ik de meeste stemmen gekregen en daarom ben ik groene burgemeester geworden. Zo werkt dat. Mijn opdracht als groene burgemeester heeft een aantal onderwerpen. Ik ben aanspreekpunt voor initiatiefnemers op het gebied van klimaatadaptatie. U kunt mij bellen en mailen met vragen, met initiatieven, en die help ik verder. Vaak in contacten met de gemeenten of met de kennisinstellingen. Verder trek ik aan demonstratieprojecten voor nieuwe zaken voor de klimaatadaptatie. Denk aan witte daken, die nog tamelijk onbekend zijn. En in de derde plaats bemoei ik mij als groene burgemeester met de politiek die bezig is met klimaatadaptatie en met duurzaamheid in het algemeen, in de bredere zin van het woord. Daarover wil ik ook vanochtend kort met u spreken. De duurzaamheid schiet niet op. Dat kunnen we met zijn allen vaststellen. Het gaat lang niet hard genoeg met de transities waar we mee zitten. De transities beginnen met elkaar zelfs in de weg te zitten, zoals we zien bij de stikstof- en de energietransitie. Met andere woorden: Er is een drastische versnelling nodig in de gezamenlijke inspanning van de samenleving. En hoe krijgen we dat voor elkaar? Als vereniging Noorden Duurzaam hebben we ons afgevraagd waarom we niet op tempo komen, terwijl we al 50 jaar weten dat het nodig is om iets te doen aan het klimaat. Onze conclusie was, dat het te maken heeft met de manier waarop we het politieke bedrijf hebben ingericht met elkaar. Stagnatie is niet te wijten aan individuele politieke partijen, maar aan het simpele gegeven van concurrentie tussen partijen. Want in concurrentiesituatie, zoals u allen zult weten, is het vragen van offers voor de toekomst iets dat stemmen kost. En je ziet bij alle politieke partijen daar een bepaalde terughoudendheid in terug. Dat merk je in het vertrouwen dat we stellen in de markt of de wetenschap om het probleem voor ons op te lossen, of dat merk je aan opmerkingen die ontkenning van problemen inhouden. Of je merkt het aan het voorop stellen van het oplossen van de ongelijkheid, voordat we met de klimaatcrisis aan de gang kunnen gaan. In elk van de politieke richtingen die we kennen, is er een manier om die offers voorzichtig voor ons uit te schuiven, zodat we dat stemmenverlies niet hoeven te incasseren. Want dan kun je niet bestaan in de politiek. Dit is een kernprobleem van het politieke bedrijf, wat ook binnen het concurrentie- systeem eigenlijk niet goed oplosbaar is. We hebben als vereniging Noorden Duurzaam ons afgevraagd: Zijn er dan andere democratische systemen die dit nadeel niet hebben en waarmee we zouden kunnen experimenteren als aanvullend concept? We hebben inspiratie gevonden uiteindelijk in de 13e eeuw, in de tijd dat in Nederland begonnen werd met het bouwen van dijken, dat in de middeleeuwse samenleving een gigantisch project was en dat het nodig maakte om de hele samenleving te mobiliseren. En daarin ontstond taakverdeling. Die taakverdeling was heel eenvoudig. De samenleving destijds bestond uit boeren, dorpelingen en stedelingen. De boeren kregen als opdracht om de slotjes open te houden, dan kan het water wegstromen. De dorpelingen kregen als opdracht om fysiek mee te werken met het bouwen

van dijken. De stedelingen, ja die woonden daar wat te ver van af, maar die hadden geld. Dus hun taak was om het project te betalen. Uit die simpele taakverdeling zijn eeuwen later ook de besturen van de waterschappen gevormd. Bij de waterschappen kennen we het beginsel van de geborgde zetels. Hier ligt dus ook de oorzaak van die borging van die zetels, dat is namelijk taakverdeling. Als je in een systeem van taakverdeling de zetels niet borgt, dan heb je kans dat een partij wordt verdrongen. En dan sterft jou taakverdeling, want dan faalt je project. Dus dat is de reden waarom bij de waterschappen dat bestaat. We hebben ons afgevraagd: Ligt er waarde in dit systeem voor de crisis van dit moment? Ik kijk naar vorig jaar. In Limburg hebben ze overstromingen gehad en als je kijkt hoe in een crisissituatie democratisch wordt samengewerkt, dan is dat sectoraal en is dat niet ideologisch. In Limburg belden de ondernemers elkaar: Ga jij hier zand brengen, dan ga ik daarheen. De restaurants belden elkaar: Ga jij daarginds eten brengen, dan ga ik daar eten brengen. Dat is telkens sectorale samenwerking. In feite hetzelfde als van die boeren, dorpelingen en stedelingen. We hebben ons afgevraagd: Als het gaat om de duurzaamheids crisis van dit moment, wat voor sectorale verdeling zou ons helpen? Waar zouden we mee kunnen experimenteren? En waar we op uit zijn gekomen, is dat er vijf geleidingen nodig zijn bij elke transitie. Die vijf geleidingen zijn achtereenvolgens: Om te beginnen de wetenschap, want alleen de wetenschap kan ons uitleggen hoe de toekomst eruit gaat zien en kan het geloofwaardig aangeven en richtlijnen geven van waar naartoe. Vervolgens de burgers. De burgers hebben een taak in de transitie. Hun taak is om hun leefstijl aan te passen en hun kinderen ook daarmee op te voeden. Vervolgens de overheid, die als taak heeft om aan de grote knoppen te draaien. Die als enige daartoe gerechtigd is beleid te maken voor de samenleving. Vervolgens het bedrijfsleven, dat als enige in staat is om de innovatie van onze producten en diensten voor elkaar te krijgen. En tenslotte de maatschappelijke voorzieningen. Dat is een breed begrip. Er zit onderwijs in, zorg, sport, cultuur, natuur, woningcorporaties, levensbeschouwing. En daar ligt de taak om de samenleving te inspireren en bij elkaar te houden. Met elkaar, als je die vijf geleidingen bekijkt, hebben die allemaal unieke taken, niet overdraagbare taken, in transities. En als je die taken optelt heb je alles wat je nodig hebt voor transities. Het enige dat ontbreekt in de huidige situatie is rechtstreeks overleg tussen die geleidingen. En dat is de boodschap van vandaag: Dat zou het ontwerp kunnen zijn van een nieuw soort van parlementair orgaan, een aanvullend orgaan, een Tweede Kamer van de gemeenteraad, een Derde Kamer in Den Haag. Of wellicht een Tweede Kamer ook van Provinciale Staten die sectoraal is samengesteld, waar deze vijf geleidingen die ik noem zitting hebben, daarin ook gelijk stemrecht hebben. Je stemt met elkaar over de agenda: Wat moet er gedaan worden aan de duurzame ontwikkeling? Welke kwesties moeten geprioriteerd worden? Je bedenkt met elkaar voor de topkwesties: Wat moet onze gezamenlijke campagne zijn om die kwesties aan te pakken? Daarbij verzamel je niet alleen wat de overheid kan doen, maar ook wat de bedrijven kunnen doen, ook wat de burgers zelf kunnen doen, ook wat de wetenschap kan aandragen en wat er vanuit de voorzieningen kan worden aangedragen. Als je dat bij elkaar brengt, en dit is een oefening die we vaak gedaan hebben vanuit Noorden Duurzaam, dan merk je dat optelling daarvan energie vrij maakt bij de mensen. Het blijkt synergie te zitten in samenwerking. Die synergie, dat is mijn boodschap. Daar moeten we gebruik van kunnen maken. Ik zou willen oproepen om na te denken, misschien ook ons uit te nodigen voor vervolggesprekken over dit onderwerp, om verdieping te zoeken in deze vraagstelling. Drastische versnelling van duurzame ontwikkeling, leidend tot vernieuwing van ook het democratisch bestel, van parlementaire organen. Ik wil nog even bedanken. Hedzer Van Houten is bij velen van u bekend, iemand van Drenthe. Ik kom uit Groningen, ik moet me haast verexcuseren, maar Hedzer is een man uit Meppel en hij heeft georganiseerd dat ik vandaag dit verhaal hier voor u mag houden. Daar sluit ik mee af. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Bootsma. Uw oproep is vast en zeker gehoord en er is nu gelegenheid voor Statenleden om verhelderende vragen te stellen. Als eerste geef ik het woord aan mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Ja hier zit ik. Dank u wel voor uw verhaal. Het is helder. Fijn om iemand die een beetje out of the box denkt, te horen. Het zijn inderdaad unieke omstandigheden, waar drastische maatregelen voor nodig zijn. Dat zijn we helemaal met u eens. Dat alle partijen geen oog hebben voor de lange termijn, dat moet ik toch even rechtzetten van de Partij voor de Dieren. Maar mijn vraag is: U zei, de transities zitten elkaar in de weg, stikstof- en de energietransitie zitten elkaar in de weg. Kunt u dat misschien nog uitleggen?

De heer Bootsma (inspreker): Ja kijk. De stikstoftransitie leidt ertoe dat op dit moment bouwvergunningen worden tegengehouden, omdat de stikstofdepositie in natuurgebieden te hoog is. Als er niet gebouwd wordt, kunnen er ook geen HR++ woningen worden gebouwd. Dus in die zin is het ook remmend voor de energietransitie.

De voorzitter: Zijn er andere vragen vanuit de Staten? Mevrouw Meeuwissen van de VVD-fractie.

Mevrouw Meeuwissen: Eigenlijk twee vragen, mag dat ook? Ik doe het gewoon. Kleine vragen. Ik vind het een interessant verhaal dat u zegt, ook met de vijf partijen die er samen uit gaan komen. Heel pragmatisch, dat spreekt mij aan. En hoe ziet u dat zich dat verhoudt tot wat er bijvoorbeeld in dit huis gebeurt? Want daar worden ook allerlei onderwerpen behandeld, waarin van verschillende invalshoeken mensen bij betrokken worden. Moet dat dan naast elkaar, of moet dat in plaats van? Of is er dan helemaal geen verbinding met dit huis? Hoe ziet u dat?

De heer Bootsma (inspreker): Ik zie het nadrukkelijk als iets dat naast elkaar zou kunnen bestaan. Het belang van liberale democratie, zoals we dat uitoefenen in dit type van parlement, is dat het prima in staat is om maatschappelijke kwesties in het hier en nu aan te pakken. Een Transitiekamer die ik voorstel, zal zich bezig moet houden met de prioritering van het elders en later. De transities die op de termijn van generaties spelen. Hoe moeten we daar in komen tot prioritering en uiteindelijk terugrekenend tot campagnes? Die campagnevoorstellen hebben uiteindelijk die inzet nodig vanuit vijf geledingen: Bedrijven moeten wat doen, de burgers moeten wat doen, enzovoort. Ook de overheid moet wat doen. En de besluitvorming over wat de overheid doet, die ligt weer hier. Dus dat is de verbinding.

De voorzitter: Dan zag ik mijnheer.... Mevrouw Meeuwissen nog een korte reactie? Sorry.

Mevrouw Meeuwissen: Nou ja, die andere vraag. Sorry dat ik er nog even tussendoor floep. Dat is wel waarmee u begint. U geeft aan de duurzaamheid schiet niet op en er is drastische versnelling nodig. Daarmee ga je in mijn ogen al best wel veel een bepaalde alarmistische kant op. Bepaalde partijen van die vijf groeperingen kijken er misschien wel anders tegen aan hoe je dat moet benaderen en welke woorden je daarvoor kiest. Dus het voelt toch eigenlijk alsof je toch al een bepaalde politieke hoek induikt, terwijl dat niet past bij het tweede deel van uw verhaal. Hoe duidt u dat?

De heer Bootsma (inspreker): Ja, dank u wel. Dat alarmistische, daar kun je op verschillende manieren naar kijken. Ik denk, de conclusie dat er drastische versnelling nodig is, die spreekt uit wat de wetenschap op dit moment op tafel legt. En als daar wordt aangegeven, er is een reden om

tot versnelling te komen, dan is dat voor mij reden om op te roepen tot die drastische versnelling. Dus dat baseer ik niet op geluiden uit de samenleving, maar op wetenschap. Vervolgens, als je die vijf geledingen bij elkaar hebt, dan ga ik ervan uit dat, omdat mensen uit heel verschillende patronen van waarde en referentiekaders komen, ze het niet met elkaar eens zullen zijn hierover. Dat betekent net als hier in dit orgaan, dat besluitvorming niet of heel moeilijk gebaseerd kan zijn op de consensusvorming. Wat je doet is uiteindelijk het uitwisselen van meningen en vervolgens ga je stemmen en je accepteert een meerderheidsbesluit. En dat zal ook in een Transitiekamer kunnen werken, verwacht ik.

De voorzitter: Dank u wel daarvoor. Dan zie ik mijnheer Uppelschoten, daarna mijnheer Van der Meijden, daarna mijnheer Van Dekken, daarna mijnheer Pragt. Het woord is aan mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ik heb twee vragen. De eerste vraag. U zegt: Er worden geen besluiten genomen omdat we in het huidige model in een concurrentiepositie zitten en geen enkele partij kiezersverliezen wil accepteren door voorstellen van in uw ogen noodzakelijke stappen in de toekomst. Maar dan is het alleen maar een probleem van het model, namelijk dat het concurrentieprincipe er is. Maar zou het ook niet kunnen zijn, dat er mensen zijn die niet zo overtuigd zijn, wat u wel bent, van de drastische versnelling van de transitie die moet plaatsvinden? En dat dat een van de redenen is waarom het niet gebeurt en niet alleen het concurrentieprincipe?

De heer Bootsma (inspreker): Dat speelt mee. Ik denk dat u gelijk hebt. Anderzijds denk ik dat het gegeven dat offers vragen stemmen kost, een soort wetmatigheid is in een concurrerend parlementair stelsel. Dat dat uiteindelijk toch tot terughoudendheid leidt in de hele bandbreedte en dat dat bij elkaar leidt tot iets van wat ik zou willen aanduiden als een blinde vlek, als een 'normal sit byers'. Dat effect, we zien met elkaar niet dat we ook in parlementen veel te weinig offers vragen voor de verre toekomst.

De heer Uppelschoten: Dat ben ik met u eens. Maar het zou ook een inhoudelijk verschil kunnen zijn dat men niet zo overtuigd is van de drastische stappen die gezet moeten worden in het kader van de transitie.

De heer Bootsma (inspreker): Extreem daarin is bijvoorbeeld klimaatontkenning, dat we ook zien in de politiek. Als je zou onderzoeken, wat is nou de reden dat mensen ontkennen dat er sprake is van klimaat... Ik vermoed niet dat er ten diepste geloven dat er geen sprake is van, uitgezonderd misschien mensen die met complotten bezig zijn.... Maar dat ze als reden hebben: Als je geen offers hoeft te vragen, dan kun je gouden bergen beloven. Als je het op die manier bekijkt, dan is dus eigenlijk het kunnen beloven van gouden bergen misschien wel een belangrijker reden om te ontkennen, dan geloof in de feiten.

De heer Uppelschoten: Maar dat....

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten, we gaan nu even verder met de volgende vragensteller, als u het goed vindt.

De heer Uppelschoten: Ik had nog een tweede vraag, dat ging over het model dat mijnheer Bootsma voorstelde. Want u zegt, er zou een Tweede Kamer voor de provincie moeten komen,

waarin dan die vijf geledingen zitten. Maar de agenda voor die Tweede Kamer staat vast, namelijk dat is de duurzame transitie. Zou het niet kunnen zijn dat die Tweede Kamer zelf bepaalt wat hun agenda is, en dat het maar de vraag is of dat onderwerp de prioriteit dan krijgt?

De heer Bootsma (inspreker): Ja, dat is een interessante vraag. Ik denk dat de maatschappelijke urgentie van die duurzame ontwikkeling op dit moment misschien wel alle thema's overstijgt, als je dit beredeneert ook vanuit de sustainable development goals van de Verenigde Naties, dat zijn er 17. Dat heeft betrekking op in principe alle ontwikkelingsgebieden van de wereld en dat heeft telkens betrekking op de lange termijn. Dus als je die brede definitie aanhangt, dan is dat denk ik een prima rechtvaardiging voor de ontwikkeling van een nieuw parlementair orgaan. En na 1848 is het onderhand wel tijd om eens wat stappen te nemen, zou ik zeggen.

De voorzitter: Dan is er een vraag van mijnheer Van der Meijden van de SP-fractie.

De heer Van der Meijden: Dank u voorzitter. Dank u voor de uiteenzetting. Ik denk dat wij als SP ervan overtuigd zijn dat het ontkennen van de klimaatproblemen niet mogelijk is. Maar u zegt ook: U pleit ook voor een visie op langere termijn. Nou, dat juich ik ook toe, maar ik constateer ook dat in den lande hele belangrijke figuren zijn die eigenlijk die visie niet aanhangen. Dus dat vind ik een wat vreemde ontwikkeling. Daarnaast geeft u aan dat bedrijven elkaar in de weg zitten met betrekking tot concurrentie. Nou vraag ik mij af: Hoe kunnen wij concurrentie weg nemen als het gaat om energietransitie, als het gaat om verdienmodellen? Zou het dan niet meer zinvol zijn om te kijken in de richting van nutsbedrijven om daar wat meer veiligheid in aan te brengen? En de feitelijke revenuen en de resultaten ten goede te laten komen van de mensen in Nederland in zijn algemeenheid?

De heer Bootsma (inspreker): Ja, dat is een voorstelbare denklijn, maar dat is ook een uitkomst van nadenken vanuit vijf geledingen over: Wat moeten wij doen om bijvoorbeeld de energietransitie verder te helpen? Daarmee zou het voorstel op tafel kunnen komen van nutsbedrijven of nationalisatie, waar ook wel enige stappen in genomen zijn inmiddels. Maar dat hangt af, ik denk, van het debat tussen de vijf sectoren. Als die met elkaar zeggen: wij willen inzetten vanuit vijf sectoren op het continueren van meer nutsbedrijven, dan krijg je denk ik een sterke basis voor een beweging in die richting. En dat zou als voorstel vanuit een dergelijke Tweede Kamer van PS bijvoorbeeld kunnen worden neergelegd in uw Kamer hier voor verdere besluitvorming ten aanzien van het aandeel van de overheid daarin. Naast zeg maar een zelfstandige bijdrage voor iets vergelijkbaars vanuit de burgerij, vanuit de bedrijven, vanuit de wetenschap en vanuit de maatschappelijke voorzieningen.

De voorzitter: Nog een vraag bij de heer Van Dekken en daarna nog de heer Pragt.

De heer Van Dekken: Voorzitter dank u wel. Ik heb met heel veel belangstelling, mijnheer Bootsma goedemorgen, even naar uw vraag geluisterd. En ik had al snel de indruk: Wat is het toch fijn dat we hier in dit huis allerlei bijzondere vormen van inspreekrecht hebben en agendingsrecht hebben, waardoor dit verhaal hier nu vandaag in dit huis gehoord kan worden. Ik vroeg me bij het aanhoren van uw vraag wel af: Wanneer wordt de groene burgemeester nou politiek in zijn voorstellen? Of hoe ziet een samenwerking met een andere collega van u in Groningen, bijvoorbeeld de nachtburgemeester, er nu uit? Dus ik kreeg eerlijkheidshalve allerlei prachtige visioenen bijna, want volgens mij moet het hier toch in de Staten of in de gemeenteraad van Groningen vooral gebeuren. Dus mijn vraag in de nieuwe richting is: Hoe politiek is de groene burgemeester in Groningen nu eigenlijk?

De heer Bootsma (inspreker): Ja, dat hangt van uw definitie van politieke af denk ik. Van het moment dat je politiek ziet als het samenspel tussen ideologische stromingen om maatschappelijke problemen op te lossen, dan zou ik zeggen, dan is die groene burgemeester niet politiek, want die kiest niet voor een van die richtingen, maar die kiest voor vernieuwing van het stelsel. Dus dat is anders. Pas op het moment dat je politiek ziet als niet alleen concurrentie tussen ideologie, maar ook taakverdeling tussen maatschappelijke sectoren, dan kan die groene burgemeester een functie zijn die helpt om een ontwikkeling in die richting aan te jagen. En dat zou ook een functie kunnen zijn van een groene CdK wat het thema is van dit gesprek.

De voorzitter: En dan als laatste de heer Pragt van D66.

De heer Pragt: Dank u. De heer Bootsma, dank u voor uw bijdrage. Ik heb met interesse het stuk gelezen over de taakdemocratie, maar mijn vraag is eigenlijk: Hoe verhoudt zich dit tot de burgerraad die wereldwijd is en zijn opgang hebben zoals in Ierland zeer succesvol is toegepast op bepaalde moeilijke thema's, maar ook in onder andere België het Duitstalige gedeelte zeer succesvol is? Hoe ligt dat?

De heer Bootsma (inspreker): Een goede vraag. Ook Ierland is denk ik een schoolvoorbeeld van hoe een burgerberaad succesvol is geweest. Burgerberaden hebben in het concept zoals we dat op dit moment in toepassing zien, een paar belangrijke nadelen. De eerste is dat ze uiteindelijk ten opzichte van de gevestigde politiek een adviserende functie hebben en ook niet verder komen dan die adviserende functie. Het is geen besluitvorming wat er plaatsvindt. Terwijl ik in mijn inleiding gesignaleerd heb dat er een fundamenteel probleem zit in de politieke besluitvorming als zodanig. En dat kan je met een burgerberaad niet oplossen. Er is taakverdeling nodig in de samenleving voor transitie. En een burgerberaad kan die taakverdeling niet organiseren, want daar heb je alleen de burgers. Daar zitten niet de bedrijven, daar zit niet de wetenschap. Die kunnen alleen daar inspreken zoals ik hier inspreek bij wijze van spreken. Dat is een nadeel. Dus het is adviserend en niet meer dan dat. Een ander nadeel is dat een burgerberaad het maatschappelijk middenveld passeert. Dat komt omdat het georganiseerd wordt door de overheid. En de overheid nodigt via een loting de burgers uit. Dus de burgers worden geloot, maar het maatschappelijk middenveld komt er niet aan te pas. We hebben dat gezien in een experiment met loting in de gemeente Groningen. Daar hebben we gehad de coöperatieve wijkraad in de Oosterparkwijk. Die was heel slim samengesteld: Voor de helft uit gemeenteraadsleden en voor de helft uit gelote mensen uit de wijk. Dan kun je kennisoverdracht krijgen. Maar bij die loting is de bewonersorganisatie van de wijk dus gepasseerd. Die kon daar niet aan deelnemen, want het was immers geen bewoner, het was een organisatie. En dat heeft tot drie jaar lang spanning geleid en uiteindelijk tot discontinueren van het experiment.

De voorzitter: En dan is er nog een allerlaatste vraag van de heer Loof van de Partij van de Arbeid.

De heer Loof: Dank u voorzitter. Ik heb gisteravond met belangstelling de stukken gelezen die u nu vervolgens heeft toegelicht. Interessant. Het loslaten van ideologieën is wel iets waarvan ik denk, dat vind ik nogal wat, daar ben ik nog niet zo een, twee, drie aan toe. In het verlengde daarvan, u haalt de waterschappen aan als voorbeeld, als historisch ontwikkeling van die taakdemocratie. Maar er is juist ook een uitgebreide discussie gaande over de geborgde zetels binnen de waterschappen, dus een tegengestelde discussie zeg maar. Hoe duidt u dat?

De heer Bootsma (inspreker): De discussie bij de waterschappen betreft de invulling van de geledingen die op dit moment er is. Ook in de nieuwe voorstellen van de wetgeving daarvoor, zie je dat de beginselen van de geledingen binnen het waterschapsbestuur gehandhaafd blijft en dat sommige schotjes wat veranderen. Dus het basisbeginsel van taakverdeling blijft aanwezig binnen de waterschappen. Verder kan ik melden, dat ook bij de waterschappen zelf belangstelling is om te onderzoeken of het model van taakdemocratie, waar ik over spreek, waarde kan hebben voor het waterschapsbestuur. Daartoe begint binnenkort een onderzoek vanuit de Unie van Waterschappen samen met de universiteit van Leiden.

De voorzitter: Dank u wel voor de beantwoording van al deze vragen. Ik vraag u om toch nog even te blijven staan, want het lijkt me toch ook goed dat er nog even een reactie komt van gedeputeerde Stelpstra. Ik geef graag het woord aan de gedeputeerde.

Gedeputeerde Stelpstra: Dank u wel voorzitter. We hebben gisteren ook uw stuk gekregen en dit is een hele snelle eerste appreciatie vanuit het college. Maar ik denk dat het wel goed is om die te geven. Interessant verhaal, ook interessant om zoals mevrouw Zuiker zei, out of the box te denken. Alleen, je kunt ook iets te ver out of the box gaan denken. Maar ik denk dat heel veel van wat u aan haalt, op dit moment al aan de gang is. Ik kan mij herinneren dat wij ongeveer anderhalf tot twee jaar lang, in ieder geval op landelijk niveau aan tafel hebben gezeten met al deze geledingen op weg naar een klimaatakkoord, waar al deze belangen ook naar voren kwamen. U wilt een andere vorm van democratie zeg maar. Nou, ik noem het itemdemocratie. Ik ben een hartstochtelijk voorstander van de representatieve democratie zoals die hier is, want dat is nou juist waar we hier voor zitten: Het botsen van al die belangen. En wat u met uw voorstel doet, is het belang eruit halen en groepen die, misschien heel beredeneerd, ik mis overigens... Ik zou zeggen: Waar zijn onze jongeren? Om hun toekomst gaat het. En u pakt er groepen uit en u geeft een bepaalde besluitvorming. Nou, wij zien dat niet zitten, om maar even heel duidelijk te zijn. Dat dat ook eerlijk is. Ik ben het ook fundamenteel trouwens oneens met uw opvatting dat politieke partijen niet verder willen kijken dan de volgende verkiezingen. Daarin verschil ik echt fundamenteel en ik hoop dat mijn collega's dat ook vinden. Ik geef mijn persoonlijke mening, dat is echt gewoon niet aan de orde. Wat we wel zien, is dat er heel veel verschillende belangen en opvattingen zijn, hoe die toekomst eruit gaat zien en hoe die eruit zou moeten zien. En dat botst hier en dat is mooi dat dat hier botst. U haalt ook de waterschappen aan. Ik vind dat eerlijk gezegd niet een hele goede vergelijking. Als oud-lid van een algemeen bestuur van een waterschap heb ik gezien dat het daar ook altijd over belangen ging. Dus zoals u het voorstelt, denk ik dat de werkelijkheid toch iets anders is. Kortom. Interessant, er gebeurt heel veel op dit gebied. En mijnheer Pragt duidde daar ook even op als het gaat om burgerberaden. Ik zie hoe wij met de regionale energiestrategie bezig zijn, hoe daar velen bij betrokken zijn, vele maatschappelijke geledingen. Dus, uw uitgangspunt om maar heel kort te zijn, wordt niet in deze zin gedeeld. De oplossing is interessant voor een denkexercitie, maar zal voor ons college in ieder geval niet betekenen dat wij hier actief op gaan acteren.

De voorzitter: Dan vraag ik nu aan mijnheer Bootsma of hij naar aanleiding hiervan nog behoefte heeft aan een korte reactie.

De heer Bootsma (inspreker): Kort dan, maatschappelijke akkoorden worden even op tafel gebracht. Wat we zien, is dat de samenleving die maatschappelijke akkoorden nodig heeft voor pensioenen, voor het klimaat, voor energie. Er zijn iets als tien maatschappelijke akkoorden geweest in de afgelopen tien jaar. Er is recent weer opgeroepen tot een nieuw maatschappelijk akkoord als het gaat over de boeren. Die akkoorden komen tot stand in sectoraal overleg, van het

soort waar ik het ook over heb. Wat je tegelijkertijd ziet bij maatschappelijke akkoorden, is dat de uitnodiging daartoe altijd van de overheid komt en dat er niet op voorhand een sectorale verdeling is. Met als gevolg dat er in het samenbrengen van die akkoorden machtsstrijd bestaat: Wie heeft hier de meeste invloed? Met als einde van het liedje vaak, dat de industrie vaak een sterke lobby heeft en veel punten eruit kan slepen, dat de wetenschap maar weinig gelegenheid heeft om zijn punten voor het voetlicht te brengen en niet in conclusies terechtkomt, dat de burgerij vaak het nakijken heeft. Zoals bijvoorbeeld de huurders, dat die weinig betrokken zijn geweest bij het energieakkoord. Met andere woorden: Er is behoefte aan sectorale samenwerking, maar we organiseren het niet goed. Wat wij voorstaan met het model van taakdemocratie is een verbetering in dat vlak en een statusverhoging van die wijze van democratie en politiek organiseren.

De voorzitter: Dan dank ik mijnheer Bootsma voor deze reactie en ook voor de totale inbreng. En niet alleen mijnheer Bootsma maar ook de heer Van Houten die als ondersteuner daar is blijven zitten. Dank daarvoor. U heeft zeker iets losgemaakt. Dat bleek wel uit de vragen die gesteld zijn. En we gaan meemaken in de toekomst hoe en op welke wijze er eventueel op gereageerd gaat worden. Ik dank u wel.